ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1257

5 динара

30.1.1976. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVII

КОМПЛЕТАН СТРИП

НЕМОЋНА ДИВИЗИЈА

HM

Ripley's Веровали или не!

Зенону из Вероне, лекару римског императора Галијенуса (260–268) било је понуђено **читаво римско царство** само да спасе живот цареве болесне кћери. **Зенон је тада одговорио да ће радије и даље лечити цара но да сам буде цар.**

Из колибе у којој би умро неки припадник ганског племена Куса, његова удовица је излазила **срушивши један од зидова.** То је чинила из страха да би на вратима могао да вреба дух њеног преминулог мужа и спречио је да се, кад то она пожели, преуда.

У поштанској станици подигнутој 1851. године на Хумболтовом путу, у данашњој Невади, добар коњ се могао добити **за неколико хлебова.**

Овај апарат за појачавање слуха израђен у 19. веку имао је **облик грчке урне.**

Један дијамант 6 низама од Хајдерабада (Индија) био је тежак **182,5 карата** чија је вредност процењена 5 милиона долара, употребљаван је као **притискач за хартију. Једном је овај дијамант био затурен и нађен је 6 година касније у једној папучи.**
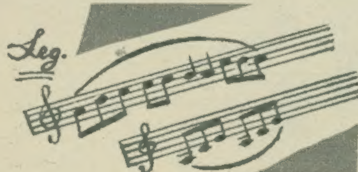

На гробу грофа Штолберг-Кенигштајна, у цркви Свете Катарине у Франкфурту на Мајни (Немачка) **уклесани су гробови 32 његова претка.**

1257/2

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● легато је музичка ознака која значи да се низ тонова мора одсвирати или отпевати сливено, без прекидања.

● катало — животиња добијена укрштањем домаћег говечета и бизона и подсећа на оба своја претка.

● на северној обали Аљаске, на 72. степену северне ширине, Арктички океан смрзнут је једанаест месеци годишње. Громаде леда покаткад достижу и 20 километара ширине а дебљина њиховог дела у води седам до осам метара. Блокови леда попуцали услед отопљавања у јулу још и не почну да се топе а већ се у септембру поново леде.

● криптографија (грч.) је писање тајним знацима, шифровање. Помиње се још код Херодота и Плутарха и најчешће је употребљавана у војној, дипломатској и илегалној политичкој преписци.

● најбржа од свих наших змија је шара пољарица (Coluber gemonensis). Ова змија зеленкастожуте боје има танко, витко тело и дуг реп. Живи на сувим и сунчаним местима од Истре до крајњег југа Далмације. Има је и на острвима. Вешт је пењач и пливач.

● прве коњске трке одржане су у Београду 1881. године на Бањичком пољу. Пријавила су се 33 а учествовала 22 јахача. Награде су износиле укупно 510 цесарских дуката и одржано је шест трка. Стаза је била дугачка 2500 метара.

● жене су се први пут такмичиле на Олимпијади у Амстердаму 1928. године. До тог времена је Међународни олимпијски комитет сматрао да се треба придржавати принципа античких олимпијада на којима је такмичење жена било забрањено. Жене у та стара времена нису смеле чак ни да присуствују играма.

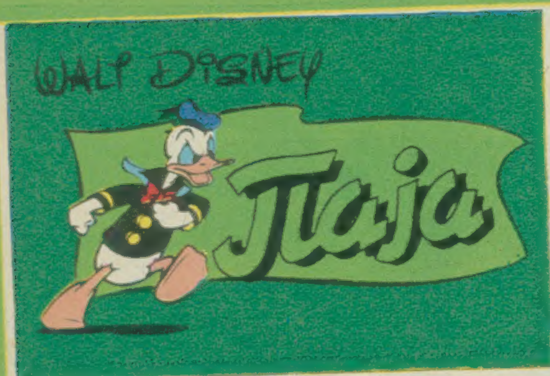

● Моцарт је свирао на клавиру чије су беле дирке биле обојене црном бојом, а црне белом. Његов се клавир чува у Салцбургу.

● прво удружење музичара у Европи основано је у Љубљани 1702. године.

WALT DISNEY
Паја

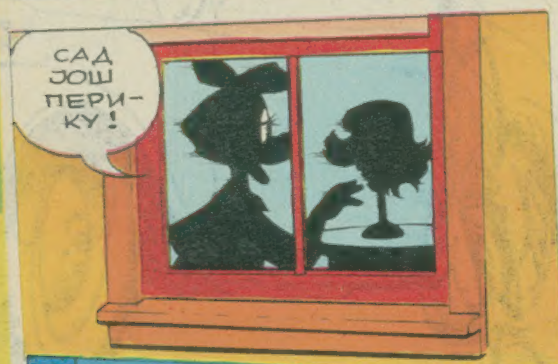

СКУВАЛА САМ СВЕ ШТО ОН НАЈВИШЕ ВОЛИ!

БОЖАН-СТВЕНО! ИЗГЛЕДАЋУ ПРОСТО БОЖАН-СТВЕНО!

САД ЈОШ ПЕРИКУ!

ЕВО ГА! ТАЧНО НА ВРЕМЕ!
ДИНГ А ДОНГ

НИШТА НЕ ВИДИМ ШТА ЈЕДЕМ... АЛ' ПРИЛИЧНО ЈЕ УКУСНО!

РАЛЕ

ЗАШТО СИ ГА ДОВЕО, РАЛЕ! ОДМАХ СЕ ИЗВАЛИО И ЗАСП'О К'О ТОП!
ЗЗЗЗЗ

ИМА Л' ОН У ЖИВОТУ КАКВИХ АМБИЦИЈА... ОСИМ ДА ДИШЕ!

ОН ЈЕ ЈЕДИНИ МОМАК КОГА ЗНАМ КОЈИ МОЖЕ ДА ЗАСПИ ТРЧЕЋИ ЗА АУТОБУСОМ!
ЗЗЗ

ОХ! ЗАР С ПРЉАВИМ ЦИПЕЛАМА НА МОЈ НОВИ КАУЧ!
ЗЗЗЗ

ПРОБУДИ СЕ! АКО ТИ СЕ СПАВА, ИДИ СВОЈОЈ КУЋИ ПА СПАВАЈ!

ОХ! ИЗВИЊАВАЈТЕ! НИСАМ КРИВ... УМОРАН САМ!

ПА КО ЈЕ ОНДА КРИВ?

МОЈЕ КОМШИЈЕ! ВИКАЛИ СУ КРОЗ ПРОЗОР СВЕ ДО **ТРИ** УЈУТРУ!

ОХ... ИЗВИНИ ОНДА! МОРА ДА СУ ТИ МНОГО СМЕТАЛИ!

МА НЕ! СРЕЋОМ, ЈА САМ ДО ЗОРЕ ВЕЖБАО НА **БУБЊЕВИМА**!
1257/9

ПРЕДСТА ЗА ШВА

КАДА ЈЕ НЕМАЧКИ ОФИЦИР ЗАПИТАО РАДОЗНАЛУ ДЕЦУ КО ОД ЊИХ ЗНА ЛЕПО ДА ПЕВА, СВИ СУ ПРСТОМ ПОКАЗАЛИ НА РАДУ. ОНА СЕ ХРАБРО ИСПРСИЛА И ИЗ СВЕГ ГЛАСА ЗАПЕВАЛА »ЛИЛИ МАРЛЕН« АЛИ СА НЕОБИЧНИМ РЕЧИМА.

Средином септембра 1943. године пут сремског села Мишковци кретала се мала колона: два немачка камиона пуна војника а иза њих аутомобил у којем су, поред возача, седели један официр и један подофицир. Стража са црквеног торња у Мишковцима на време је приметила Немце и одмах обавестила село. Народ је похитао у поље или се посакривао у склоништа. У кућама су остали само старци и деца.

Кад су стигли у село, Немци су се размилели унаоколо. Куцили су јаја из гнезда, хватали кокошке, гуске и ћурке, узели неколико прасади. Домаћине које су затицали у кућама нису дирали.

За то време онај аутомобил у коме су се налазили немачки официр и подофицир стајао је у центру села, у хладовини гранатог дуда. Око њега се окупило десетак дечака и девојчица. Радознало су гледали аутомобил и Немце. Био је то за њих несвакидашњи догађај.

НАЈБОЉИ ПЕВАЧ

Официр је седео крај возача, затворених очију, као да је дремао. Пренуло га је дечје ћућорење и сашаптавање. Погледао их је и насмешио се дајући им руком знак да приђу.

— Како сте? — упитао је на немачком.

Деца су се згледала не померајући се. Нису га разумела, али су по изразу његовог лица погодила да не говори ништа страшно, да их нешто пита. А онда су они најмлађи први пришли, обилазили око аутомобила и бојажљиво га додиривали прстима.

— Ко од вас зна да пева? Ја волим дечје песме — тихо је рекао Немац а онај смешак никако му није силазио са лица.

Недалеко од њих стајао је Васа Колџић, старац који је некад у аустроугарској војсци био цуксфирер (водник) и знао мало немачки језик. Разумео је питање и рекао деци да официр жели да чује неку песму.

— Рада, Рада је најбољи певач у школи! Хајде, шта се стидиш? Отпевај Швабама нешто — заграјаше деца.

Мала Рада, ученица другог разреда партизанске школе, приђе колима, испрси се и рече:

— Шта хоћете да певам?

Официр је дохвати испод пазуха и подиже себи на крило.

— Неку песму коју најбоље знаш. Хајде, певај!

Деда Васа јој преведе а Рада, не чекајући да јој два пута каже, удахну дубоко ваздух па распали пуним гласом песму коју су у то време сремски партизани често и радо певали. Била је то мелодија омиљене песме Хитлерових војника „Лили Марлен", али са другим текстом:

„На источном фронту
пада снег,
Хитлерове хорде дале
се у бег.
О, падај снеже, покриј
тле,
Нек Хитлер главом
плати све.
И то што пре, што пре,
И то што пре, што
пре!"

Док је Рада певала, официр је по такту песме цупкао ногом, добовао руком по седишту и кривио главу час на једну, час на другу страну. Блажено се смешио и мрмљао:

— Ја, ја, шен, зер шен... гут!

ЈА ОВДЕ КОМАНДУЈЕМ!

Деца су се преплашено [illegible]. Нису очекивала да ће Рада одабрати песму која исмејава Хитлера и његову војску. Врпољила су се, нека су се заклонила за дуд а нека за угао куће. Деда Васа је пребледео, просто се скаменио. Зар да

У средњем веку а и касније било је распрострањено мишљење да је злато биљног порекла (aurum vegetabile) и да се може наћи као изданак на појединим биљкама и то најчешће на виновој лози. Оваква веровања би била рано одбачена да нису нађени бројни при-

МИНИ КВИЗ

1. Како се популарно назива магнезијум сулфат?
2. Ко је компоновао оперу „Еро с онога свијета"?
3. Који је француски краљ био познат под именом „Краљ Сунце"?
4. У ком веку је рођен Чарлс Дикенс?
5. Који се познати сликар 14. века бавио науком?

ОДГОВОРИ:

1) Горка со, 2) Наш композитор и диригент Јаков Готовац, 3) Луј XIV, 4) Чарлс Дикенс рођен је у 19. веку, 1812. године, 5) Леонардо да Винчи.

ВА
БЕ

му то дете погине пред очима јер није знао како да је спасе. Сви су очекивали најстрашније.

И доиста, подофицир је знао нешто српскохрватски, разумео је да је то погрдна песма, да вређа фирера... Нагло је скочио, зграбио Раду за косу, повукао је себи и уперио револвер у њу.

— Шта ти певала? — викнуо је. — Хитлер капут...

Разумела ја добро. Убије тебе ја!...

Рада је заплакала а деца су се разбежала вриштећи. Деда Васа се наслонио на зид куће и испружио дрхтаву руку, као да моли милост за „неразумну" девојчицу.

Подофицир је и даље држао уперен револвер, кезио се и померао га од Радиног лица до груди и натраг, као да је процењивао на којем ће месту рана бити смртоносна.

Изненада, официр снажно одгурну подофицира и гласно рече:

— Остави, овде ја командујем! Ја ћу је казнити!

Намрштио се и повукао Раду к себи. Не журећи, отворио је своју торбу и извукао — кутију са чоколадама и бомбонама. Пружио је Ради, насмешио се и рекао:

— Узми! Подели са својим друговима!

Подигао је тада девојчицу високо од земље, снажно је привукао свом лицу а затим наредио возачу да сиреном да војницима знак за покрет.

Дуго је деда Васа гледао за колима, питајући се да ли је то јава или сан. А сада је слегао раменима и загледао се у небо. Ко зна, можда су и овог официра натерали у рат? Или је, просто, био — човек.

Радмила Путниковић Матић данас је новинар и живи у Београду. Често се присећа овог догађаја како је тада имала само осам година.

Ј. Јеремић

И ТО СУ РЕКОРДИ

НОГАМА ПО КЛАВИРУ

ВЕСТИ ИНОСТРАНИХ АГЕНЦИЈА

... Телевизија је преносила последњих петнаест минута рекордног седења под тушем Петера Шела. Овај тридесет трогодишњи грађанин Минхена преседео је млазом туша непрекидно 166 часова.

... Уништавање старих клавира постало је једно од најомиљенијих такмичења у америчкој савезној држави Тексасу. Мада је пречник контролног отвора кроз која парчад разбијеног клавира обавезно морају да прођу сведен на свега пет сантиметара, браћи Стајзам из града Остина пошло је за руком да на последњем такмичењу униште један клавир за свега 14 минута.

... На традиционалном такмичењу клавириста који свирају ногама, одржаном као и сваке године у Саутерн Бичу, на Флориди, прво место освојио је Ред Винстон. Ово високо признање добио је за мајсторско извођење Шопенових „Етида" и сопствене композиције — сонате назване „Педикир".

БИЉНО ЗЛАТО

мерци оваквог злата. И данас се у појединим музејима чувају разне гранчице и слични предмети од злата биљног порекла.

Немачки лекар E. W. Hapel скупио је бројне податке о овом злату и све то објавио 1638. године у књизи „Необични односи". (Relationes Curiosae).

Највише је писано о једном случају који се догодио у Мађарској, вероватно и због тога што је овај случај био предмет дуготрајних суђења, па су сачувана бројна судска документа.

Закупац једног винограда приметио је једног дана како је у винограду изникла нека чудна биљка. После доста труда закупац ју је ишчупао. Био је пресрећан кад му је златар рекао да је биљка од чистог злата. После кратког времена човек је поново нашао, на истом месту, овакву биљку.

Забележено је још сличних случајева у Мађарској, а и у Француској, где се једна златна танка гранчица била обавила око једне лозе.

Овакви случајеви били су разлог настајању бројних легенди, све док наука није објаснила да у томе нема никакве мистике, нити је злато биљног порекла. Било је то злато које су прави власници или пљачкаши ко зна када сакрили у земљу. Оно је ту стајало све док га корен неке биљке не би обавио а биљка га, с обзиром на његову малу тврдоћу, обликовала и избацила на земљину површину.

ИЗВИНИТЕ, ТО НИСАМ ЈА!

Зар си ме заборавила?

Прошло лето близнакиње Надица и Верица провеле су на Охридском језеру. Једног дана Надица је отишла да посети неку породицу и тамо упознала младића Андона. После краћег разговора он јој је предложио да се мало прошетају по језеру. Упалио је мотор и глисер је појурио дижући за собом таласе. Шалили су се, разговарали, смејали се што Надица има једно око браон а друго плаво... Укратко, било им је лепо. Сутрадан, момак је одлетео авионом у Скопље где иначе живи и ради. Али, ту није крај приче.

Вратиле су се и близнакиње у Скопље и ту, на једном журу, срели су се Андон и — Верица. Младић је био запрепашћен хладним држањем девојке.

— Зар си ме тако брзо заборавила? — пребацио јој је.

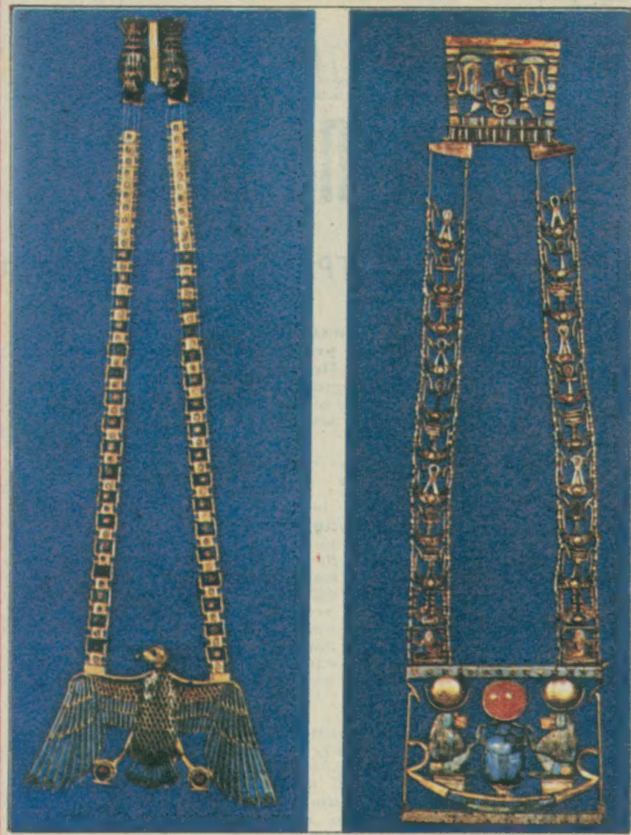
— Извините, ја вас не познајем — одговорила је збуњено Верица.

— Сад ме не познајеш — изнервирао се Андон гледајући је право у очи (десно браон, лево плаво) — а кад смо се возили по језеру, познавала си ме.

Верица је тада схватила забуну и насмејала се. Андону је требало мало дуже да и он схвати. На крају се насмешио:

— Добро! Ти си она друга, али поздрави ону прву и питај је је ли ме и она заборавила!

Надица и Верица Кожинкови,
студенткиње, Скопље
(Хонорар: 150 дин.)

ПТИЦА МЕДАЉОН — Када је 1922. године отворена гробница египатског фараона Тутанкамона (живео је у 14. веку пре н. е.), у њој су пронађене многе драгоцености, међу којима и накит: наруквице, огрлице, прстење. Једна од тих огрлица има медаљон у облику крагуља, птице која је била симбол Доњег Египта. На другој је света сунчева буба — скарабеј, утиснута између лика бога Тота, представљеног у обличју мајмуна и са месечевим дисковима на главама.

ТУТАНКАМО СКАРА

ПРЕСТО У ГРОБНИЦИ — Талисман Карла Великог, франачког и лангобардијског краља и римског цара (742—814), представља један од најлепших примерака накита направљеног у средњем веку. Када је отворена његова гробница, Карло је пронађен како седи на мраморном престолу с круном на глави, мачем и јеванђељем из коленима а талисман невероватне лепоте био му је обешен око врата. Направљен је од два огромна овална сафира између којих се налази древни крст, према миту узет са Голготе.

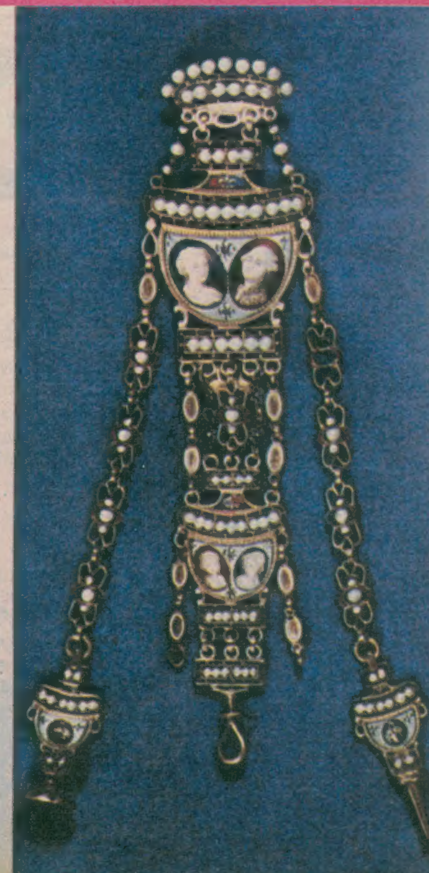

РУДНИЦИ ДРАГУЉА — Вековима у Индији постоји традиција да жене и мушкарци накитом украшавају не само руке или уши, већ и лице и ноге. На огрлице, наруквице и минђуше стављани су дијаманти и рубини вађени из бурманских рудника, сафири и смарагди са Цејлона, лапис-лазули из Авганистана... Ова огрлица из 18. века израђена је од злата у које су утиснути смарагди, рубини, дијаманти и бисери.

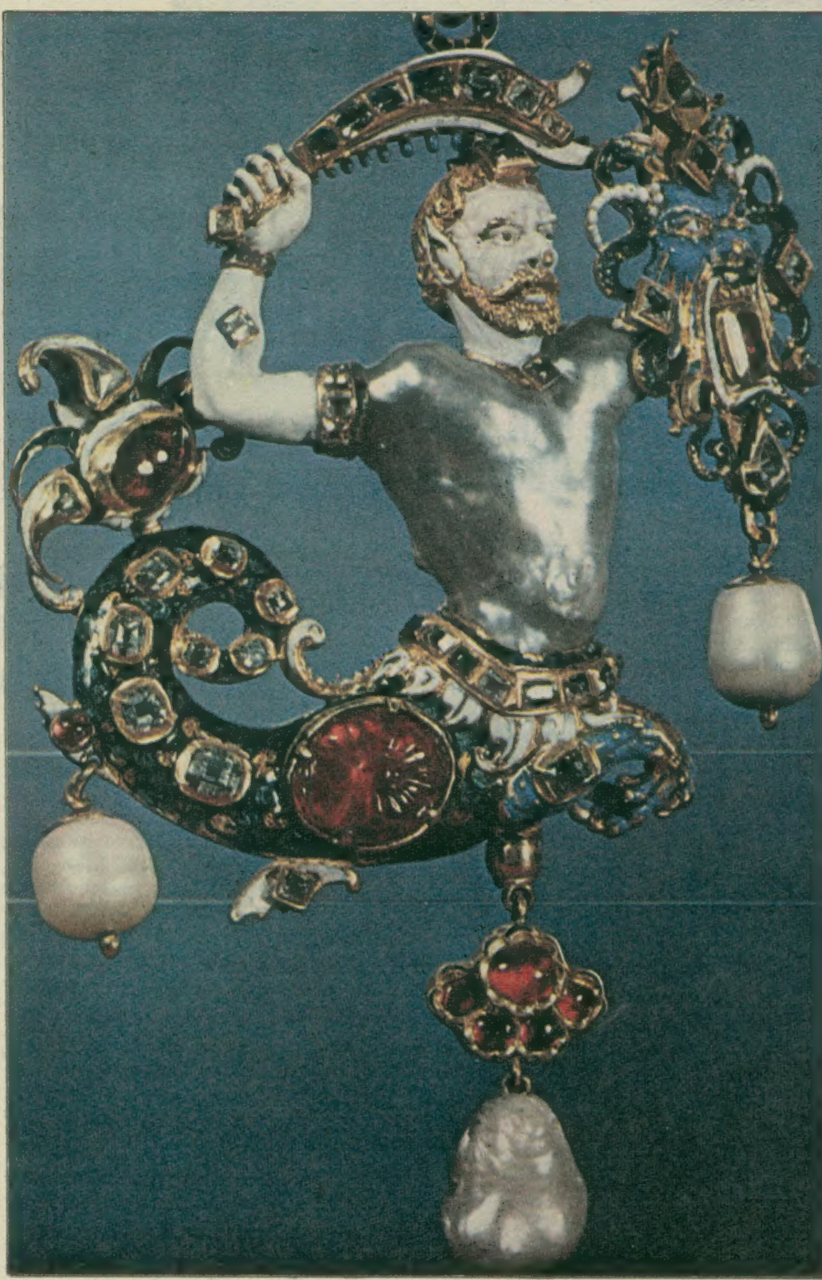
ПРИВЕЗАК СКУПЉИ ОД САТА — У 18. и 19. веку почели су да се носе џепни сатови који су се привезивали за одела посебним ланчићима званим „шатлен". Њихова израда достизала је савршенство што је било ретко за свакодневни накит. Служили су и да се о њих окаче маказице, молитвеник или кључеви.

ОНОВ
АБЕЈ

ОДУВЕК ЈЕ ЧОВЕК ЖЕЛЕО ДА УКРАСИ СВОЈЕ ТЕЛО, ЧЕСТО ЈЕ ЦРТАО ДИРЕКТНО НА КОЖИ РАЗНЕ ШАРЕ ЗЕМЉАНИМ ИЛИ БИЉНИМ БОЈАМА ИЛИ ЈЕ ВЕЗИВАО ОКО ВРАТА ПРОБУШЕНО КАМЕЊЕ, КОСТИ, ДРВО. ОТКРИЋЕМ МЕТАЛА НАКИТ ЈЕ ПОЧЕО ДА СЕ ПРАВИ ОД БАКРА, БРОНЗЕ ИЛИ ГВОЖЂА, А ОНАЈ ОД ЗЛАТА. УКРАШЕН ДРАГИМ КАМЕЊЕМ ЧЕСТО ЈЕ БИО »ПРОПУСНИЦА« ЗА ВИШЕ ДРУШТВЕНЕ СЛОЈЕВЕ. ЗАНАТЛИЈЕ КОЈЕ СУ ГА ИЗРАЂИВАЛЕ ПОСТАЈАЛЕ СУ ПРАВИ УМЕТНИЦИ У СВОМ ПОСЛУ.

ТОРЗО ОД БИСЕРА — У време ренесансе машту уметника изазивала су мање цењена, неправилна зрна бисера, такозвани „барокни бисери" који су се користили и за прављење овог комада накита. Такво једно велико зрно употребљено је за израду тела хеленског бога таласа Тритона који је по предању био пола човек пола риба.

СМАРАГД ОД 150 КАРАТА — Један од последњих великих подухвата јувелира је круна иранске царице Фарах Дибе у коју је уграђено 36 смарагда (један има 150 карата), 36 рубина, 105 бисера и 1.469 дијаманата. Сви ти драгуљи су власништво државе и нису смели да се износе из земље када је круна прављена. Зато су париски јувелири узели отисак у воску сваког драгоценог камена, направили њихове верне копије, начинили лежишта у злату у које су 1967. године у Ирану, пред само крунисање, утиснули право драго камење.
н,Рорнлах-

СПЕЦИЈАЛНО ЗА ГЛУМИЦУ — Наруквица Саре Бернар, рад Жоржа Фукеа по нацрту сликара Алфонса Мухе, украшена је опалима, рубинима и емајлом и представља врхунски домет златарске вештине крајем прошлог века. Ипак, наруквица није постала власништво чувене глумице јер је умрла пре него што је успела да је отплати.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

ИЗБАЧЕН ИЗ АВИОНА

ВИДЕВШИ ШТА СЕ ДЕШАВА, ГРАЂАНИ СУ СЕ ИСПЕЛИ НА КРОВОВЕ, ДЕЦА ПРЕКИНУЛА ИГРЕ. СВЕ ОЧИ БИЛЕ СУ УПРТЕ У НЕБО.

Мек Кент се усправио и испружио руке покушавајући да дохвати човека који је висио наглавачке.

Риђокоси двадесет трогодишњи потпоручник Валтер Осипов ушао је у авион типа ДЦ-2. Спремао се да узлети јер је требало да руководи падобранском вежбом.

Пробни пилот, поручник Вил Ловреј, последњи пут је проверавао план лета свог извиђачког авиона.

Џон Мек Кент, помоћни механичар у аеронаутичкој бази у Норд Ајленду, контролисао је апарат којим је требало да пилотира.

И ниједан од ове тројице није ни слутио да ће тог мајског дана 1941. баш они да буду јунаци једног најнеобичнијег подвига у историји авијације.

Валтеров ДЦ-2 требало је да у току вежбе избаци 12 људи и 3 тубе грубог платна у које је било замотано оружје и муниција. Деветорица падобранаца већ су искочили и на реду је било избацивање последњег завежљаја. У том тренутку један каиш Валтеровог леђног падобрана закачио се за последњи пакет и тако је покренута ручица за отварање. Осипов је у делићу секунде угледао како свила падобрана промиче кроз отвор и испружио руку да је дохвати. Али, тада је силовитом снагом и сам избачен из авиона.

Уместо да се отвори, падобран се закачио за задњи точак и ометао се око њега. Сва Валтерова падобранска опрема била је искидана, сем једног ремена око чланка на нози. Човек је висио наглавачке, четири метра иза и нешто више од три метра испод авиона. Међутим, ипак је имао довољно присебности да не отвори помоћни падобран: у том случају био би једноставно растргнут услед дејства супротних сила. Није дозволио себи ни да га обузме паника, иако је био потпуно свестан да тешко може да се спасе, да му живот заиста виси о концу. Осећао је жесток бол у грудном кошу и кичми: два ребра и три кичмена пршљена били су му сломљени.

Посада авиона покушала је да му помогне, али безуспешно. Са ужасом су схватили да ће ускоро понестати горива и Осипов ће без сумње бити смрвљен приликом атерирања. Да све буде још горе, пилот Херлод Џонсон никако није успевао да успостави радио-везу са аеродромом па се спустио на висину од 100 метара и почео да кружи над базом покушавајући да тако привуче пажњу, Међутим они који су га приметили мислили су да за собом вуче ваздушну мету.

У том тренутку плот Вил Ловреј је управо атерирао и упутивши се својој канцеларији угледао човека који је лебдео иза авиона ДЦ-2. И Мек Кенет је у истом тренутку опазио необични авион.

ТРОЈИЦА У ДВОСЕДУ

Довикујући механичарима да припреме апарат за узлетање, Ловреј повуче Мек Кента ка свом авиону, једном отвореном извиђачком двоседу, дугачком само осам метара. Не размишљајући да ли у машини има горива, сео је у авион и винуо се.

Мек Кенет и Ловреј чврсто су решили да предузму све што је у њиховој моћи, иако нису знали како да спасу човека који је беспомоћно висио. У последњем тренутку, пред узлетање, један маринац је притрчао авиону и добацио Мек Кенту свој ловачки нож.

Чим је СОЦ-1 узлетео, у околини Сан Дијега, недалеко од Норд Ајленда, свака живост је замрла: угледавши шта се дешава, грађани су се испели на кровове, деца прекинула своје игре. Све очи биле су упрте у небо.

За неколико минута спасиоци су сустигли ДЦ-2 који је још летео на висини од 100 метара. Пошто никакво споразумевање путем радија није било могуће, Ловреј је руком дао знак Џонсону да се упути ка Пацифику. Тамо су ваздушна струјања била слабија. Џонсон је разумео, престао је да кружи и прилагодио своју брзину лету малог авиона.

Летећи на малом растојању од Осипова, Мек Кент је добро видео да је овај закачен само ногом и да му испод кациге цури крв. Пажљиво пилотирајући Ловреј се приближавао и пратио покрете беспомоћног тела. Пазио је да га случајно не закачи елисом. Са изузетном прецизношћу, најзад је успео да подметне лево крило авиона испод падобранца. Тада се Мек Кент усправио и, при брзини од 160 километара на час и на висини од 900 метара, испружио руку и дохватио Осипова који га је грчевито стегнуо за рамена. Мек Кент га снажним трзајем привуче к себи.

Тада је настао други проблем: где сместити рањеног човека у тесни двосед? Док се Ловреј приближавао другом авиону да би олабавио затегнуту ужад, Мек Кент повуче Осипова преко трупа авиона, наслони му главу на своја колена чврсто га држећи. Али, како су му обе руке биле заузете, није могао да пресече везе.

БЕЗ БРИГЕ, МОМЦИ!

Тада се Ловреј приближио још више намеравајући да елисом прекине везе. Иако је притом направио огреботину на репу другог авиона, успео је да пресече конопце који су везивали Осипова. После више од пола сата у ваздуху, између живота и смрти, био је избављен. Неколико минута касније авион се срећно спустио на аеродром у Норд Ајленду. Тек тада се Осипов онесвестио.

Ловреј и Мек Кент су се вратили свом свакодневном послу.

Три недеље после овог подвига, ова двојица храбрих људи позвани су у Вашингтон и одликовани Крстом за заслуге у ваздухопловству.

Валтер Осипов морао је да проведе шест месеци у болници, али је већ у јануару 1942. био потпуно опорављен и спреман за рад. Вратио се на дужност падобранског инструктора.

Првог дана по повратку и уочи полетања био је миран. Узнемиреност су показали његови другови. Али, Осипов се само насмешио:

— Без бриге, момци! Сигуран сам да неће бити проблема.

J. Ш.

ЦРТИЦЕ ИЗ ИСТОРИЈЕ

ПАД СМЕДЕРЕВА

Иако поред тога што је своју кћерку Мару удао за султана Мурата II, деспот Ђурађ Бранковић се плашио турског упада у Србију. То се и догодило маја 1439. године када је почео напад на Смедерево. Од Пловдива, где је имала јако упориште, све до српске престонице, турска војска уопште није наишла на отпор. Уз ратнике ишле су колоне занатлија који су, пред зидинама одлично утврђеног Смедерева, почели да лију топове и граде покретне дрвене куле.

Турке је водио Мурат II, а браниоце Гргур, најстарији син Ђурађа Бранковића, и Тома Кантакузин, Јеринин брат. Ђурађ се са женом и сином Лазаром склонио у Угарску а његов средњи син Стефан налазио се као талац у Турској.

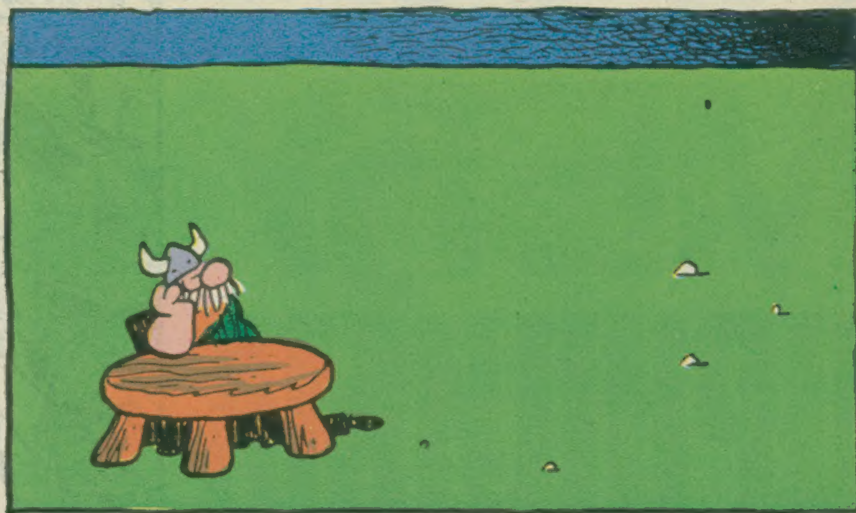
Пуна три месеца трајала је опсада. Срби су се бранили веома пожртвовано, али је временом у Смедереву настала оскудица у храни и војном материјалу. Гласници су тајно сваке ноћи прелазили Дунав и обавештавали Ђурађа о положају бранилаца, а српски деспот је преклињао Угре за помоћ, али се они нису одазвали.

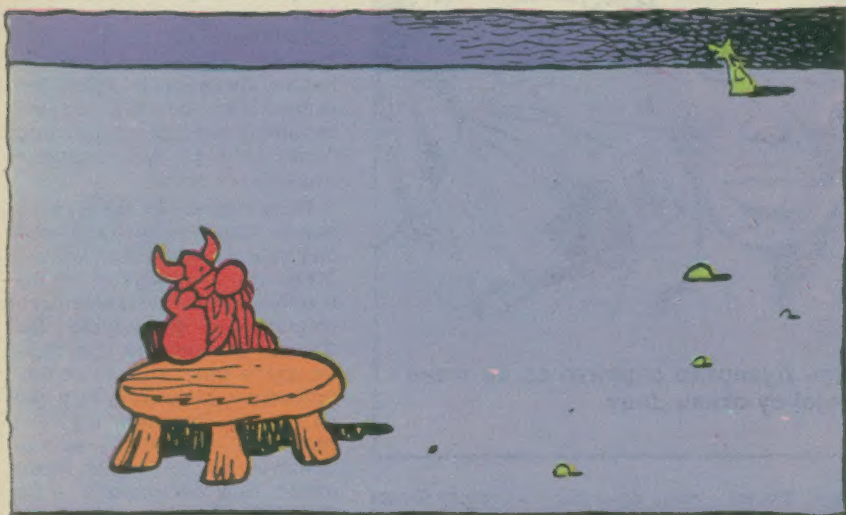
Дошло је време и жетви, али никог није било да жито покупи с њива. У опсађеном граду завладала је страшна глад која је приморала храбре Смедеревце на предају. Тачно 27. августа 1439. године град је пао а Мурат II се могао похвалити пред везирима да је „краљица земље, Србија“, како ју је звао, припала лично њему.

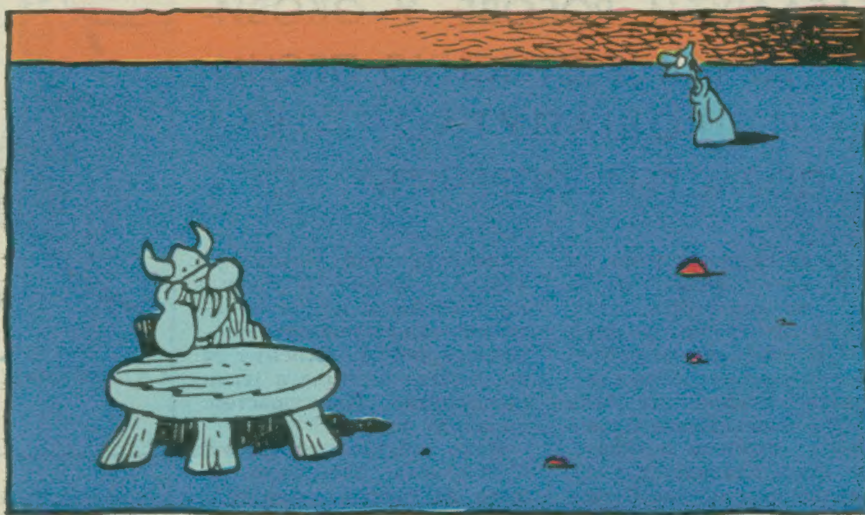
Гргур Бранковић и Тома Кантакузин одведени су у ропство а у Смедереву се сместила турска војна посада. У освојену деспотовину почеле су да се досељавају породице турских чиновника, кадија и других. Тако је Србија потпала под турску власт, али је 1444. године Ђурађ Бранковић добио натраг деспотовину после борбе с Турцима, у којој су му помагали Угри.

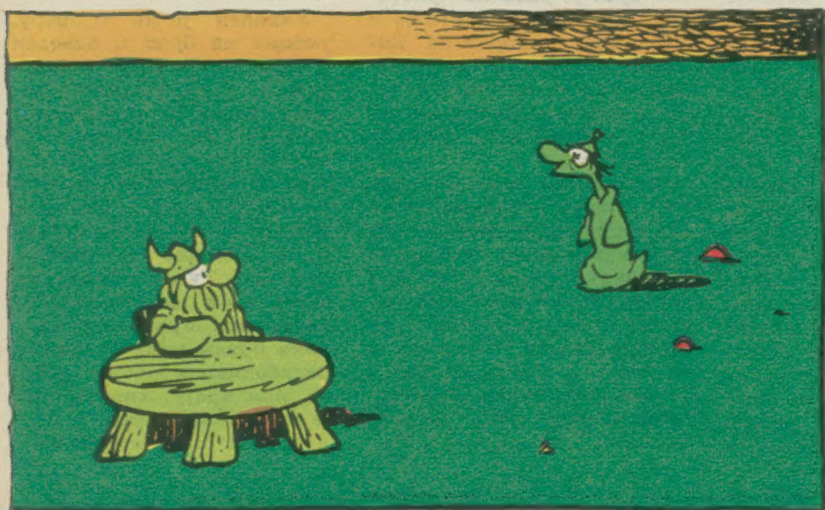
DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

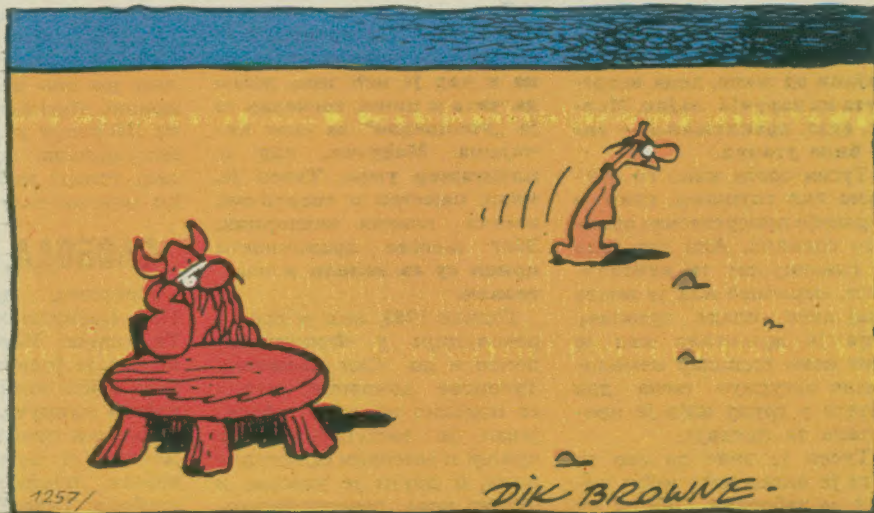

1257/9

ПРВИ МЕЂУ ЦРНЦИМА

ГЛЕДАЈУЋИ РОБОВЕ У ОКОВИМА, ДЕЧАК ЈЕ СТИСНУО ПЕСНИЦЕ И ПРОШАПУТАО: — КАД ПОРАСТЕМ, СПРЕЧИЋУ ТО!

Сузних очију Тусен Лувертир окренуо се од жене којој су отели децу.

Кад се дечак успео на мост одакле је најбоље видео брод, угледао је мучан призор: почело је искрцавање робова, нове пошиљке „абоносовог дрвета" са афричких обала. После вишенедељне пловидбе у мрачном потпалубљу, где је владала глад, прљавштина и морска болест, на обалу Сан Доминга, ошамућени сунцем и свежим ваздухом стигли су мушкарци у тешким оковима, исцрпљене жене и гладна деца. Изранављени, с траговима крви на разголићеним, тамнопутим телима, напаћени људи су збуњено и са страхом гледали мноштво око себе.

Непомичан и као опчињен, дечак је видео кад су се око робова окупили посредници и купци и ту бедну гомилу мушкараца, жена и деце, уз вику и ударце, потерали ка тргу робова.

Тусен, како се звао дечак, несвесно је и сам пошао за њима и ускоро је, са грчем у грлу и стегнута срца присуствовао нечовечном призору продаје људи. Целе породице растављене су грубо, уз јецај и болне крике, мужеви су одвајани од жена, деца истргнута из наручја мајки. Молбе, сузе, преклињања — све је било узалуд.

Тусен осети како га обузима вал гнушања, иако је и раније присуствовао оваквим сценама. Али тек сада је схватио сву ту нечовечност, нарочито кад је видео очај лепе младе црнкиње која је вриштала кад је њен нови господар немилосрдно одгурнуо њена два детета у групу која је преостала за продају.

Тусен је знао да све то што је видео неће моћи никад да заборави. Очи су му биле пуне суза, у њему је бујало огорчење и љутња на безобзирне купце и истинско сажаљење према немоћном робљу. Стиснуо је своје мале песнице и једва прошапутао: „Кад порастем, спречићу то!"

Иако узбуђен и потресен, Тусен није заборавио да мора да пожури свом господару, власнику велике плантаже. Јер, и Тусен је био роб.

НАЈЛЕПШИ ПОКЛОН

Кад је са зебњом ушао у велику, белу газдину кућу, овај му са смешком рече:

— Тусен, звао сам те да ти кажем да сам веома задовољан тобом. Рекли су ми да си савестан чобанин и зато намеравам да те наградим.

Усхићен, дечак је зауставио дах. И газда је наставио:

— Нећу ти дати ни нову одећу ни новчану награду. Једно тако паметно дете као ти заслужује нешто боље од тога. Добићеш најбољи могући поклон: учићеш да читаш и пишеш!

Тако је почео животни пут Тусена Лувертира. Кад му је било осамнаест година и кад је већ знао добро да чита и пише, господар га је „унапредио" за свог кочијаша. Међутим, кад је плантажер умро, Тусен је, млад, паметан и енергичан, постао главни надзорник. Због његове правичности црнци су га волели и поштовали.

Године 1789, кад је глас о револуцији у Француској допро и до Сан Доминга, Тусенове домовине, народ се поделио на два табора: један је заступао верност краљу и његовим присталицама, а други је усвојио и ширио нове, револуционарне идеје. У почетку, Тусен није учествовао у тим превирањима, али се касније борио као присталица Луја XVI, заједно са другим црначким вођама међу којима су се истицали Жан-Франсоа и Бијасу. Међутим, убрзо је дошло до размимоилажења између њих тројице јер је сваки настојао да преузме команду. У томе је најдаље отишао Жан-Франсоа који је успео да Тусена баци у затвор, али је убрзо био принуђен да га пусти и помири се с њим како би се заједничким снагама одупрли суровом Бијасу. Његова свирепост дозлогрдила је острвљанима и претила да угрози заједнички циљ — слободу. Тусен Лувертир је тада постао ађутант Жан-Франсоа и обојица су прешли на страну Шпанаца. Јер, Париским уговором од 1763. Сан Доминго је подељен на два дела: један је припао Француској, а други Шпанији која је упорно покушавала да прошири свој утицај вешто користећи новонастале сукобе.

СЛОБОДА, СЛОБОДА

Међутим, догађаји су 1794. кренули новим током. Те године Народна скупштина је једногласно усвојила закон којим је ропство најзад укинуто. Талас одушевљења преплавио је Сан Доминго и свуда су се чули весели поклици: слобода, слобода! Тада Тусен Лувертир прелази на страну Француске. Његова црначка војска брзо је разбила присталице власника плантажа и Шпанаца и поразила Енглезе који су у међувремену дошли својом Антилском флотом. Белци на острву се више нису осећали безбедним.

Француски гувернер није под таквим условима могао да врши своју дужност па је без оклевања прихватио Тусенову понуду да им приступи. Човек који има велики углед и утицај код црнаца сад је свима био и те како потребан, а Тусен је био баш такав. Некадашњи пастир тако постаје врховни командант Сан Доминга, данас Хаитија. Године 1801. протерао је Шпанце, ослободио острво и прогласио нов устав по којем је ропство забрањено, али је установљен обавезан рад на плантажама. Истим уставом Тусен је на именован за доживотног гувернера Сан Доминга.

У међувремену, ситуација у Француској се битно променила. Њом је владао Наполеон Бонапарта према коме је Тусен Лувертир био нико и ништа. И ма како Сан Доминго изгледао далеко, Наполеон није хтео да углед и интересе Француске на том богатом острву препусти једном Тусену Лувертиру који је, по његовом мишљењу, и до сада показао исувише самовоље. Без двоумљења, Наполеон је на Сан Доминго и Тусена послао 60 хиљада војника под командом брата своје жене, генерала Леклерка. Али, Тусен је још једном показао да је он најмоћнији на острву. Без довољно хране и стално нападан, Леклерк је претрпео пораз. Умро је 1802. године, заражен жутом грозницом, болешћу која је у то време харала острвом.

Исте године Тусен Лувертир је Сан Доминго прогласио независном републиком. Међутим, Леклерков пораз и проглашење независности огорчили су Француску. На Тусена су послане нове, јаче трупе пред којима је био приморан да се повуче у срце острва. Прихватио је услове за предају, јер је схватио да је сваки даљи отпор био бесмислен. Али, Тусен је доживео горко разочарање.

Ухваћен је на превару, укрцан на брод и одведен у Француску. Најпре су га држали у кули Тампл у Паризу, затим је пребачен у тврђаву Жу, недалеко од швајцарске границе. Хладноћа и заточеност убрзали су његову смрт: умро је 1803, у 60-ој години. **Тако је, у тамници и самоћи, окончао Тусен Лувертир, човек који је Наполеону писао као „први међу црнцима првом међу белцима". Ослободивши хиљаде робова, при крају живота опет је и сам постао роб.**

J. Ш.

ПРЕДАЊА

СПАСИЛАЦ НА

На турском гробљу у Мостару налазило се турбе што га је у првој половини прошлог века подигао Али-паша. О томе споменику постоји необична прича коју је забележио отац Прокопије Чокорило у свом „Херцеговачком љетопису":

„Када је вођен рат код Азовског мора (у вријеме Петра Великог) живио је у Мостару некакав Турчин по имену Шевија. Једном се он бријао код берберина. Таман кад му је пола главе било обријано, изненада скочи на ноге, истрча на пијацу и ударајући руком о руку повика: „Алах, Алах, Алах. Ђаури разбише и посјекоше нашу браћу под Азовом и сигурно би сви изгинули да се није појавио човјек на бијелом ко-

СИРОЧЕ КИНУЛИ

КАД САМ ТЕЛЕФОНОМ ЈАВИЛА КУЋИ ДА ЋУ ДОНЕТИ ЈЕДНО НАПУШТЕНО ЛАВЧЕ, СУСЕДИ СУ ЗАПРЕТИЛИ ДА ЋЕ МЕ ПРИЈАВИТИ МИЛИЦИЈИ.

Тога дана морала сам да останем у зоолошком врту, поред лавчета кога је лавица одбацила, што се врло ретко догађа. Већ сам помислила да је мртво. Тек сам по једва приметном и испрекиданом дисању знала да је још у животу. Сместила сам га у инкубатор код нојева, а својима код куће телефоном јавила да ћу сутрадан донети једно лавче.

Моја мајка је тешко уздахнула, а суседка, која се ту затекла, кад је чула да се помиње лав почела је да запомаже на сав глас, тако да се сав комшилук сакупио. Сви су галамили, надвикујући једни друге и претили да ће ме пријавити милицији и да ћу морати да се иселим.

НЕПРИЛИКА У ТРАМВАЈУ

Сутрадан, кренула сам кући са својим четвороножним штићеником. Било је хладно, киша је падала. Да се јадна Кинули, како сам назвала малецку (јер то је била „она"), не би смрзнула, ставила сам је, под капут. Тако сам је неприметно унела у трамвај. Да ли од труцкања или од топлоте, тек Кинули поче да се мешкољи. Помиловах је не би ли се смирила, али узалуд! У настојању да се ослободи поче да ме гребе својим шапицама а онда се зачу отегнуто и промукло маукање. Сви путници се окретоше према мени, зачуђено ме гледајући. Нисам имала куд, него сиђох на следећој станици и пешице продужих. Уз пут сам свратила у апотеку да купим цуцлу за малецку.

Као и свим младунцима, и њој је било потребно одржавати сталну топлоту тела. И док је мој син Тоља празнио један кофер, одшила сам крзнену поставу с капута и у њу увила Кинули, покрила је ћебетом, а под њу ставила термофор.

Ускоро се не само у нашој улици него у целом крају рашчуло да се код мене налази мала лавица. Неочекивано, људи су из дана у дан долазили, уз обавезна извињења, и молили ме да им је покажем. Тихо би улазили у собу, прилазили на прстима и дуго је и пажљиво посматрали. Одлазили су разочарани, јер моја Кинули пре је личила на беспомоћно маче него на страшног лава. Међутим, нико није пропустио да ми каже, односно да ме опомене да ће ме лавица, чим одрасте, прождрати у једном залогају.

МАША ЈЕ НЕ ВОЛИ

Кинули је освојила срца свих станара моје зграде тако да нисам морала да страхујем да ће тражити да се иселим. Једино Маша, моја помоћница, није подносила лавче од првог дана. Истина, Маша је била та која је по читав дан морала да уводи посетиоце и срећује собу, а Кинули се увек изнова трудила да направи што већи неред.

Посветила сам се Кинули и нисам одлазила на посао. Хранила сам је свака два сата и морала сам се старати о њој и дању и ноћу. Кад би спавала, сви су ишли по кући на прстима и шапутали, само Маша није имала никаквог обзира. Чак је намерно звецкала посуђем и могло се чути како гунђа нешто против „те прљаве животиње". А за то време, дотична „прљава животиња", умотана у ћебе, мирно се одмарала и упорно сисала цуцлу на празној бочици. Ни док спава није хтела да је испусти. Толико је снажно вукла да је раскрварила њушкицу. Требало јој је некако одузети. У замену за цуцлу пружила сам јој свој прст и тако сам сатима седела поред ње. Али, добила сам помоћ. Мој петогодишњи син Тоља и његови другови из суседства Жења, Славик, Јурик и Гаља свакодневно су долазили. На смену су, по тачно одређеном временском распореду, седели поред Кинули и пружали јој свој прст.

У први мах керуша Пери била је веома неповерљива према свом новоусвојеном »детету«.

МАЛА ПЛАВООКА

За то време дала сам се у потрагу за неком керушом којој бих препустила бригу о Кинули. После много колебања, одлучила сам се за Пери, шкотску овчарку, веома послушну и добре нарави, која је живела у зоолошком врту. У први мах Пери је била веома неповерљива према свом новоусвојеном „детету" јер, истини за вољу, оно није било налик ниједној животињи коју је дотад имала прилике да упозна.

Кад сам јој принела малу лавицу; зарежала је и покушала да побегне. Но, чим ју је оњушила, смирила се и почела да је лиже. То је значило да је потпуно прихватила Кинули, и постала је њен највернији чувар.

Кад год би им се неко непознат приближио, Пери би се узнемирила и почињала да режи. У њој се већ будио матерински инстинкт и од тада се више нисам плашила за Кинули. Могла сам да се вратим на посао.

Кинули још није могла да види, али ме је распознавала по мирису. Било је довољно да испружим руку па је остављала игру и млеко и тетурала се ка мени. Тоља ме је извештавао о сваком њеном покрету.

— Мама, мама, види! — викао је. — Мјаули ми сиса прст... Мама, она, она иде!.. Види, подигла је главу!..

Био је врло несрећан што сам је назвала Кинули — напуштена. Зато је и назвао Мјаули, а мене уверавао:

— Али, мама, па ми је волимо. Нећемо је напустити, ми се бринемо о њој. Зовимо је Мјаули — Мала плавоока.

Јер, шестога дана Кинули је отворила очи: прво лево па десно. У почетку су то била само два мала уза на пропреза из којих су скоро непрестано текле сузе али убрзо су се указале дивне, као небо плаве очи. Уши су јој се сасвим усправиле, а њушкица од црвене постала ружичаста. Једино је још била несигурна у ходу. Гегала се као паткица, саплитала се о сопствене шапе, ударала о ствари, превртала се на леђа. Била је преслатка у својој неспретности.

Тако је наша Кинули била спасена.

В. Чаплина

КОЊУ

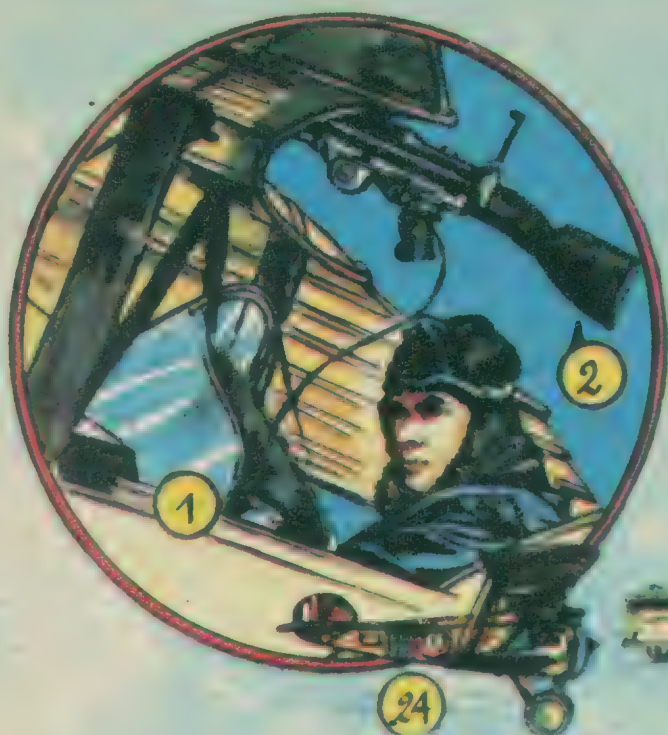
њу и с исуканом сабљом, пола му главе обријано а пола необријано, и расте-

рао ђауре. Он их је тада спасио од непријатеља.

Тако су тада причали и мостарски Турци који се вратише с Азова. Кад су их у бријачници питали у који је дан и сат то било, установише да се управо оног дана и часа бријао Шевија у Мостару и истрчао полуобријан на пијацу а истовремено се показао под Азовом. За ово предање је сазнао Али-паша, па упита где је Шевија сахрањен. Рекоше му: код Шарићеве џамије, на раскрсници. Ту му Али-паша подиже споме--паша, па упита где је Ше ник који је стајао око 200 дуката".

Чокорилов Шевија је у ствари Мустафа Ејубовић, „шех Јујо", коме је Али--паша подигао турбе на шест стубова с полукружним луковима. Азовски ратни походи руског цара Петра I Алексијевича Великог у којима је, победивши Турке, извојевао излаз на Црно море, одиграли су се 1695. и 1696. године, а Али-паша је, на основу предања о овом догађају старом више од једног столећа, подигао турбе почетком деветнаестог века.

АВИЈАЦИЈА 1914-1918.

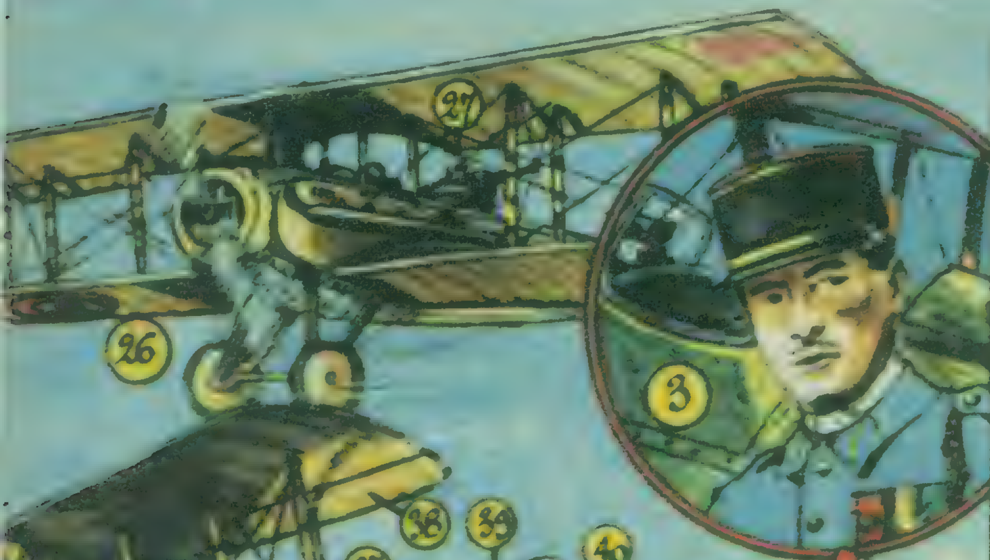
Велике европске државе ушле су у први светски рат са скромним ваздухопловним снагама: Француска је имала 158 авиона прве борбене линије, Немачка 232, Велика Британија 56 и Аустро-Угарска 96 авиона. Ондашњи авиони су били спори. Летели су брзином од 80 до 220 километара на час, а да би се попели на висину од 5.500 метара, највише што су могли, требало им је око пола часа! Али, тада су они заиста били чудо технике. Неки од њих, као блерио, воазен, фарман, сопвит, викерс, мамили су узвике одушевљења.

Први ваздушни напад у историји ваздухопловства извршио је руски пилот Пјотр Нестеров 1. септембра 1914. године. Он је ненаоружаним авионом налетео на непријатељски при чему је и сам погинуо. Посада француског авиона „воазен" — пилот Франц и механичар Кено — оборила је 5. октобра 1914. године немачки авион код Жоншрија на реци Јели и то је била прва француска победа у ваздушној борби.

У тражењу решења наоружања авиона у то време убрзано се радило у свим земљама. Прво су се наоружавале посаде авиона револверима и пушкама, али пошто то оружје није било ефикасно, од септембра 1914. године уводи се митраљез који опслужују извиђачи.

У току првог светског рата погинуло је неколико хиљада пилота, међу њима и асови Леноар, Ренкел, Герен, Д'ла Тур, браћа Навар... Ипак, свет је највише потресла погибија Жоржа Гијенемера, пилота ескадриле „рода". У двадесет другој години овај младић већ је имао иза себе 31 ваздушну победу због чега је добио чин капетана. До 11. септембра 1917. године оборио је 54 непријатељска авиона. Тог дана није имао среће: на редовном патролирању наишао је на групу немачких авиона. Са висине од 700 метара оборио га је поручник Висман. Три недеље после Гијенемерове смрти, његовог убицу је оборио такође велики ас Фонк који је постигао рекорд у броју оборених авиона — 75.

Ваздухопловство је тешко крчило себи пут. На почетку првог светског рата авиони су, што се тиче њиховог ратног дејства, били изложени великој сумњи, чак и порузи. Међутим, из рата су изашли овенчани славом. Та слава никад није потамнела.

1) ваздухопловни ас Жорж Гијнемер, 2) пушкомитраљез којим је Гијнемер извојевао првих пет победа, 3) **Фонк** — рекордер у броју оборених авиона, 4) француски једнокрилац **моран солније**, 5) крила овог авиона била су учвршћена челичним жицама, 6) метални жлеб за одређивање нишанске линије, 7) **Таубе**, немачки авион из 1914. године, 8) **Авиатик**, немачки авион из 1914. године, 9) **Авиатик**, немачки авион из 1915. године, 10) **Морис фарман**, француски двокрилац из 1915. године 11) начин ваздушне борбе коришћен у првом светском рату, 12) **Кодрон**, 13) брзи **њупорт**, познатији као беба њупорт, 14) немачки авион К. Л. Г., 15) Ловац типа њупорт, 16) ловац избацује „гусенице" или запаљиве ракете приликом напада на балон, 17) балон гори, 18) осматрач скаче падобраном, 19) и 20) немачки ловац типа пфалц, 21) и 22) спад WW1, 23) ловац фокер Д VII, 24) енглески ловац сопвит камел, 25) енглески бомбардер викерсвими, 26) извиђач двосед типа спад, 27) митраљез на куполи за осматрање, ГИЈНЕМЕРОВ СПАД: 28) елиса, 29) митраљез, 30) систем за синхронизацију митраљеза, 31) мотор, 32) грејач), 33) пилот иза ветробрана, 34) наслон за главу, 35) конструкција за слетање, 36) излаз, 37) преносна полуга за команду елерона, 38) елерон, 39) кормило авиона, 40) упревљач, 41) стабилизатор, 42) хоризонтална репна површина, 43) полуга за слетање. ДВОМОТОРАЦ КОДРОН Р 11: 44) стражњи митраљез, 45) пилот, 46) извиђач, 47) митраљез на куполи, 48) фото-апарат, 49) купола, 50) мотор, 51) грејач, 52) стражње кормило и стражња репна површина, 53) немачки трокрилац фокер из 1916. године, 54) пратилац типа спад, 55) Моран солније, тип А 1 из 1918. године, 56) авион Р 11 на извиђачком задатку. ДВОКРИЛАЦ НОЋНИ БОМБАРДЕР ВОАЗЕН: 57) митраљез са рефлектором, 58) усмеривач светла, 59) стражњи отвор, 60) резервоар за бензин, 61) бомбе од 120 килограма, 62) рампа за осветљавање слетне стазе. АВИОН БРЕГЕ: 63) митраљезац, 64) пилот, 65) пригушивач звука, 66) бомбе.

Чувени сликари и њихова дела

ЗАТОЧЕНИК ХИВА-ХОА

САЊАЈУЋИ О ЛЕПОМ И МИРНОМ ЖИВОТУ ПОД ЖАРКИМ СУНЦЕМ НЕКЕ ПУСТЕ ЗЕМЉЕ У ЈУЖНИМ МОРИМА, ПОЛ ГОГЕН ЈЕ У ПАРИЗУ ПРОДАО СВЕ ШТО ЈЕ ИМАО И КРЕНУО НА ДАЛЕК ПУТ ДО ТАХИТИЈА.

Крајем 1890. године француски сликар Пол Гоген у Паризу јавно распродаје своје слике, решен да напусти Француску а са њом и цивилизацију уопште. Он сања о некој далекој, пустој земљи и јужним морима у којој ће, међу егзотичним палмама и под врелим тропским сунцем, отпочети миран живот и пронаћи нове теме за своја платна.

Са скромном уштеђевином и најпотребнијим средствима за живот Гоген је у априлу следеће године кренуо на далек пут до Полинезије. Најзад, стигао је на Тахити и у џунгли подигао малу колибу.

„Лишавам се помало цивилизације“, записао је првих дана свог боравка на Тахитију. „Улазим у природу, на мене силази мир јер сам уверен да ће сутрашњи дан бити исти као данашњи, исто тако слободан, исто тако леп...“

Кад се одлучио на ову необичну авантуру, Полу Гогену је четрдесет две године. Петоро деце и жену напустио је неколико година раније.

РАСТАНАК У КОПЕНХАГЕНУ

На свој први прекоокеански пут Гоген је кренуо као трогодишњи дечак. Било је то после друге француске револуције кад је његов отац, либерални новинар који је учествовао у неуспелом државном удару Луја Наполеона, морао да напусти Француску. Полова мајка била је Перуанка шпанског порекла чији су рођаци у то време високи функционери у Перуу, те мала породица Гоген креће у далеку земљу да тамо нађе уточиште.

Отац Пола Гогена умире на путу за Перу а он се после четири године враћа с мајком у Француску где их у Орлеану прихвата стриц Исидор Гоген. Пол је ту живео док није напунио седамнаест година, а онда се отискује на море као приправник трговачке морнарице. Пет година касније умире му мајка и он се зариче да ће престати да лута и постати озбиљан човек. Ступа у службу код једног париског банкара и убрзо почиње да гради успешну пословну каријеру.

Гоген добро зарађује и ускоро се жени двадесет четворогодишњом Данкињом Метју Софијом Гад. Пуних десет година живи мирним породичним животом, окружен децом. У слободно време понекад слика. Неочекивано, његову пажњу почињу да привлаче импресионисти, талентовани сликари о којима се у то време у Паризу говорило највише с подсмехом. Мало-помало, Гоген све чешће посећује изложбе и, на чуђење своје жене, враћа се кући увек са понеким платном које је купио. А онда се упознаје с Камијем, Писароом, Сезаном, Дегом... Своје аматерске радове први пут излаже са њима 1880. а три године касније изненада одлучује да напусти уносан банкарски посао и посвети се сликању!

На наваљивање своје жене, Гоген се сели са породицом у Копенхаген. Међутим, узалуд је Метју Софија Гад веровала да ће уметнички неуспеси и оскудица натерати њеног мужа да се врати банкарству. После једне неуспеле изложбе у Копенхагену, Гоген напушта породицу и враћа се у Париз. Некадашњи банкар зарађује за живот лепећи плакате на париској железничкој станици.

НЕМА МИРА У АРЛУ

Кад је мало средио материјалне прилике, Гоген лута по Француској и слика стално се носећи мишљу да побегне некуд. Чим му се указала прилика, одлази преко Атлантика на далеко мало острво Мартиник, али ту не остаје дуго јер не може да поднесе климу. Исцрпен и болестан враћа се у Француску.

У то време већ почиње да напушта импресионизам тежећи ка што већем упрошћавању облика и смелој, произвољној употреби боја. Његов необичан стил привлачи пажњу неколицине младих француских сликара, међу којима је и касније славни Винцент ван Гог. Али, он још једва састављa крај с крајем и живи у беди. Једног дана стиже му позив од Ван Гога да се на извесно време пресели у његову кућу у Арл на југу Француске. Гоген прихвата, али ни ту није нашао мир. У Арлу међу двојицом сликара долази до жестоке свађе и Гоген решава да потпуно раскрсти с европском цивилизацијом и настани се на Тахитију.

На Тахитију Гоген налази лепе пејзаже живих боја и домороце одевене у необичну сликовиту одећу и све то подстиче његову машту. Он неуморно ради пренoсећи на платна чаробним бојама бујну и дивљу природу под ужареним тропским сунцем. У овом периоду настале су дивне слике немогућих боја и облика: „Поздрављам те, Марија“ (данас у уметничком музеју Метрополитен у Њујорку), „Тахићански пејзаж“ (Уметнички институт, Минеаполис), „Прошапутане речи“ (приватна колекција, Њујорк), „Тахићанке“ (Лувр).

Гоген је у почетку одушевљен Тахитијем, али после неколико месеци тог одушевљења је нестало. Гоген је опет сиромашан јер и овде је за живот потребно више новца него што је он мислио и што је имао. Из дана у дан све је више потиштен, гладан и болестан. Од пријатеља из Француске не стиже новац за слике које им је послао.

„Ноћ је. Очи ми се склапају да би виделе без стварног разумевања сан који бежи преда мном у бескрајни простор. Обузима ме малаксало осећање изазвано тужном поворком мојих дана“, записао је он на Тахитију у свој дневник 1893. Те године поново је на путу за Француску.

ПОСЛЕДЊЕ БЕКСТВО

У Паризу Гогена чекају пријатне вести: стриц Исидор оставио му је у наслеђе десет хиљада франака и нешто иметка. Новац му омогућује да отпутује у Копенхаген и види породицу, затим да изнајми велики студио у Паризу где приређује пријеме за своје пријатеље. Нису прошле ни пуне две године откад је дошао у Париз а Гоген размишља да се поново врати на Тахити, овог пута заувек. Распродао је све што је имао и отпутовао.

У једном селу на периферији Пепетеуа саградио је велику тахићанску колибу од бамбуса и кокосовог лишћа, подељену на два дела старом завесом: у једном делу је замрачена соба за спавање а у другом, с великим прозором на крову, атеље. На поду асуре и један стари тепих а по зидовима цртежи, комади тканина и разни украсни предмети.

Једног дана у његову колибу долази нека млада Тахићанка.

— Ти мене сликати? — пита бацајући знатижељне погледе по соби и Гогеновим платнима.

Девојка, чије је име Пахура, остаје извесно време код Гогена, а онда га напушта. Он је болестан. Прогањају га повериоци код којих се задужује, долази у сукоб са колонијалним властима од којих бежи на оближње острво Хива-Хоа (Ла Доминик).

Неколико година пре смрти, која га је задесила 8. маја 1903, усамљеног и несрећног, Гоген је завршио велико платно с тахићанским мотивом и назвао га: **„Одакле долазимо? Шта смо ми? Куда идемо?“** Радио га је грозничаво месец дана, и дању и ноћу, на храпавој саргији јер новца за платно није имао.

Пред овим платном, као и пред многим другим, генерације људи застајаће касније с дивљењем.

И. М.

Пол Гоген (Paul Gauguin): »Тахићанке«

ЖИВОТ ПОСЛЕ ЧЕТИРИ СМРТИ

У декомпресионој комори брода две жене водиле су драматичну борбу да спасу из дубоке несвестице рониоца Алана Вајмана.

Док је сунце немилосрдно пржило палубу и безбрижну екипу за подморска истраживања, Алан Вајмен се на дубини од тридесет метара борио за живот. Десетак минута раније заронио је да испита ново гњурачко одело налик на врећу која се припајала једино око руку, врата и ногу. Гумени костим је био тако начињен да се у његову унутрашњост могао да пумпа ваздух из боце и на тај начин неутрализује страшан притисак воде на великим дубинама.

СТРАШАН БОЛ

Тога недељног јутра 13. априла 1975. године у мору испред Лајкастершајра, у Енглеској, догађало се нешто необично и непредвиђено. Тридесет шестогодишњи бивши падобранац из Стафорда одједном је осетио, иако још није достигао највећу дубину, да су му уши заглухнуле. Тог осећаја се прибојавао сваки гњурац, као првог знака опасности.

Страшан бол пресекао га је негде у пределу очију.

Затим га је страшан бол прострелио негде у пределу очију. Алан је нагло запливао према површини рачунајући да ће бол нестати смањењем притиска воде. Али уместо побољшања осетио је неиздрживе пробаде и морао да стане. Знао је да не сме да исплива на површину, јер би сувише нагло израњавање довело до кесонске болести која може да изазове и смрт. Знао је, такође, да неће моћи још дуго да издржи под водом, јер се већ грчио од страшних болова. Најзад, кад је осетио да ће изгубити свест, одлучио се да исплива. Као запушач из боце полетео је према површини и појавио се крај брода.

Чланови екипе приметили су да нешто није у реду и одмах га однели у комору за декомпресију. Тада је започела битка за спасавање његовог живота.

У комори је постигнут прво притисак који влада на дубини од преко 40 метара, а затим је постепено смањиван да би се мехурићи азота у Вајмановој крви могли да распрше пре него што доспеју до срца, то јест пре но што наступи ваздушна емболија.

Кроз округло прозорче на комори лекари и пријатељи су са зебњом ишчекивали шта ће бити са Аланом. Крај њих је била и његова супруга Линз. Гњурац се налазио непрестано у дубокој несвестици. Најзад су лекари закључили да ће његово срце попустити за неколико минута ако нешто хитно не предузму. Зато су послали по Биди Бенфилд, 30-годишњег инструктора гњурања у коју су полагали последње наде.

ШАМАРИ БЕЗ РЕЗУЛТАТА

Биди је ушла у декомпресиону комору и прво покушала да освести Вајмена који је већ престао да дише. Шамарала га је, дрмусала, штипала за образе али узалуд. Најзад је приљубила своје усне на његове да га оживи сопственим дахом. Вештачко дисање ускоро је дало резултате: дотле непомично тело је уздрхтало и Вајман је отворио очи.

Али радост лекара и гњураца окупљених око коморе била је краткотрајна. Алан се поново онесвестио а његово срце је почело све слабије и неравномерно да куца. У тренутку кад је престао да дише, Биди је поново прислонила усне на његове и снажно дунула све док Вајман није дошао к себи. Била је то тешка борба са смрћу у којој је ова жена остала победник иако је њен пацијент четири пута престајао да дише. Али умор је већ почео да делује: Биди је све теже и спорије гњечила Аланов грудни кош истискујући ваздух из плућа. Најзад је, сва у голој води, зграбила слушалицу и изнемоглим гласом рекла:

— Потребан ми је један лекар. Нека одмах уђе у комору.

Доктор Розмари Постон добровољно се јавила. Ушла је унутра и закључила да је стање безнадежно. Ипак, прибегла је крајњој мери: неколико шупљих игала забола је на одређеним местима у Вајманове груди. Ваздух заробљен у грудном кошу најзад је могао да изађе и гњурац је поново почео да дише — по пети пут!

Лекарка је морала одмах да напусти комору да не би превелики притисак утицао и на њен организам, али је зато Биди Бенфилд морала да остане унутра и негује болесника. Крај Вајмана који је дошао к свести Биди је проводила сате и сате чекајући да се унутрашњи притисак изједначи са спољним, јер су лекари одлучили да због Алановог здравственог стања декомпресију врше веома споро.

СРЧАНИ УДАР

Ноћ је прошла, дошао је понедељак а њих двоје су се још налазили у комори. Најзад је и Биди од исцрпљености и нервне напрегнутости пала у несвест.

У уторак, 15. априла у 12,30 часова притисак у комори се изједначио са спољним. Вратанца су најзад отворена и њих двоје су изнети на сунчеву светлост. Превезени су одмах у оближњу болницу где је Вајман остао више дана, јер је утврђено да је добио лакши срчани удар кад је заронио. То је и искомпликовало извођење декомпресионог поступка у комори и довело га на ивицу смрти. А Биди Бенфилд иако му је спасла живот, могла је исто тако и да га убије грубим масирањем. Велика је срећа закључили су лекари, што се све добро свршило.

БУДИТЕ ДЕТЕКТИВ

Препад на друму

Једанаест часова ноћу. Инспектор париске полиције Макс Барет налазио се за воланом свог „тријумфа“ превaљујући последње километре колико дугог толико и заморног пута, када су одједном, на изласку из једне окуке, његови фарови осветлили једна кола која су стајала попреко на друму. Инспектор Барет имао је само толико времена да се приближи ивици друма и, кад је како-тако успео да заустави кола, експлодирале су му две гуме.

А тада се све одиграло муњевитом брзином.

И тек што се инспектор Барет повратио од изненађења, четири маскирана и наоружана човека искочила су пред њега, приморала га да сиђе из кола, и натерала га под претњом оружја да им да све ствари од вредности и сав новац. Затим су отрчали до кола која су попреко стајала на друму и брзо се одвезли.

— Вешто су то урадили — помисли инспектор Барет, док је ручном батеријом осветљавао друм по коме су били разбацани ексери, који су и изазвали експлозију његових гума.

„Не могу овде остати, помисли инспектор, морам да

потражим најближу кућу и затражим помоћ“.

После двадесетак минута хода стигао је до једне куће. У њој су сва светла била погашена. Изгледала је некако пуста.

— Има ли кога? — викао је инспектор лупајући на кућна врата.

Неколико тренутака касније, један омањи проће-

КРАЉИЦА ЈЕ УБИЛА МУЖА

Док је Марија Стјуарт вечерала са лордом Дарнлијем и грофом од Ботвела, непознати људи су се спремали да дигну зграду у ваздух.

Шкотска краљица Марија Стјуарт је владала срцем а не разумом. Зато се данашњи историчари питају да ли је заиста учествовала у завери око убиства лорда Дарнлија, као што су је њени савременици оптуживали. Да ли је краљица одиграла кључну улогу у догађајима који су претходили снажној експлозији у Единбургу 1567. године када је погинуо њен муж с којим је била у браку само 18 месеци? Јер да се сслањала на разум а не на срце, свакако не би починила низ грешака за које је историја терети.

Више од 400 година историчари и криминолози ломе копља покушавајући да реше ову загонетку. Већина је, судећи по краљичином темпераменту, закључила да Марија Стјуарт сноси кривицу за овај злочин.

ЗАЉУБЉЕНА У ДРУГОГ

Марија се удала за Дарнлија, рођака енглеске краљице Елизабете I, из политичких разлога — у намери да ојача свој положај као претендент на енглески престо. На дан венчања имала је 22 а младожења 19 година.

Лорд Дарнли је био слабић и претерано љубоморан човек. Једном је наредио да плаћене убице избоду ноževима краљичиног секретара, Италијана Рицција — и то пред њеним очима! **Осим тога, у жељи да повећа свој утицај у Шкотској, окупљао је заверенике и са њима ковао заверу против краљице, своје супруге.**

Ни Марија није била много боља: после нешто више од годину дана проведених у браку, непосредно по рођењу сина који ће постати касније шкотски краљ Џемс VI, а потом енглески краљ Џемс I, Мери се заљубила у Џемса Хепберна, грофа од Ботвела. Насупрот Дарнлију, Ботвел је био храбар, бескрупулозан и насртљив човек. Када је сазнао за ту везу Дарнли је луд од љубоморе и гнева, одбио да присуствује крштењу свога сина и отпутовао нагло у Глазгов где се разболео од богиња. У то време шкотска краљица је већ потпуно потпала под утицај грофа од Ботвела који је гајио прикриване али врло јаке политичке амбиције.

Јануара 1567. године Марија се одвезла из Единбурга у Глазгов да обиђе болесног мужа и за недељу дана, колико је остала крај његове постеље, успела да га наговори да се врати. Лорд Дарнли је знао да је у Глазгову, окружен својом породицом, сасвим безбедан, а да би у Единбургу био предат на милост и немилост непријатељима. Па ипак је пошао са њом!

КОБНО ПИСМО

Историчари су се дуго питали зашто је то учинио и делимично одговор нашли у његовој жељи да спасе пољуљани брак, у љубави према детету, али и према престолу који није желео да изгуби разводом. Међутим, да је знао за садржај писма које је у то време Марија написала грофу од Ботвела, свакако да не би кренуо на пут.

У веома дугом писму од око 3.000 речи Марија објашњава да ће намамити Дарнлија у Единбург како би Ботвел могао да спроведе у дело своју замисао. Писмо садржи следеће реченице које довољно показују краљичину намеру: „Принуђена сам да овде чиним ствари којих се гадим. Он ће поћи где год ја кажем. Јави ми шта треба да радим и шта год ти будеш хтео ја ћу учинити".

Ботвел је дао знак и два човека су упалила фитиљ.

И даље: „Готово ме је угушио својим дахом иако му нисам прилазила ближе од столице која се налазила крај зачеља његовог кревета".

На основу овог писма непријатељи су оптужили шкотску краљицу за убиство. Њени пријатељи, међутим, тврдили су да је писмо фалсификовано, припремљено после Дарнлијеве смрти с намером да баци сумњу на краљицу.

Било како било, остаје чињеница да је 9. фебруара 1567. године шкотска краљица приредила вечеру за свога мужа, лорда Дарнлија и његовог љутог непријатеља грофа од Ботвела. И док су они јели у згради познатој под именом Керк о Филд у Единбургу Ботвелови људи су у соби испод дворане гомилали велике количине барута. Били су при томе тако бучни да је у једном тренутку ерл од Ботвела морао да сиђе и да их опомене да буду тиши!

У поноћ су Марија и Ботвел напустили Керк о Филд остављајући два човека на стражи у соби пуној барута. Ботвел се затим пресвукао у тамно одело и заогрнут плаштом пошао натраг праћен шесторицом својих људи. Стигавши у велики врт који је окруживао Керк о Филд, Ботвел је дао знак, а двојица у кући су упалили фитиљ. Затим су искочили напоље и са безбедне даљине чекали да зграда одлети у ваздух.

У страховитој експлозији погинули су лорд Дарнли и један његов слуга.

Гроф од Ботвела није се много трудио да прикрије трагове свог учешћа у овом злочину. Знао је да се нико неће усудити да казни најмоћнијег племића у земљи, краљичиног љубимца, човека који је руководио радом краљевског савета. Био је у праву: порота га је ослободила и он се три месеца касније оженио шкотском краљицом.

БЕКСТВО ПРЕД ПРАВДОМ

Али убрзо потом пронађено је писмо које је тешко оптуживало Марију и указивало на њену везу са грофом од Ботвела. **Уверени да је краљица учествовала у планирању убиства свог првог мужа, шкотски племићи су се дигли на устанак и она је била принуђена да абдицира, а њен нови муж је побегао из земље.** Упорно тврдећи да је невина, Марија је такође напустила Шкотску и склонила се у Енглеску, потраживши заштиту од своје рођаке, енглеске краљице Елизабете I.

Али ни њу није чекала боља судбина: сумњичава Елизабета оптужила је Марију за издају и осудила на смрт. Ипак, смртна казна извршена је 20 година касније: енглеска краљица није се светила за убиство свога рођака лорда Дарнлија, већ се једноставно плашила за свој престо.

М. Р.

лав човек појави се на вратима:

— Ко сте ви? Шта хоћете? — упита он инспектора Барета.

— Неко ме је напао у колима на километар, километар и по одавде — одговори Барет. — При томе су ми избушене гуме па сам дошао до вас да вас замолим да покушате да ми помогнете да набавим нове гуме.

Човек одмери Барета, а онда га позва да уђе у кућу.

— Седите — рече му човек. — Сад ћу ја одмах телефонирати у гаражу.

После тога човек оде у суседну собу одакле је телефонирао полицији и оближњој гаражи. Барет је кроз затворена врата чуо како поручује две гуме за „тријумф".

— Ево, све ће бити у реду — љубазно му се обрати човек, пошто се вратио у собу.

Двадесет минута касније, док је човек из гараже стављао нове гуме на Баретов аутомобил, он је причао свој доживљај дежурном полицајцу.

— Тако — рече полицајац кад је Барет завршио. — Надам се да ћемо кривце брзо пронаћи.

— Како да не, колега, једног сам већ пронашао — рече Барет, показујући руком на човека који га је примио у кућу и обавестио полицију и сближњу гаражу.

Шта мислите, драги читаоци, који је детаљ помогао инспектору Барету да у човеку који га је примио у кућу открије једног од криваца. Ако знате, честитамо! А ако нисте погодили **прочитајте наше решење на страни 25.**

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

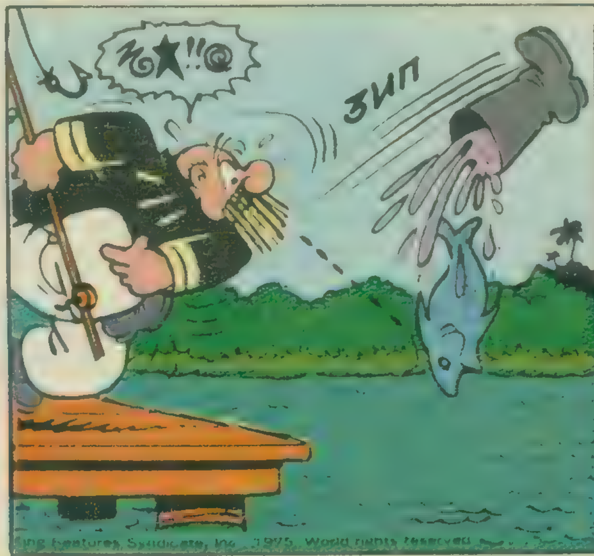

ШРАФНО

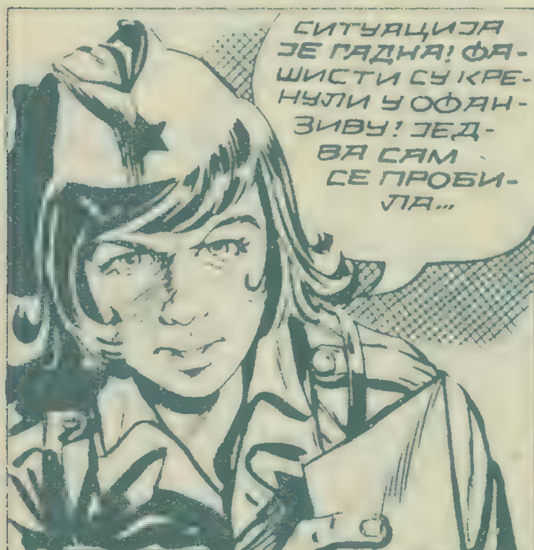

ДИВЕРЗАНТИ:

НЕМОЋНА ДИВИЗИЈА

ТО ЈЕ ЗБОГ ОВОГ ШВАПСКОГ ТРАНСПОРТА! ЗНАШ ШТА БИ БИЛО С НАМА ДА СЕ ШВАБАМА НЕШТО ДОГОДИ?

ПА ШТА ИМ СЕ МОЖЕ ДОГОДИТИ АКО СУ УНИШТИЛИ ПАРТИЗАНЕ? ШТА ЋЕ ИМ ТЕНКОВИ У БОСНИ?

НЕБЕСА, ГОТОВИ СМО! ЕВО ПАРТИЗАНА!

А ТИ ВЕЛИШ ДА СУ ИХ УНИШТИЛИ...

БРАЋО! ДРУГОВИ, НЕ ПУЦАЈТЕ!

МИ САМО ЧУВАМО ПРУГУ...

БИРАЈТЕ, ИЛИ ЋЕТЕ САМИ СЕБИ ИСКОПАТИ ГРОБ ИЛИ РУПУ НА ПРУЗИ ЗА МИНУ?

ПА... ЗНА СЕ ШТА СМО ИЗАБРАЛИ!

ОПЕТ СЕ МИЛЕ ИЗВУКАО ДА НЕ КОПА!

КОПАЈ БРЗО, ЈУРЕК...

...ДА СЕ ГОСПО'Н ПАРТИЗАН НЕ ПРЕДОМИСЛИ!

ИЗВРСНО, МОМЦИ! ДА НИСТЕ КУКАВИЦЕ УЗЕО БИХ ВАС ЗА ШЕГРТЕ!

ТАКО, САД ЗАТРПАЈТЕ ДА СЕ НИШТА НЕ ВИДИ! ЗАДОВОЉАН САМ ВАМА!

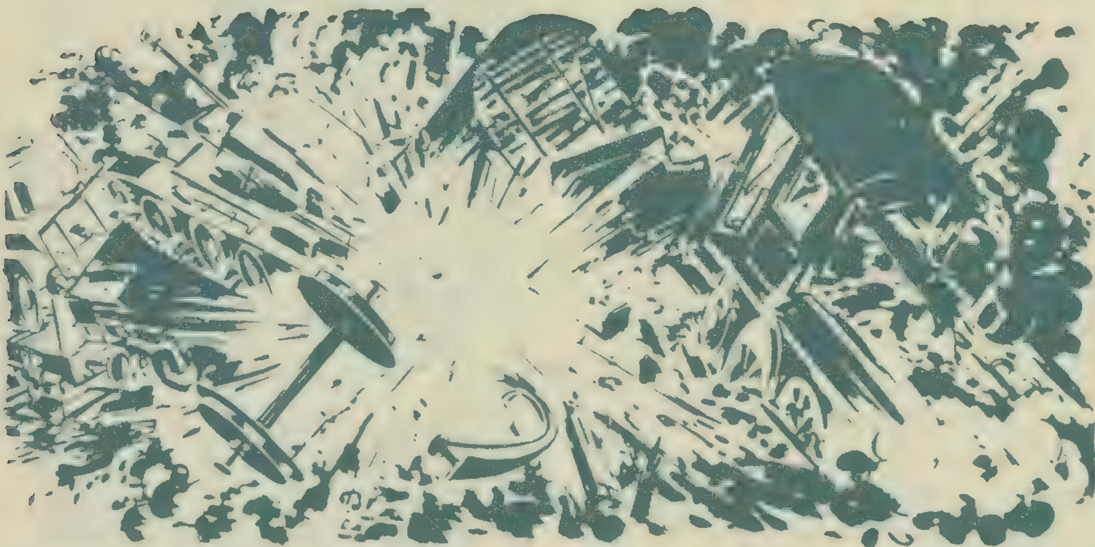
ПРЕДЛОЖИЋУ ВАС ЗА НАГРАДНО ОДСУСТВО!

ПОЖУРИТЕ! ВЕЋ СЕ ЧУЈЕ ЗВИЖДУК ВОЗА!

СВЕ ТЕЧЕ ПО ПЛАНУ! ЈОШ ЈЕДАН МИНУТ...

ПРВА КОМПОЗИЦИЈА ЕЛИТНЕ МОТОРИЗОВАНЕ ДИВИЗИЈЕ ПРИБЛИЖАВАЛА СЕ МИНИ...

САД!

ВРАЖЈИ МОМЦИ, АЛ' СУ УДЕСИЛИ ШВАБЕ... САМО НАМА ЋЕ ЗБОГ ТОГА ОДРАТИ КОЖУ!
ЈА СЕ НЕ ВРАЋАМ У КАСАРНУ! ОДЛАЗИМ С ПАРТИЗАНИМА!

БРАЋО, МОЖЕМО ЛИ С ВАМА...
НЕСТАЛИ СУ!

ШВАБАМА ЋЕ ТРЕБАТИ ЧИТАВ ДАН ДА РАСКРЧЕ ПРУГУ И НАСТАВЕ ПУТ!
ЗА ТО ВРЕМЕ МИНИРАЋЕМО МОСТ!

НАДАМ СЕ ДА НАС НЕДА И БРАНКО ЧЕКАЈУ НА САЛАШУ КРАЈ ГРАДА СА ПОДАЦИМА О МОСТУ!

ТАЧНИ СТЕ... ЧЕСТИТАМ НА УСПЕШНОЈ ДИВЕРЗИЈИ!
КАКО ЗНАШ ДА СМО УСПЕЛИ?

ЗНАМ И ДА ЈЕ ГЕНЕРАЛУ ФОН ХЕРМАНУ НАРЕЂЕНО ДА ЗА ДЕСЕТ ДАНА ЛИКВИДИРА ПАРТИЗАНЕ ЈЕР ЈЕ ЊЕГОВА ДИВИЗИЈА НЕОПХОДНА НА ИСТОЧНОМ ФРОНТУ!
И ТО СИ НАУЧИО НА ОНОМ ТВОМ ФАКУЛТЕТУ?
ОДАКЛЕ' ТИ ОВИ ПОДАЦИ?

НАПРАВИО САМ ПРИКЉУЧАК НА ШВАПСКИ ТЕЛЕФОН!

ИЗРАЧУНАО САМ НА КОЈИМ ТАЧКАМА ТРЕБА ПОСТАВИТИ ЕКСПЛОЗИВ, А НЕДУ САМ ПОСЛАО ДА ИСПИТА МОГУЋНОСТ ПРИЛАЗА!

ГОСПОДИНЕ, МАЈКА МИ ЈЕ БОЛЕСНА, МОРАЛА БИХ ПРЕКО...
НИ ПТИЦА НЕ МОЖЕ ПРЕКО! ОДБИЈ!

АЈОЈ, ЈАДНА МОЈА МАМА...
АХ, БУНКЕРСКА МИТРАЉЕСКА ГНЕЗДА! МИНИРАНИ ПРИЛАЗИ И НОСАЧИ...
ШТО БУЉИШ У МОСТ! ГУБИ СЕ!

СЕЉАНКА И ПОРЕД СУЗА ПАЖЉИВО ЈЕ РАЗГЛЕДАЛА ЧИТАВ СИСТЕМ ОСИГУРА-ЊА МОСТА.
ПРОМЕТ МОСТОМ ЗАБРА-ЊЕН

МОЖДА ЋЕ ИЛИЈА НЕШТО СМИСЛИ-ТИ, АЛИ БИЋЕ ТЕШКО!

ЕВО НЕ-ДЕ! САД ЋЕ-МО ЗНАТИ СВЕ О МОСТУ!

ОВО СУ МИНСКА ПОЉА, ТУ СУ БУН-КЕРИ, А СВУДА ОКОЛО СУ СТРА-ЖЕ...
НЕМАМО МНОГО ИЗГЛЕДА!

ОДУСТАЈЕМО ОД МОСТА! ПРЕ-БАЦИЋЕМО СЕ У БОСНУ И МАЊИМ ДИВЕЗИЈАМА ОМЕТАТИ НА-ПРЕДОВАЊЕ ШВАБА!

СТИГАО ЈЕ ТРАНСПОРТ СС ДИВИЗИЈЕ...

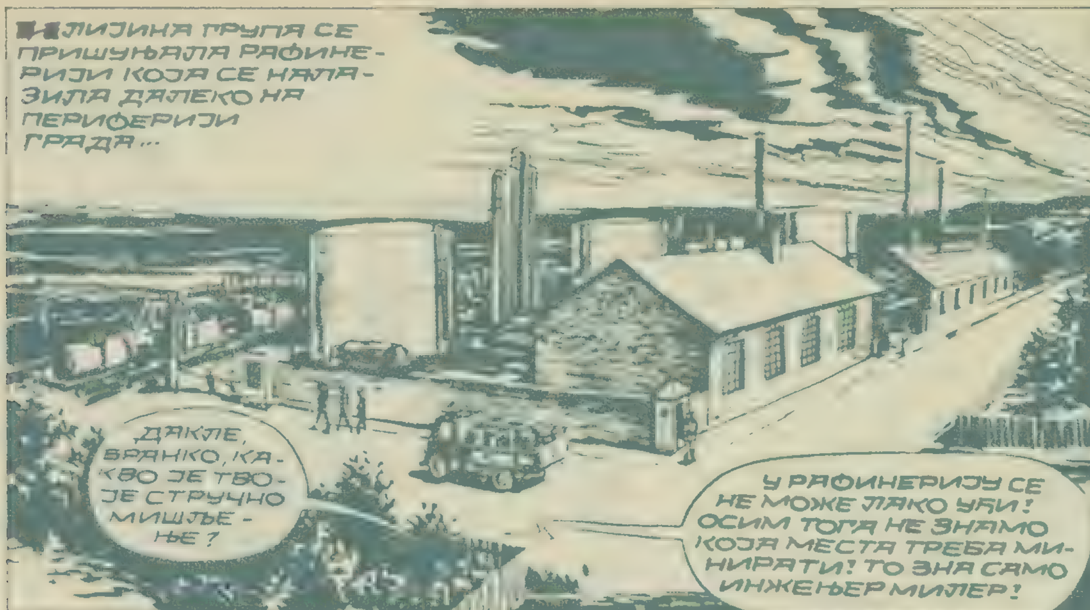

НА ЖЕЛЕЗНИЧКОЈ СТАНИЦИ ПОЧЕЛО ЈЕ ИСКР-ЦАВАЊЕ ЕЛИТНЕ ОКЛОПНЕ СС ДИВИЗИЈЕ КОЈА ЈЕ ТРЕБАЛО ДА ЛИКВИДИРА ПАРТИЗАНЕ...

ХАЈДЕМО, БРАН-КО! ОВДЕ НЕ МО-ЖЕМО НИШТА УЧИНИТИ!
ЧЕ-КАЈ ЈОШ МА-ЛО!

ГЕНЕРАЛ ФОН ХЕРМАН УПРАВО ЗАХТЕВА ОД НЕКОГ МИЛЕРА ДА МУ ОСИГУРА ГОРИВО У СВОЈОЈ РАФИНЕРИЈИ, ЈЕР СУ ДИВИЗИЈСКЕ РЕЗЕРВЕ ОСТА-ЛЕ У РУМУ-НИЈИ!

ИСПОРУКА МОРА ЗАПО-ЧЕТИ СУТРА У СЕДАМ УЈУТРО, ЈЕР ПОСЛЕ ПОД-НЕ ТЕНКОВИ МОРАЈУ БИТИ НА ПОЛО-ЖАЈУ!

ОКЛОПНА ДИВИ-ЗИЈА БЕЗ ГОРИВА ЈЕ ХРПА НЕПОКРЕ-ТНОГ ГВОЖЂА! ЈАСНО?
НАРАВНО! МО-РАМО ЗАПАЛИ-ТИ ТО ГО-РИВО!

ИЛИЈИНА ГРУПА СЕ ПРИШУЊАЛА РАФИНЕРИЈИ КОЈА СЕ НАЛАЗИЛА ДАЛЕКО НА ПЕРИФЕРИЈИ ГРАДА...
ДАКЛЕ, БРАНКО, КАКВО ЈЕ ТВОЈЕ СТРУЧНО МИШЉЕЊЕ?
У РАФИНЕРИЈУ СЕ НЕ МОЖЕ ЛАКО УЋИ! ОСИМ ТОГА НЕ ЗНАМО КОЈА МЕСТА ТРЕБА МИНИРАТИ! ТО ЗНА САМО ИНЖЕЊЕР МИЛЕР!

ОН РУКОВОДИ ПРОИЗВОДЊОМ, А ВЛАСНИК ЈЕ ПОСТАО ПОШТО ЈЕ БИВШЕ ВЛАСНИКЕ СТРПАО У КОНЦЕНТРАЦИОНИ ЛОГОР!
ТАЈ ФОЛКСДОЈЧЕР ЈЕ ПОЗНАТИ НАЦИСТА! ОН НЕЋЕ ПРИСТАТИ ДА САРАЂУЈЕ С НАМА!

ПРИНУДИЋЕМО ГА ДА НАС УВЕДЕ У РАФИНЕРИЈУ И ПОКАЖЕ КРИТИЧНЕ ТАЧКЕ!
ТО ЋЕМО ОБАВИТИ НАС ДВОЈИЦА!

БРАНКО И ЈА ЋЕМО ПОКУШАТИ ДА СЕ ПРОБИЈЕМО У РАФИНЕРИЈУ, А ВИ ЋЕТЕ НАМ ОСИГУРАТИ ПОВЛАЧЕЊЕ! ПОВЛАЧИЋЕМО СЕ ПРЕКО САВЕ!

ТЕ НОЋИ ИЛИЈА И БРАНКО ШУЊАЛИ СУ СЕ КРОЗ ГРАД ПРЕМА МИЛЕРОВОЈ КУЋИ...

ТЕШКО ЋЕМО СЕ ПРОБИТИ ДО МИЛЕРА! ГРАД ЈЕ ПУН НЕМАЦА!

ПСТ! НАИЛАЗЕ ДВА НЕМЦА! ЗНАШ ЛИ ШТА МИСЛИМ?
ДА, И ЈА МИСЛИМ ИСТО!

БРЗО, ДОК НИЈЕ НЕКО НАИШАО!

ТИХО! ДОЛАЗИ ПАТРОЛА!

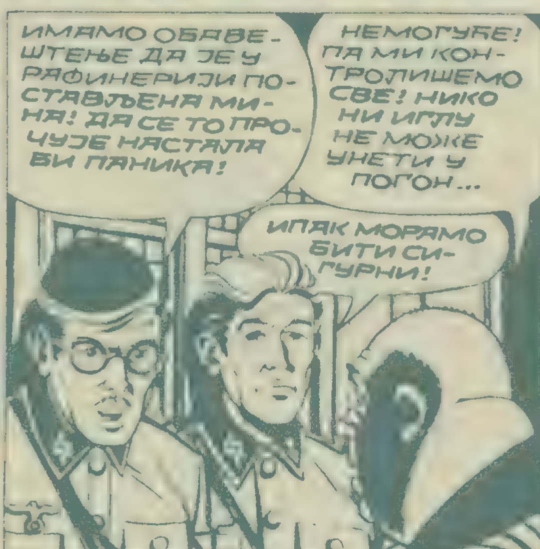

ВАЗДУХ ЈЕ ЧИСТ! МОЖЕМО НАПРЕД!

ЦЕЛУ НОЋ НИСАМ ОКА СКЛОПИЛА ОД ТИХ ПРОКЛЕТИХ ТЕНКОВА... А ЗАШТО СИ ТИ ТАКО РАНО УСТАО?
ДАНАС ЈЕ ВЕЛИКИ ДАН, ДРАГА ГРЕТО, САМО ТИ ТО НЕ РАЗУМЕШ...

ОВИ ТЕНКОВИ, ПОШТО ОД МЕНЕ ДОБИЈУ НАФТУ, СМРВИЋЕ ПАРТИЗАНЕ, А ТАДА ЋЕ СВА ВОЈСКА ОВА НА ИСТОК И ОНДА ЈЕ С РУСИМА ГОТОВО!
ГУСТАВЕ, ПА ТО МЕЉЕШ ВЕЋ ДВЕ ГОДИНЕ... КАО ДА НЕКО КУЦА!

ПА ТЕК ЈЕ ПЕТ... КО БИ ТО МОГАО БИТИ?
КО ЈЕ?
ВОЈНА ПОЛИЦИЈА! ОТВОРИТЕ!

АЛИ, ГОСПОДО, НЕ РАЗУМЕМ... ЈА САМ С ГЕНЕРАЛОМ ХЕРМАНОМ ДОГОВОРИО СВЕ... У СЕДАМ ПОЧИЊЕ ИСПОРУКА!
ЗНАМ, АЛИ ВАМ ОВО НИЈЕ МОГАО РЕЋИ ТЕЛЕФОНОМ!

ИМАМО ОБАВЕШТЕЊЕ ДА ЈЕ У РАФИНЕРИЈИ ПОСТАВЉЕНА МИНА! ДА СЕ ТО ПРОЧУЈЕ НАСТАЛА БИ ПАНИКА!
НЕМОГУЋЕ! ПА МИ КОНТРОЛИШЕМО СВЕ! НИКО НИ ИГЛУ НЕ МОЖЕ УНЕТИ У ПОГОН...
ИПАК МОРАМО БИТИ СИГУРНИ!

ИДЕМО ДА ПРЕГЛЕДАМО СВА КРИТИЧНА МЕСТА У РАФИНЕРИЈИ!
ЗАТО СМО И ДОШЛИ! МИ СМО СТРУЧЊАЦИ ЗА МИНЕ!

ЗНАМ ШТА ОВА НАФТА ЗНАЧИ ЗА НАШУ СТВАР!

АКО ОСТАНЕМО БЕЗ ГОРИВА ПАРТИЗАНИ ЋЕ СЕ ИЗВУЋИ И ВИШЕ ИХ НИКО НЕЋЕ ЗАУСТАВИТИ!

УЗ ПОЧАСНИ ПОЗДРАВ СТРАЖАРА ДИВЕРЗАНТИ СУ УШЛИ У КРУГ РАФИНЕРИЈЕ...

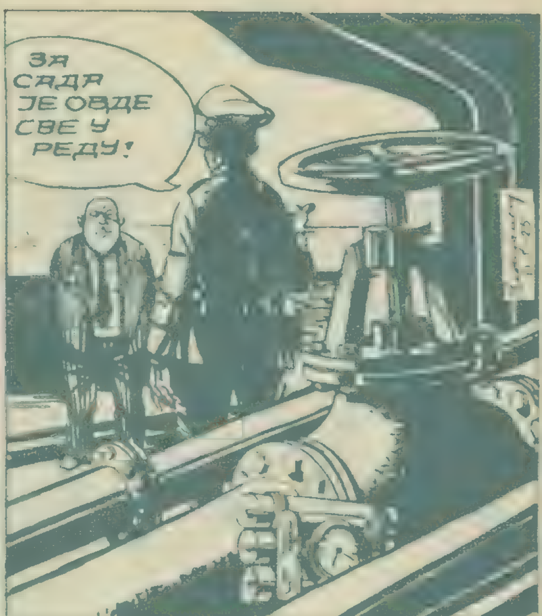

ГОСПОДО, ШТУРМБАНФИРЕР ЛУЦ, ЗАПОВЕДА ОСИГУРАЊЕМ!
ХАЈЛ ХИТЛЕР!

ГОСПОДА СУ КОНТРАОБАВЕШТАЈЦИ ИЗ СС ДИВИЗИЈЕ! ПРЕГЛЕДАЋЕ ЗАЈЕДНО СА НАМА УРЕЂАЈЕ! НАВОДНО ЈЕ НЕГДЕ ПОДМЕТНУТА БОМБА!
СТОЈИМ ВАМ НА РАСПОЛАГАЊУ, АЛИ МИСЛИМ ДА ЈЕ ТО ЗАБЛУДА!

ХЕР МИЛЕР, ВИ КАО СТРУЧЊАК ЗНАТЕ НА КОЈИМ МЕСТИМА БИ ЕВЕНТУАЛНА ЕКСПЛОЗИЈА БИЛА КАТАСТРОФАЛНА?
ТО ЋЕМО ПРВО И ПОГЛЕДАТИ!

НАЈОПАСНИЈЕ БИ БИЛО ДА СЕ ЗАПАЛИ ОНАЈ РЕЗЕРВОАР С АВИОНСКИМ БЕНЗИНОМ ЗБОГ ТОГА ШТО БИ УСЛЕД ЕКСПЛОЗИЈЕ ПОЖАР ЗАХВАТИО СВА СКЛАДИШТА!

БРАНКО И ИЛИЈА СУ „ТЕМЕЉИТО ПРЕТРАЖИЛИ" КРИТИЧНО МЕСТО И... И ПОСТАВИЛИ МИНУ...

ЗА САДА ЈЕ ОВДЕ СВЕ У РЕДУ!

ОД ОВЕ ЦЕНТРАЛНЕ ПУМПЕ ВОДЕ ЦЕВИ У СВА ПОСТРОЈЕЊА!

НИ ОВДЕ НИШТА СУМЊИВО!

САДА СМО СИГУРНИ ДА ЈЕ СВЕ У РЕДУ!
ХВАЛА НА САРАДЊИ!
ЗНАО САМ ДА ЋЕ СВЕ БИТИ У РЕДУ ДОК САМ ЈА ОВДЕ НА СЛУЖБИ!

ХВАЛА, ШТУРМБАНФИРЕРУ! БОЉЕ ЈЕ ТРИ ПУТА ПРОВЕРИТИ НЕГО ЈЕДНОМ ОМАНУТИ!
ИПАК СУ МИ ТИ ОФИЦИРИ СУМЊИВИ!
ХЕР МИЛЕР, ХИТНО НА ТЕЛЕФОН!

ДА, ХЕР ГЕНЕРАЛ! САД ЋЕМО ПОЧЕТИ! ВАЖНО ЈЕ ДА ВАШИ ОФИЦИРИ НИСУ ОТКРИЛИ НИКАКВУ МИНУ!
ШТА? КАКВИ МОЈИ ОФИЦИРИ... КАКВА МИНА, ИДИОТЕ? ПА ТО СУ СИГУРНО ПАРТИЗАНСКИ ДИВЕРЗАНТИ!

УЗБУНА! ЛУЦ, ХВАТАЈТЕ ОНЕ ЕСЕСОВЦЕ! ТО СУ ПАРТИЗАНИ!

ВАЗДУХ ЈЕ ЗАПАРАО ЈАУК СИРЕНЕ...
УЗБУНА! ОТКРИЛИ СУ КО СМО!

ХАЛТ!
ХАЛТ!

ИЗ ОБЛИЖЊЕГ ВОЋЊАКА ЗАШТЕКТАЛИ СУ АУТОМАТИ И ЗАСУЛИ ГОНИОЦЕ КИШОМ ОЛОВА...

БЕЖИМО ШТО ДАЉЕ! СВАКИ ТРЕН ТРЕБА ДА ЕКСПЛОДИРА...

ЈА САМ ИМ САМ РЕКАО ГДЕ ЈЕ НАЈОПАСНИЈЕ ПОСТАВИТИ МИНУ... БРЗО...

САТ НА ДЕТОНАТОРУ ДОШАО ЈЕ НА НУЛТУ ТАЧКУ.

ПОСЛЕ ЕКСПЛОЗИЈЕ У ЦЕНТРАЛНОЈ ПУМПИ ПОЖАР СЕ МУЊЕВИТО ПРОШИРИО НА ОСТАЛА ПОСТРОЈЕЊА...

ГЕНЕРАЛ ФОН ХЕРМАН ЈЕ ОДМАХ ПОЈУРИО НА МЕСТО ЕКСПЛОЗИЈЕ...
НАЗАД, КУКАВИЦЕ! МОРАМО СПАСТИ ОД ПОЖАРА БАР ГОРИВО ЗА НАС!

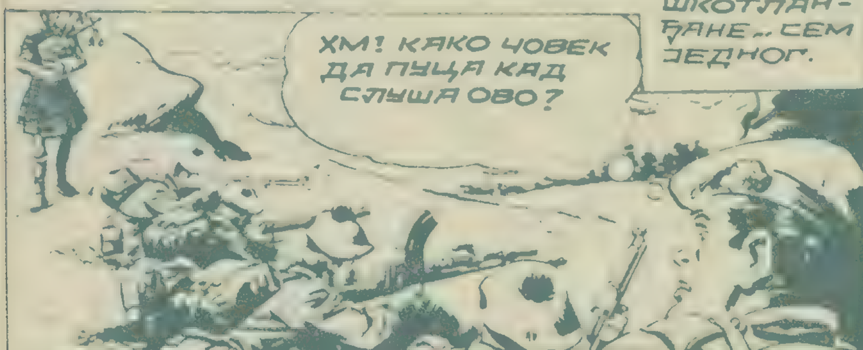
ТАДА ЈЕ ЕКСПЛОДИРАО РЕЗЕРВОАР С АВИОНСКИМ БЕНЗИНОМ ПОСЛЕ ЧЕГА СЕ ПОЖАР ВИШЕ НИЈЕ МОГАО ЗАУСТАВИТИ...

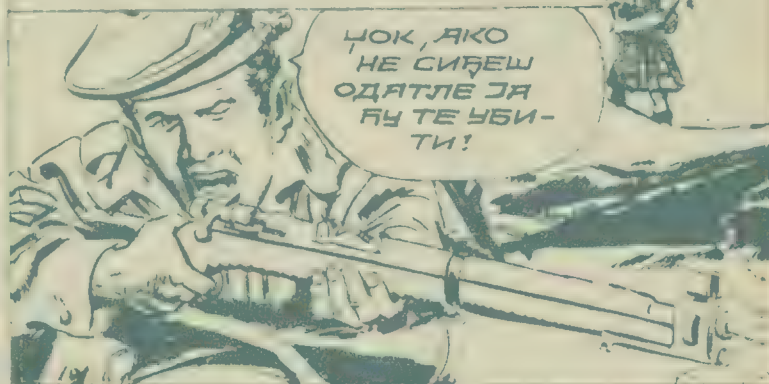
НИКО НАС НЕ ГОНИ! ПРЕВИШЕ СУ ЗАУЗЕТИ ОНИМ ВАТРОМЕТОМ!

У НЕМОЋНОМ БЕСУ НЕМАЧКИ ГЕНЕРАЛ ЈЕ ПОСМАТРАО ПОЖАР. ЗНАО ЈЕ ДА СУ У ЊЕМУ ИЗГОРЕЛЕ СВЕ НАДЕ ДА СЕ УНИШТЕ ПАРТИЗАНИ

КАД НАШИ ТАМО НА КОЗАРИ ВИДЕ ОВАЈ ДИМ ЗНАЋЕ ДА СМО ИЗВРШИЛИ ЗАДАТАК!
КРАЈ

ПРИЧА О ГАЈДАМА

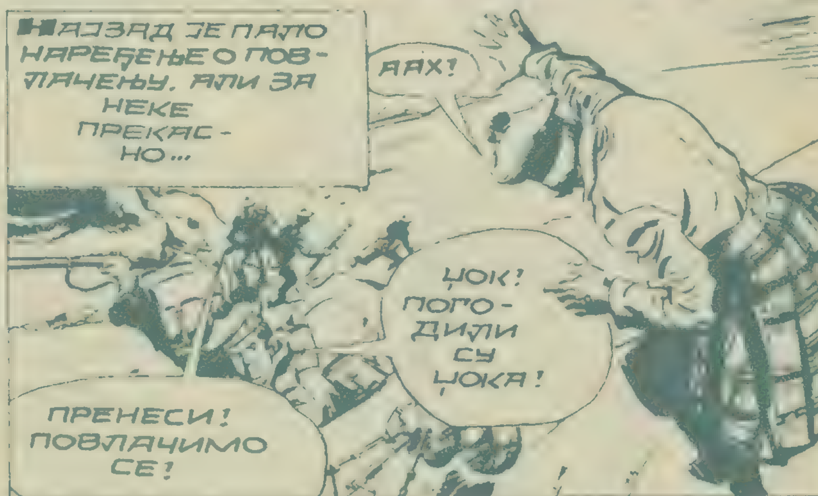

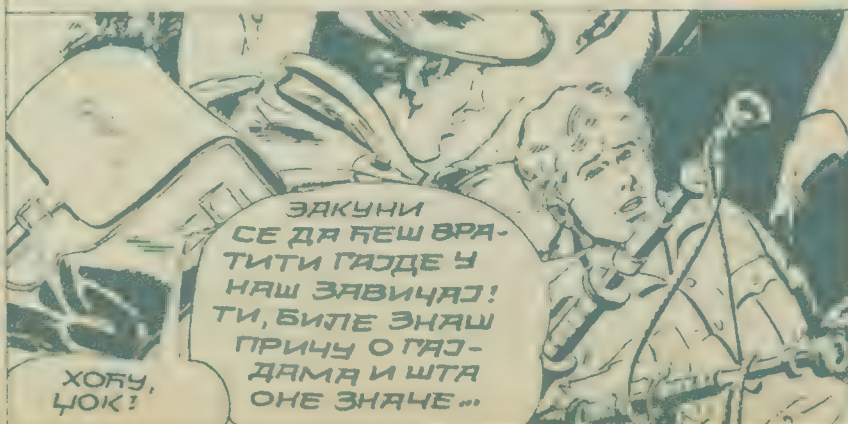

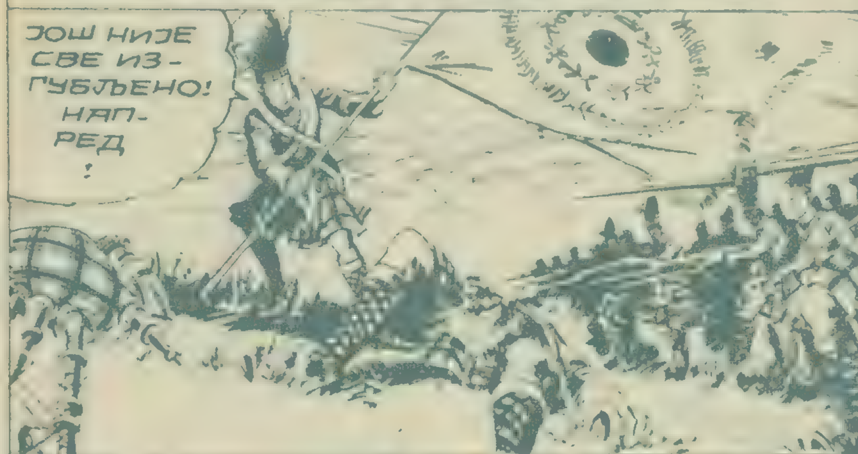
Бил је знао причу о Џоковим гајдама. Та прича потиче из 1854. године, из кримског рата...

Шкотланђани су јуришали на утврђене положаје код Инкермана. Изненада, метак је погодио заставника Мекензија. Застава му је испала из руку...

Шкотски редови су се ускомешали... а онда је 15-годишњи гајдаш Фергус Грант бацио гајде и зграбио заставу...

Талас Шкотланђана покренуо се још једном. Браниоци су се поколебали...

Млади Фергус Грант био је јунак дана...

Командант је предао јединици сребрне гајде. Гајдаши су се смењивали...

Тако су 1939. гајде предате Џоку, потомку Фергуса Гранта.

Лето 1940. Шкотланђани су се ухватили у коштац с немачком армијом...

Захваљујући гајдама, морал није опадао ни за време страшног повлачења кроз Француску. Али, сада је гајдаш био мртав...

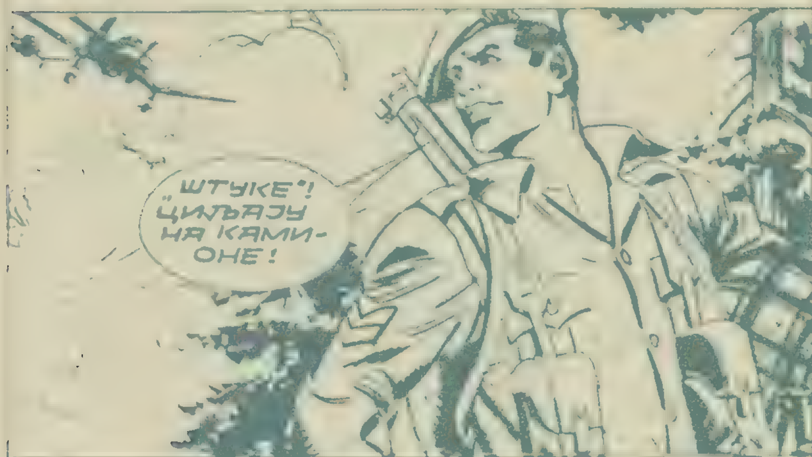

Бил се најзад нашао ван опасносности... Али, камиони су већ били отишли.

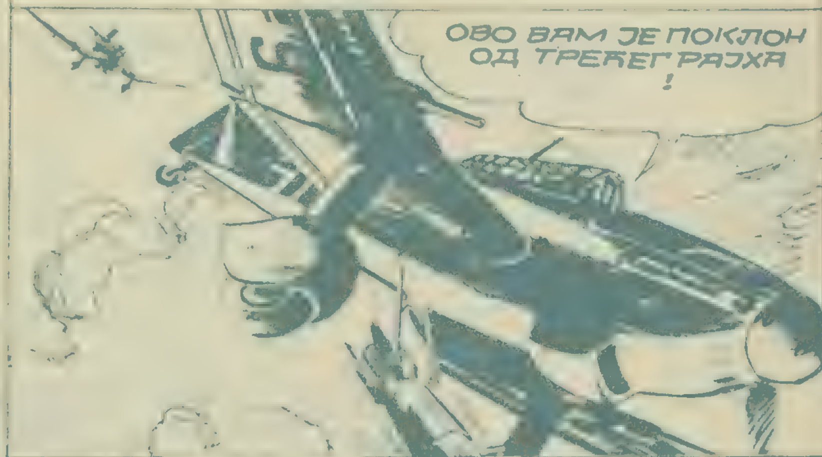

Али гајде су биле као део његовог пријатеља...

ДОК ЈЕ БИЛ ГЛЕДАО КАМИОНЕ КАКО НЕСТАЈУ, ЗАЧУО ЈЕ ЗАСТРАШУЈУЋЕ БРУЈАЊЕ „ШТУКА".

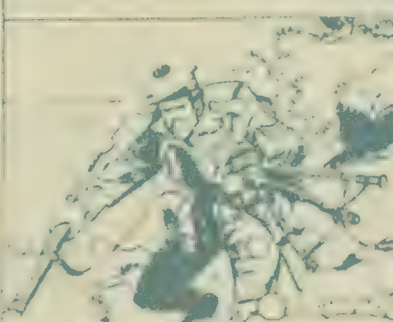
„ШТУКЕ" СУ КРЕНУЛЕ У НАПАД, НОСЕЋИ СМРТ И УНИШТЕЊЕ.

КАМИОНИ СУ У ПЛАМЕНУ. ДОК СУ ПРЕЖИВЕЛИ БЕЖАЛИ, ЗАШТЕКТАЛЕ СУ МАШИНКЕ...

УЖАСНУТ, БИЛ ЈЕ ПОТРЧАО НИЗ БРДО...

НЕМАЧКА КОЛОНА ЈЕ ХИТАЛА ДА НАПАДНЕ ДЕСЕТКОВАНЕ ШКОТЛАНЂАНЕ...

БИЛ НИЈЕ БИО СИГУРАН ДА ЋЕ МОЋИ ДА ПОМОГНЕ, АЛИ ЈЕ ЗНАО ДА МОРА ПОКУШАТИ...

КАПЕТАН ЕЛИС-ПОП НИЈЕ БИО ОМИЉЕН КОД ВОЈНИКА. БИЛ ЈЕ ПОЧЕО ДА УВИЂА ЗАШТО...

НЕ ОБАЗИРУЋИ СЕ НА КУКАВИЧКОГ КАПЕТАНА, БИЛ ЈЕ СТИГАО ДО ДРУМА: СВИ ПРЕЖИВЕЛИ ВЕЋ СУ БИЛИ ЗАРОБЉЕНИ. МЕЂУ ЊИМА И ПОРУЧНИК АЛЕКС МАКСВЕЛ...

БИЛ КАМЕРОН СЕ НАЈЕЖИО КАД СЕ ЗАЧУЛО ШТЕКТАЊЕ ШМАЈСЕРА.

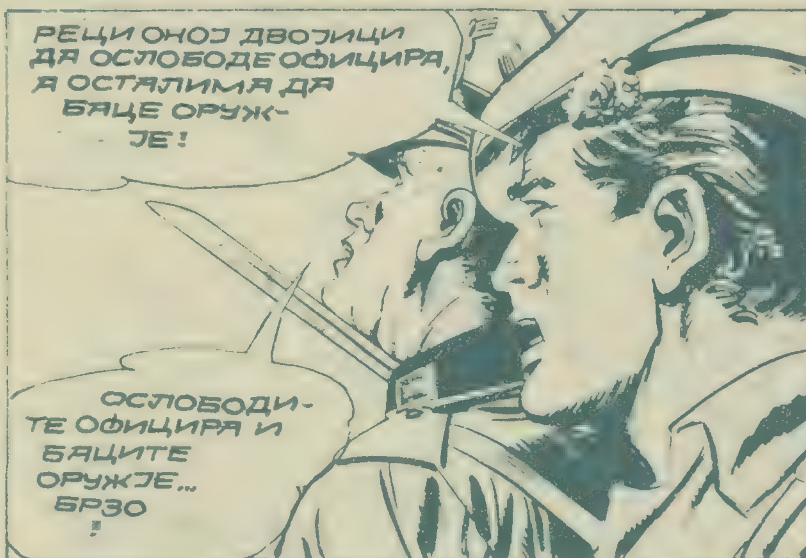

ОСТАВИО ЈЕ ПУШКУ, УСКОЧИО У КОЛА И СТАВИО БАЈОНЕТ ПОД ГРЛО КРИГЕРУ.

ДОК ЈЕ КРИГЕР МУЦАО, БИЛ ЈЕ МАЛО ЈАЧЕ ПРИТИСНУО БАЈОНЕТ.

НЕМАЧКИ ОФИЦИРИ СУ ПОСЛУШАЛИ. ПОРУЧНИК МАКСВЕЛ СЕ ПРИДРУЖИО БИЛУ НОСЕЋИ ДВЕ МАШИНКЕ.

МАКСВЕЛ ЈЕ УНЕО МАШИНКЕ У КОЛА И УЗЕО ПИШТОЉ КРИГЕРУ.

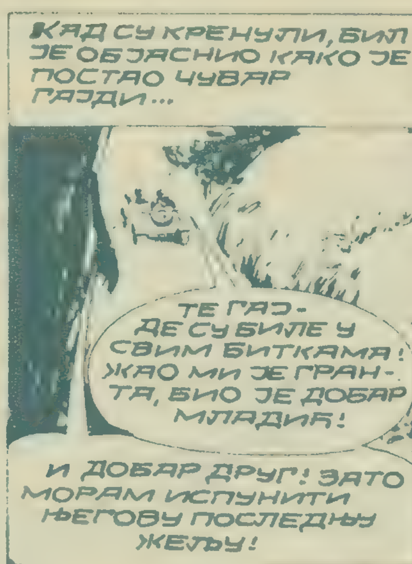
БИЛ ЈЕ ЈЕДНОМ ОД НЕМАЦА НАРЕДИО ДА МУ ДОНЕСЕ ГАЈДЕ ПА СЕ ОКРЕНУО КРИГЕРУ...

БИЛ ЈЕ ИПАК УПЕРИО МАШИНКУ И ПРИТИСНУО ОБАРАЧ...

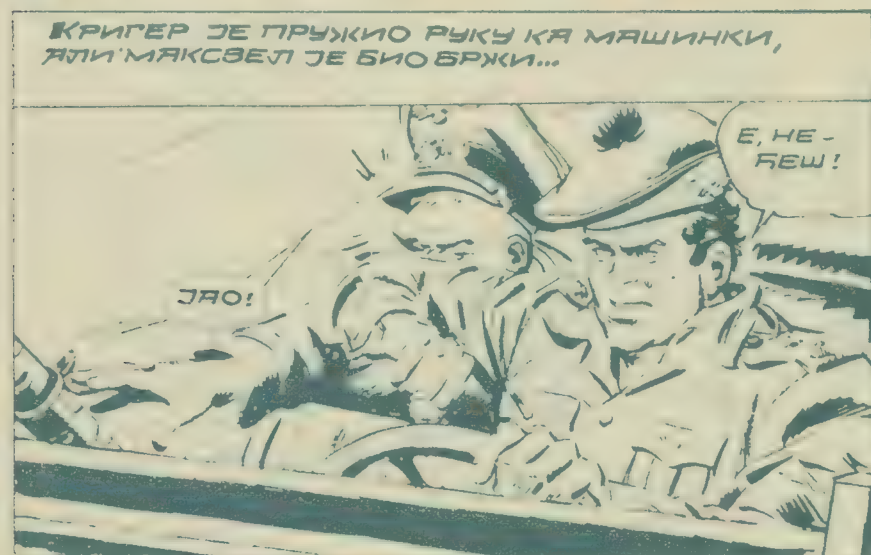

БИЛОВИ МЕЦИ СУ ПОГОДИЛИ ЦИЉ. КАМИОНИ СУ СЕ ЗАПАЛИЛИ...
ТЕК ТОЛИКО ДА БУДУ СПОРИЈИ!
ОДЛИЧНО!

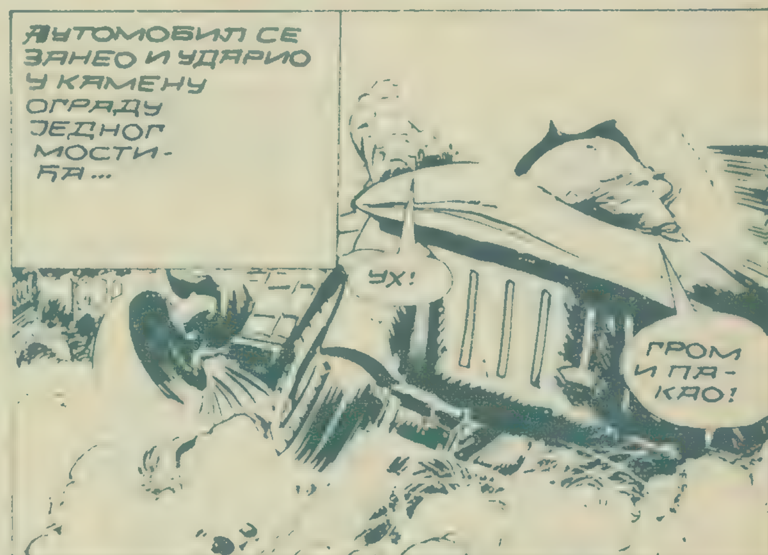

КАД СУ КРЕНУЛИ, БИЛ ЈЕ ОБЈАСНИО КАКО ЈЕ ПОСТАО ЧУВАР ГАЗДИ...
ТЕ ГАЗДЕ СУ БИЛЕ У СВИМ БИТКАМА! ЖАО МИ ЈЕ ГРАНТА, БИО ЈЕ ДОБАР МЛАДИЋ!
И ДОБАР ДРУГ! ЗАТО МОРАМ ИСПУНИТИ ЊЕГОВУ ПОСЛЕДЊУ ЖЕЉУ!

КРИГЕР ЈЕ ПАЖЉИВО СЛУШАО...
ОВЕ БУДАЛЕ СУ СУВИШЕ МЕКЕ! УБРЗО ЋЕ СЕ КАЈАТИ ШТО МЕ НИСУ УБИЛИ...

НИЈЕ МОРАО ДУГО ДА ЧЕКА. НА ЈЕДНОЈ ОШТРОЈ КРИВИНИ НАЛЕТЕЛИ СУ НА ОШТЕЋЕНИ КАМИОН...
ХЕЈ! ПАЗИ!

ПОД КРИГЕРОВОМ ТЕЖИНОМ, БИЛ ЈЕ ИЗГУБИО РАВНОТЕЖУ.
ААХ!
САД!

КРИГЕР ЈЕ ПРУЖИО РУКУ КА МАШИНКИ, АЛИ МАКСВЕЛ ЈЕ БИО БРЖИ...
Е, НЕЋЕШ!
ЈАО!

АУТОМОБИЛ СЕ ЗАНЕО И УДАРИО У КАМЕНУ ОГРАДУ ЈЕДНОГ МОСТИЋА...
УХ!
ГРОМ И ПАКАО!

БИЛ ЈЕ ИМАО СРЕЋЕ. УСТАО ЈЕ НЕПОВРЕЂЕН. КРИГЕР ЈЕ ОШАМУЋЕН ТРЉАО ГЛАВУ.
ОХ, МОЈА ГЛАВА...
АКО СЕ КРИГЕР ДОМОГНЕ ОРУЖЈА, ПРОПАЛИ СМО!

БИЛ ЈЕ ЗНАО ДА КРИГЕР НЕ БИ ОКЛЕВАО ДА ПУЦА. БАЦИО СЕ НА ЊЕГА.
НЕЋЕШ!
ПРОКЛЕТ БИО!

БИЛ ЈЕ БИО ВИЧАН БОРБИ, АЛИ И КРИГЕР...

БИЛ СЕ ПРИБРАО И ЗАДАО КРИГЕРУ УДАРАЦ, ОД КОЈЕГ СЕ ОВАЈ ЗАТЕТУРАО...

ПАДАЈУЋИ, НЕМАЦ ЈЕ И БИЛА ПОВУКАО ЗА СОБОМ...

БИЛ ЈЕ СЛАБО ПЛИВАО И КРИГЕР ЈЕ ТО ОДМАХ ПРИМЕТИО. УДАХНУВШИ ДУБОКО, ПОВУКАО ЈЕ БИЛА ПОД ВОДУ...

КАД ЈЕ БИЛ ВЕЋ МИСЛИО ДА ЈЕ ИЗГУБЉЕН, ОДЈЕДНОМ КАО ДА ИХ ЈЕ НЕШТО РАЗДВОЈИЛО...

МРЕЖА КОРЕЊА СПАСЛА ЈЕ БИЛУ ЖИВОТ...

БИЛ СЕ ВРАТИО И НАШАО МАКСВЕЛА У НЕСВЕСТИ, РАЊЕНОГ...

ПРОБУДИТЕ СЕ, ПОРУЧНИЧЕ! ЧУЈЕТЕ ЛИ МЕ?

МАКСВЕЛ ЈЕ ПОЛАКО ОТВОРИО ОЧИ...

ПОШТО ЈЕ АУТОМОБИЛ БИО ОШТЕЋЕН, КРЕНУЛИ СУ ПЕШИЦЕ. МАКСВЕЛ ЈЕ БИО ИСЦРПЉЕН...

МАКСВЕЛ СЕ ПОНОВО ОНЕСВЕСТИО...

ОДЛУЧИО ЈЕ ДА САКРИЈЕ ГАЈДЕ. БИО ЈЕ СИГУРАН ДА ЋЕ СЕ ВРАТИТИ ПО ЊИХ.
ЖАО МИ ЈЕ, ЏОК, АЛИ ДОЋИ ЋУ ПО ЊИХ ЧИМ СМЕСТИМ МАКСВЕЛА! ВЕРУЈ МИ...

УПРТИО ЈЕ ОНЕСВЕШЋЕНОГ ПОРУЧНИКА НА ЛЕЂА И КРЕНУО КРОЗ ШУМУ...
АКО КРИГЕР УСПЕ ДА ИЗИЂЕ ИЗ ВОДЕ, КЛАДИМ СЕ ДА ЋЕ ОДМАХ ПОЋИ ЗА НАМА!

БИЛ ЈЕ БИО ПРАВУ. КРИГЕР СЕ ИЗВУКАО ИЗ РЕКЕ...
ОНЕ СВИЊЕ ЋЕ МИ ПЛАТИТИ ЗА ОВО!

ЗАУСТАВИО ЈЕ ЈЕДАН КАМИОН И РЕКАО МЛАДОМ ОФИЦИРУ...
ТРЕБА МИ ОВАЈ КАМИОН И ДВАНАЕСТ ЉУДИ И ТО ОДМАХ!

КАД СУ СТИГЛИ ДО МОСТА, КРИГЕР ЈЕ ВИДЕО СЛУПАНА КОЛА...
ПЕШИЦЕ НИСУ МОГЛИ ДАЛЕКО! РАСТУРИТЕ СЕ ОКОЛО И НАЂИТЕ БИЛО КАКАВ ТРАГ! БРЗО!

УСКОРО ЈЕ ЈЕДАН ВОЈНИК НЕШТО НАШАО...
ДУГМЕ СА БРИТАНСКЕ УНИФОРМЕ!
ОДЛИЧНО! УХВАТИЋЕМО ИХ УЗ ПОМОЋ ПАСА!
АЛИ, ОН НИЈЕ ЗНАО ДА ЈЕ БИЛ НАМЕРНО ОСТАВИО ДУГМЕ...

И ДОК ЈЕ КРИГЕР ПРАТИО ПОГРЕШАН ТРАГ, БИЛ ЈЕ ХИТАО У ДРУГОМ ПРАВЦУ ДОК МУ РЕКА НИЈЕ ПРЕПРЕЧИЛА ПУТ.
МОРАМ ДА НАЂЕМ МОСТ!

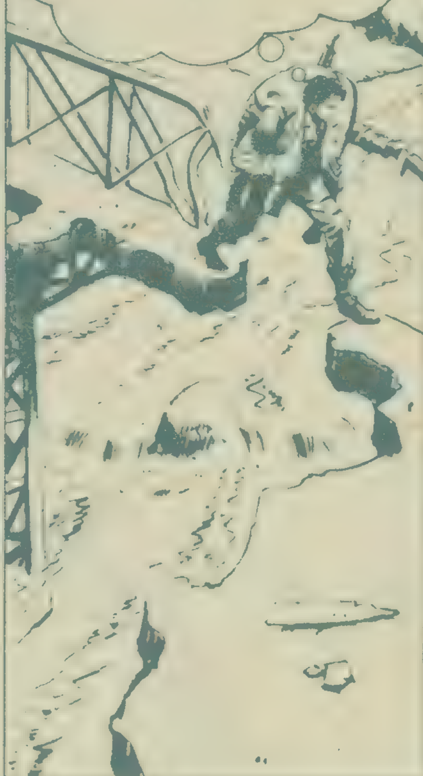

НАЈЗАД... МОСТ. АЛИ, БРИТАНСКЕ ЈЕДИНИЦЕ КОЈЕ СУ СЕ ПОВЛАЧИЛЕ БИЛЕ СУ ТУ ПРЕ ЊЕГА.
ДОБРО СУ ОБАВИЛИ ПОСАО! ИПАК МОЖДА ЋУ С МАЛО СРЕЋЕ УСПЕТИ ДА ПРЕЂЕМ!

ЗАДОВОЉАН ШТО МОСТ НИКО НЕ ЧУВА, БИЛ ЈЕ РЕШИО ДА ПРЕЂЕ...
САМО ХРАБРО... И НЕ ГЛЕДАЈ ДОЛЕ!

Мишићи су га болели. Сваког тренутка је очекивао да чује пуцњаву иза себе...

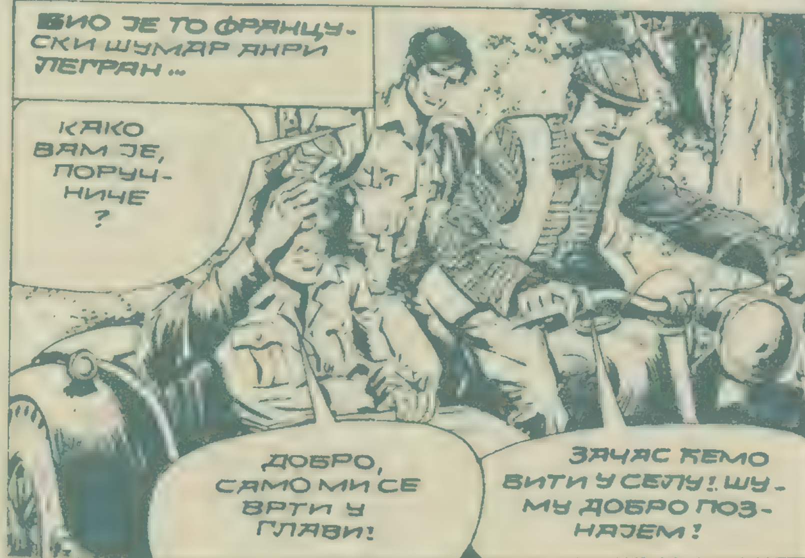
Приближио се провалији и пажљиво прешао на другу страну...

Одједном, осетио је како га прихватају нечије снажне руке...

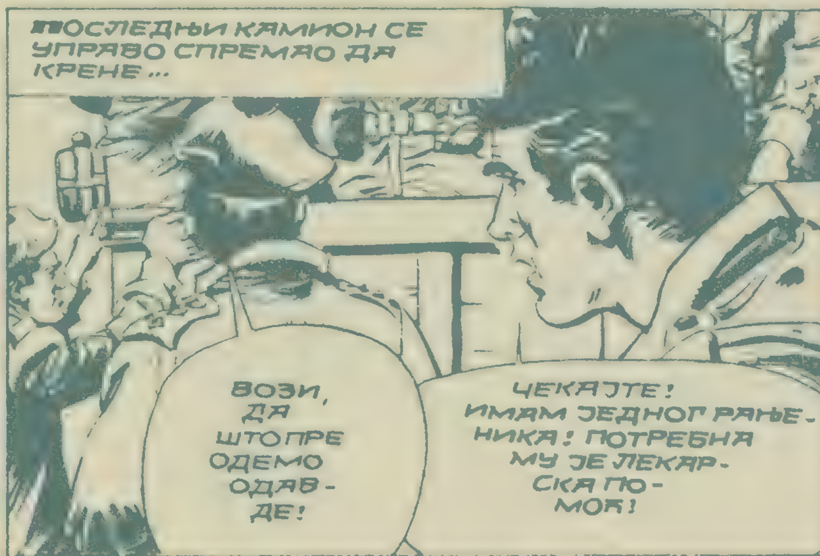
Био је то француски шумар Анри Легран...

У селу је све врвело од војника. Овде су се, после повлачења, окупљали људи из разних јединица.

Последњи камион се управо спремао да крене...

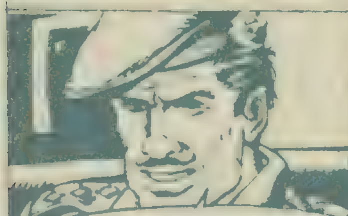
Официр се окренуо и Вил је препознао капетана Блиса-Попа, кукавицу који је побегао пред Немцима...

Блису-Попу се враћала присебност. Полако је улазио у кабину...

БЛИС-ПОП ЈЕ СХВАТАО ДА ЈЕДИНО БИЛ И МАКСВЕЛ ЗНАЈУ ЗА ЊЕГОВ КУКАВИЧЛУК ...

КИПТЕЋИ ОД БЕСА, БИЛ ЈЕ ГЛЕДАО ЗА КАМИОНОМ. ОНДА ЈЕ ИЗА СЕБЕ ЗАЧУО ФРАНЦУЗА...

БИЛ ЈЕ У НЕДОУМИЦИ. АКО ОДВЕДЕ ОФИЦИРА НА СИГУРНО МЕСТО, МОРА ДА ЖРТВУЈЕ ГАЈДЕ... ПОСТОЈАЛО ЈЕ САМО ЈЕДНО РЕШЕЊЕ...

НАЈЗАД, ГАЈДЕ СУ САКРИВЕНЕ. И КРЕНУО ЈЕ...

НИЈЕ ПРЕСТАО ДА МИСЛИ НА ЊИХ НИ КАД ЈЕ ПО ПОВРАТКУ У ЕНГЛЕСКУ ДОБИО ОДЛИКОВАЊЕ...

И ДОК ЈЕ БИЛ ЖУРИО КА ДЕНКЕРКУ, КРИГЕР ЈЕ ОДУСТАО ОД ДАЉЕГ ТРАГАЊА...

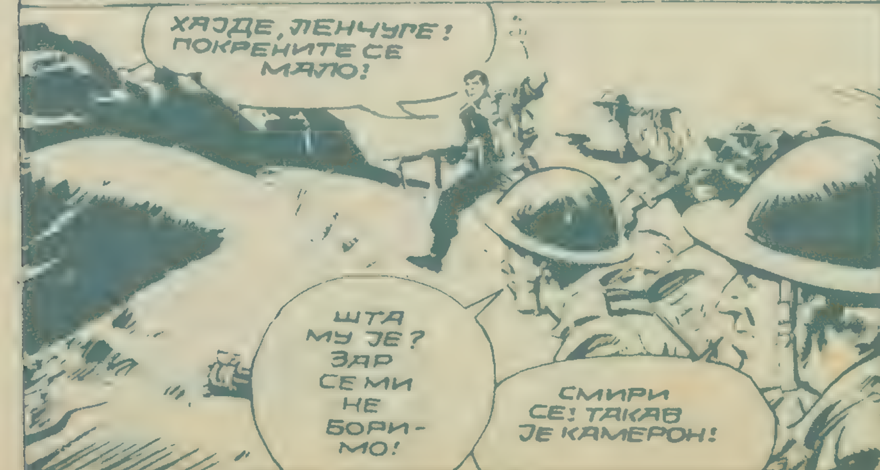
КРИГЕР ЈЕ НАЈПРЕ ХТЕО ДА РАЗБИЈЕ ГАЈДЕ АЛИ СЕ ПРЕДОМИСЛИО...

ТАКО СУ ГАЈДЕ ИЗЛОЖЕНЕ У ОФИЦИРСКОЈ МЕНЗИ ДАЛЕКО ОД ФРОНТА.

ШКОТСКА ЈЕДИНИЦА ЈЕ НА ПОЛОЖАЈУ У АФРИЧКОЈ ЗАПАДНОЈ ПУСТИЊИ. ДВА ПРИЈАТЕЉА СУ СЕ И ОВДЕ ИСТАКЛА...

БИЛО ЈЕ ТРЕНУТАКА КАД ЈЕ БИЛ УСРЕД БОРБЕ ЗАБОРАВЉАО НА СВЕ ОКО СЕБЕ...

То брдо подсетило је Била на оно у Француској... где је погинуо гајдаш храбрећи другове.

Ево ме, Џок, долазим...

Чинило му се да га Џок позива... осетио је да мора поћи ка том брду.

Пре него што је Максвел могао да га задржи, Бил је већ кренуо пуцајући...

Штити ме!

Натраг, Биле!

Успео је да нађе заклон...

Још само да стигнем на врх оне косине!

Немачки митраљесци су били заштићени стенама са три стране... Бил је пришао са четврте.

Даље од оружја!

Не пуцајте!

Проклетство!

Само се један Немац није предао. Бил је притиснуо обарач...

Кад баш хоћеш... До врага, метак се заглавио!

Бил је могао да се склони, али...

Напред, брђани!

Овај је луд!

Бил се борио као сумануто... мислећи на Џока и његове гајде.

Нама из Шкотске муниција није потребна!

Убрзо је све било готово. И док су одводили заробљенике...

Сила је овај Камерон! Као да је решен да сам добије рат...

Само да се ово што пре заврши... да нађем гајде!

Дошао је дан савезничке инвазије. Међу првима су се на француско тле искрцали Шкотланђани.

Хајде, момци! Овај дан смо дуго чекали!

Право на њих!

БИЛ КАМЕРОН ЈЕ ДУГО САЊАО О ТОМ ДАНУ. НАЈЗАД ЈЕ ОПЕТ БИО У ФРАНЦУСКОЈ, ТАМО ГДЕ СУ СЕ НАЛАЗИЛЕ ГАЈДЕ...

ШКОТЛАНЂАНИ СУ НЕЗАДРЖИВО НАПРЕДОВАЛИ ДО ЈЕДНОГ ГРАДИЋА...

УПОЗОРЕЊЕ ЈЕ СТИГЛО КАСНО. ОДЈЕКНУО ЈЕ ПУЦАЊ...

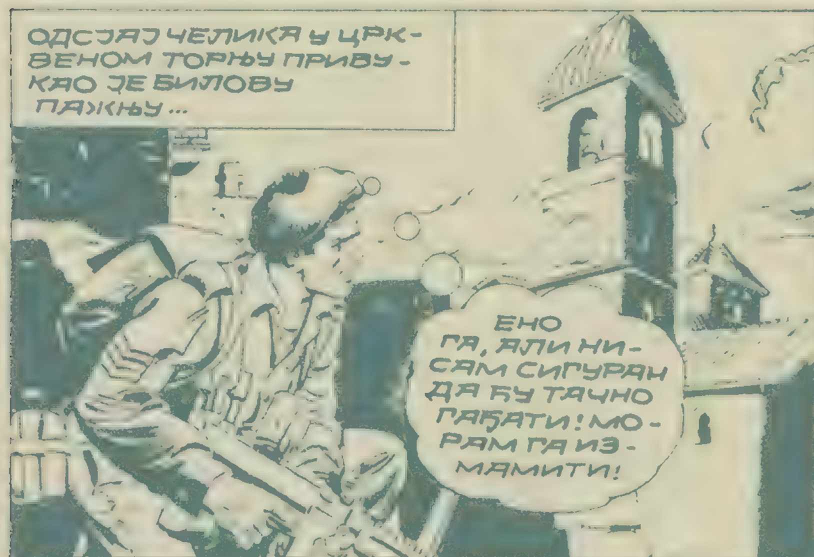
МАКСВЕЛ ЈЕ ПОКУШАО ДА ДОПУЗИ ДО ЗАКЛОНА, АЛИ СЕ РАЗЛЕГАО ЈОШ ЈЕДАН ПУЦАЊ...

МЕЦИ СУ ФИЈУКАЛИ ОКО ЊИХ. ИПАК БИЛ ЈЕ УСПЕО ДА ПРИЈАТЕЉА ДОВУЧЕ ДО ЗАКЛОНА.

ОДСЈАЈ ЧЕЛИКА У ЦРКВЕНОМ ТОРЊУ ПРИВУКАО ЈЕ БИЛОВУ ПАЖЊУ...

БИЛ ЈЕ, ПОТПУНО НЕЗАКЛОЊЕН, ИЗАЗИВАО НЕМЦА...

НЕМАЦ СЕ ОТКРИО И ПОГОДИО ГА ЈЕ БИЛОВ МЕТАК. НО, ТАДА ЈЕ С ДЕСНЕ СТРАНЕ ОДЈЕКНУО ПУЦАЊ.

БИЛ ЈЕ ОСЕТИО ВРЕЛИНУ У РАМЕНУ. ИПАК, ДОК ЈЕ ПАДАО, УСПЕО ЈЕ ДА ОПАЛИ.

ГРАДИЋ ЈЕ ОЧИШЋЕН. МАКСВЕЛ И БИЛ НАШЛИ СУ СЕ У ПРЕВИЈАЛИШТУ.
ВАС ДВОЈИЦА СМЕСТА У БОЛНИЦУ!
А, НЕ! НЕ БРИНИТЕ ВИ ЗА МЕНЕ!
НИ ЗА МЕНЕ!

ИПАК ЈЕ ПРОШЛО НЕКОЛИКО ДАНА ПРЕ НЕГО ШТО СЕ БИЛ ЈАВИО СВОЈОЈ ЈЕДИНИЦИ... И НОВОМ КОМАНДАНТУ.
ВОДНИК КАМЕРОН ЈАВЉА... ОХ!
ИЗНЕНАЂЕН СИ ШТО МЕ ВИДИШ, А? УСКОРО ЋЕШ ДОЖИВЕТИ ЈОШ НЕКО ИЗНЕНАЂЕЊЕ!

ЈОШ ОД ПРВОГ ДАНА ПОЧЕО ЈЕ ДА ПРОГОНИ БИЛА...
ЗАШТО НАС ШАЉУ УВЕК НА НАЈОПАСНИЈА МЕСТА!
ЋУТИ, МОМЧЕ, И ЧУВАЈ ГЛАВУ!

ВИДЕЋИ КАКО МУ ВОЈНИЦИ ГИНУ БИЛ СЕ РАЗБЕСНЕО, ЗНАО ЈЕ ШТА ЕЛИС-ПОП СМЕРА...
АААХ!
ОНАЈ ИДИОТ НАМ НЕ ДОПУШТА НИ ДА ПРЕДАХНЕМО!

ВРАТИВШИ СВОЈУ ПРЕПОЛОВЉЕНУ ПАТРОЛУ У БАЗУ, БИЛ ЈЕ САЗНАО ДА ЈЕ ЕЛИС-ПОП ПОЗВАН У ШТАБ. ОДМАХ ЈЕ ЗГРАБИО ВОЛАН КАМИОНА...
АЛИ, ВОДНИЧЕ, НЕМАТЕ ДОЗВОЛУ...
ХОЋУ ДА ВИДИМ ЕЛИСА-ПОПА... СКЛАЊАЈ СЕ!

У ШТАБУ ГА ЈЕ ЧЕКАЛО ИЗНЕНАЂЕЊЕ...
БИЛЕ!
МАКС... ОВАЈ, КАПЕТАНЕ! РАДУЈЕМ СЕ ШТО ВАС ВИДИМ!

БИЛ ЈЕ ОБЈАСНИО РАЗЛОГ СВОГ ДОЛАСКА...
ПУСТИ САД ТО, БИЛЕ! САД КАД САМ ОЗДРАВИО, НАДАМ СЕ ДА ЋЕ МЕ ВРАТИТИ НА РАНИЈИ ПОЛОЖАЈ!
И ЈА СЕ НАДАМ! ЕЛИСА-ПОПА НАМ ЈЕ ЗАИСТА ДОСТА!

НЕШТО КАСНИЈЕ МАКСВЕЛ ЈЕ ПРИСУСТВОВАО САВЕТОВАЊУ КОЈЕ ЈЕ БИО САЗВАО ПУКОВНИК ХАЛАМ...
ЖИЛАВ НАЦИСТИЧКИ ОДРЕД УКОПАО СЕ КОД КИРЦБУРГА! ТИ СЕ ЛАКО НЕЋЕ ПРЕДАТИ! ОВО ЈЕ ПОСАО ЗА ВАС, ЕЛИСЕ-ПОПЕ... ВЕОМА ОПАСАН ПОСАО!

ЕЛИС-ПОП ЈЕ ЗАДРХТАО ОД СТРАХА, ПУКОВНИКУ ЈЕ ПРИШАО МАКСВЕЛ...
ЖЕЛЕО БИХ ПОНОВО ДА ВОДИМ СВОЈУ ЈЕДИНИЦУ У ОВАКВОМ ТРЕНУТКУ!
АЛИ, ВИ СЕ ЈОШ НИСТЕ ДОВОЉНО ОПОРАВИЛИ!

ЕЛИСУ-ПОПУ СЕ УЧИНИЛО ДА ЈЕ ОВО ПРИЛИКА ДА СЕ ИЗВУЧЕ...
МАКСВЕЛ ЈЕ У ПРАВУ! НАРАВНО, ЈА ЋУ УЧИНИТИ СВЕ...
МАКСВЕЛ МОЖЕ ДА ВАМ СЕ ПРИДРУЖИ, АЛИ ВИ КОМАНДУЈЕТЕ!
ЗНАО ЈЕ ДА БИ МАКСВЕЛ ДОБРОДОШАО ПОРЕД НЕСИГУРНОГ ЕЛИСА-ПОПА.

ПРИСТУПИЛО СЕ РАЗРАДИ ПЛАНА...

ПРЕМА ИЗВЕШТАЈИМА, НАЈСЛАБИЈИ ДЕО ЊИХОВЕ ОДБРАНЕ ЈЕ НА СЕВЕРОИСТОКУ! ПОЧЕЋЕ НАПАД АРТИЉЕРИЈЕ СУТРА УЈУТРУ У ШЕСТ...

А ПОСЛЕ ТОГА МИ НАСТУПАМО!

СУТРАДАН УЈУТРО НЕМАЧКИ ПУКОВНИК У КИРЦБУРГУ СИПАО ЈЕ СЕБИ ПИЋЕ ДРХТАВИМ РУКАМА...

ЕНГЛЕСКИ ТОПОВИ ГАЂАЈУ НАШЕ ПОЛОЖАЈЕ, АЛИ ОВДЕ СМО САСВИМ СИГУРНИ!

НАДАМ СЕ ДА ЋЕМО ДАТИ ЈОШ ЈЕДНУ ЛЕКЦИЈУ ЕНГЛЕЗИМА!

ПУКОВНИК ХЕЛМУТ КРИГЕР ОСЕЋАО ЈЕ ДА СЕ КРУГ ОКО ЊЕГА ЗАТВАРА...

ДОК СЕ АРТИЉЕРИЈСКА ВАТРА НАСТАВЉАЛА, КРИГЕР ЈЕ ПИЋЕМ НАДОКНАЂИВАО ХРАБРОСТ...

АКО СУ ЕНГЛЕЗИ ПОВЕРОВАЛИ У ЛАЖНУ ВЕСТ КОЈУ СМО ИМ ДОСТАВИЛИ, ГЛАВНИ НАПАД ЋЕ ДОЋИ СА СЕВЕРОИСТОКА! ТУ ЋЕМО ИХ ДОЧЕКАТИ!

КАД УНИШТИМО ЊИХОВЕ ГЛАВНЕ СНАГЕ, ОСТАЛО ЋЕ БИТИ ЛАКО!

НЕКОЛИКО КИЛОМЕТАРА ДАЉЕ...

ЈОШ ПЕТ МИНУТА И ИДЕМО!

А ЕЛИС-ПОП НАПАДА СА СЛАБИЈЕ ЧУВАНЕ СЕВЕРОИСТОЧНЕ СТРАНЕ! ОПЕТ СЕ ИЗВУКАО!

ЧИМ СЕ АРТИЉЕРИЈА УЋУТАЛА, ПОЧЕО ЈЕ НАПАД...

ШТА ЈЕ ОВО? ГДЕ ЈЕ ТА НЕМАЧКА ОДБРАНА КОЈУ СМО ОЧЕКИВАЛИ!

МОЖДА СУ КАПЕТАНУ ЕЛИСУ-ПОПУ ПРИРЕДИЛИ ТОПЛИЈИ ДОЧЕК!

ЕЛИС-ПОП ЈЕ ИЗАБРАО ПУТ КРОЗ ШУМУ КАО НАЈМАЊЕ ОПАСАН... А ТО ЈЕ БАШ КРИГЕР И ОЧЕКИВАО.

ЈОШ ДА ОВО ПРОЂЕ! МЕНИ ЈЕ СВЕГА ДОСТА!

АЛИ, НЕМАЧКИ ОСМАТРАЧИ СУ БУДНО ПАЗИЛИ...

УДАЉЕНОСТ 800 МЕТАРА! СПРЕМНИ!

КАД СУ НЕМАЧКИ ТОПОВИ ЗАГРМЕЛИ, ЕЛИС ПОП ЈЕ ПОЧЕО ДА ДРХТИ, НЕСПОСОБАН ДА ДОНЕСЕ БИЛО КАКВУ ОДЛУКУ.

КАПЕТАНЕ, НАРЕДИТЕ ШТА ДА ЧИНИМО!

ШТА? ДА, ДА...ПОВЛАЧИТЕ СЕ БРЗО!

АЛИ, КАД ЈЕ ЊЕГОВА РАЗБИЈЕНА ЈЕДИНИЦА ПОЧЕЛА ДА СЕ ПОВЛАЧИ, НЕМАЧКЕ ГРАНАТЕ СУ ПОГОДИЛЕ ЦИЉ...

ААХ!

КАД ЈЕ УСТАО ОШАМУЋЕН, ЕЛИС-ПОП ЈЕ ПОЈУРИО НАСУМЦЕ... У ПОГРЕШНОМ ПРАВЦУ.
МОРАМ ДА ПОБЕГ-НЕМ... МО-РАМ ...

УЛЕТЕО ЈЕ ПРАВО У РУКЕ НЕМЦИМА. УСКОРО ЈЕ СТАЈАО ИСПРЕД КРИГЕРА...
АКО УЧИ-НИШ КАКО ТИ КАЖЕМ, МО-ГАО БИ И ДА СПАСЕШ СВОЈ БЕДНИ ЖИВОТ!
НЕ ПУЦАЈ-ТЕ! РЕЋИ ЋУ ВАМ СВЕ... СА-МО МИ ПОШТЕ-ДИТЕ ЖИВОТ!
КРИГЕРУ СУ СТИЗАЛИ ИЗВЕШТАЈИ ДА СУ СЕ ЕНГЛЕ-ЗИ ПРОБИЛИ. У ЕЛИСУ-ПОПУ ЈЕ ВИДЕО ИЗЛАЗ ЗА СЕБЕ.

МАКСВЕЛОВИ ЉУДИ СУ ПРВИ СТИГЛИ ДО КУЋЕ У КОЈОЈ ЈЕ КРИГЕРОВ ШТАБ...
ААХ!
ОНО ЈЕ СИ-ГУРНО ШТАБ! ЈУРИШ, МОМЦИ!

КРИГЕР ЈЕ БИО СПРЕМАН ДА ИГРА НА ПОСЛЕДЊУ КАРТУ...
ХАЈДЕ, КАПЕТАНЕ, РЕЦИТЕ СВОЈИМ ЉУДИМА ШТА ТРЕБА ДА РАДЕ!
ХЕЈ, ПА ОНО ГОРЕ ЈЕ ЕЛИС-ПОП! ШТА ЛИ СЕ ТО ДЕШАВА?

ГЛАС ЕЛИСА-ПОПА СЕ РАЗЛЕГАО ПРЕКО ТРГА...
НАРЕ-ЂУЈЕМ ВАМ ДА ОБУСТА-ВИТЕ ВАТ-РУ И ДА ПУ-КОВНИКУ КРИГЕРУ И ЊЕГОВИМ ЉУДИМА ДОЗВОЛИТЕ ДА ПРО-ЂУ!
КРИГЕР? НИЈЕ ВАЉДА ОНАЈ... СТО МУ ГРОМОВА ОН ЈЕ!

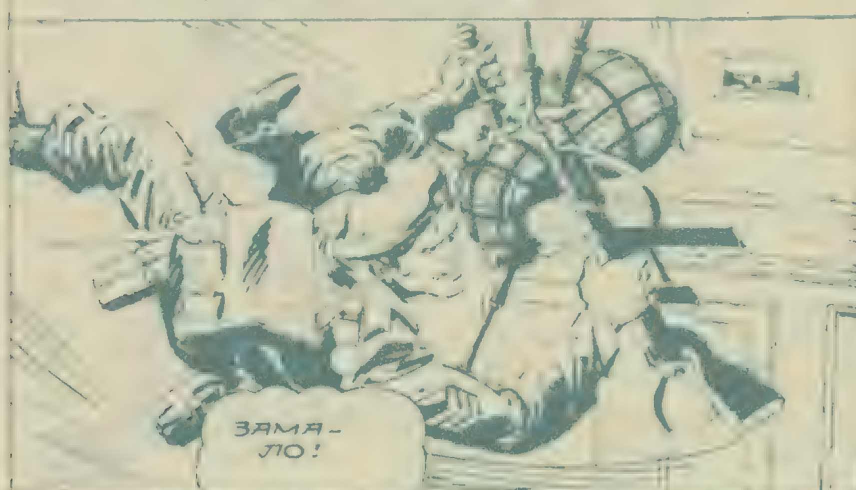

БИЛУ ЈЕ БИЛО ДОВОЉНО ДА ВИДИ КРИГЕРА И КРЕНЕ У АКЦИЈУ...
ШТИТИ-ТЕ МЕ! МОРАМ ДО ТОГ УБИЦЕ!
НЕКА ДОБИ-ЈУ СВО-ЈЕ!

САМО ЈЕ СМРТ МОГЛА ДА ЗАУСТАВИ БИЛА ДА ОСВЕТИ ИЗГИНУЛЕ ДРУГОВЕ...
ААХ!

БИЛ ЈЕ ЈУРИО ИЗ СОБЕ У СОБУ ТРАЖЕЋИ КРИГЕРА СВЕ ДОК...
СТОЈ! ЈОШ ЈЕДАН КОРАК И ОВА СВИ-ЊА ЋЕ ДОБИТИ МЕТАК У ГЛА-ВУ!
ПОСЛУ-ШАЈ, КА-МЕРОНЕ! ОН СЕ НЕ ШАЛИ!

И ПОРЕД МРЖЊЕ КОЈУ ЈЕ ОСЕЋАО, БИЛ НИЈЕ МОГАО ДА ДОПУСТИ ДА ЕЛИС-ПОП БУДЕ УБИЈЕН...
ПРЕПОЗНАО САМ ТЕ... ВОЈНИК СА ГАЈДАМА! СА ОНИМ ГАЈДАМА НА ЗИДУ!
ГАЈДЕ? ГДЕ СУ?

ТО СУ ЗАИСТА БИЛЕ ЏОКОВЕ ГАЈДЕ. БИЛ ЈЕ ЗА ТРЕНУТАК ЗАБОРАВИО НА КРИГЕРА...
ГАЈДЕ! КО БИ СЕ ТОМЕ НАДАО!

...И КАД ЈЕ НЕМАЦ ОПАЛИО, ОСЕТИО ЈЕ ВРЕЛИ ДАХ СМРТИ НА ОБРАЗУ.
ЗАМАЛО!

ИСТОГ ТРЕНУТКА ЈЕ, ОКРЕНУВШИ СЕ, ЗАМАХНУО ГАЈДАМА...
УФ!

УСТАО ЈЕ И УПЕРИО МАШИНКУ, АЛИ ЕЛИС-ПОП ЈЕ ПОТРЧАО И ЗАКЛОНИО КРИГЕРА. БИЛ ЈЕ ОКЛЕВАО, АЛИ НЕ И КРИГЕР...
СКЛОНИТЕ СЕ!
ЕВО ТИ!

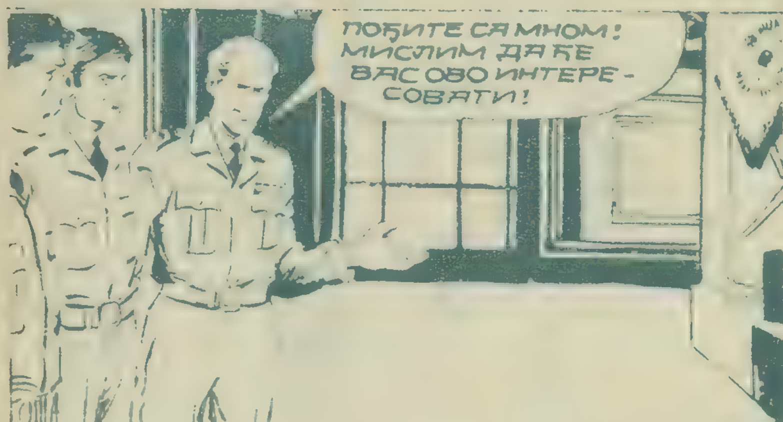

НЕСВЕСНО, ЕЛИС-ПОП ЈЕ ЗАШТИТИО БИЛА: ЗАУСТАВИО ЈЕ МЕТАК УПУЋЕН БИЛУ...
АААХ!

КАД ЈЕ ЕЛИС-ПОП ПАО БИЛ ЈЕ ОТВОРИО ВАТРУ...
ОВО ТИ ЈЕ КРАЈ, КРИГЕРУ!

ТАКО СУ СЕ ЗАВРШИЛА И СТРАХОВАЊА ЕЛИСА-ПОПА.
МРТАВ... НА НЕКИ НАЧИН МИ ЈЕ ИПАК СПАСАО ЖИВОТ!

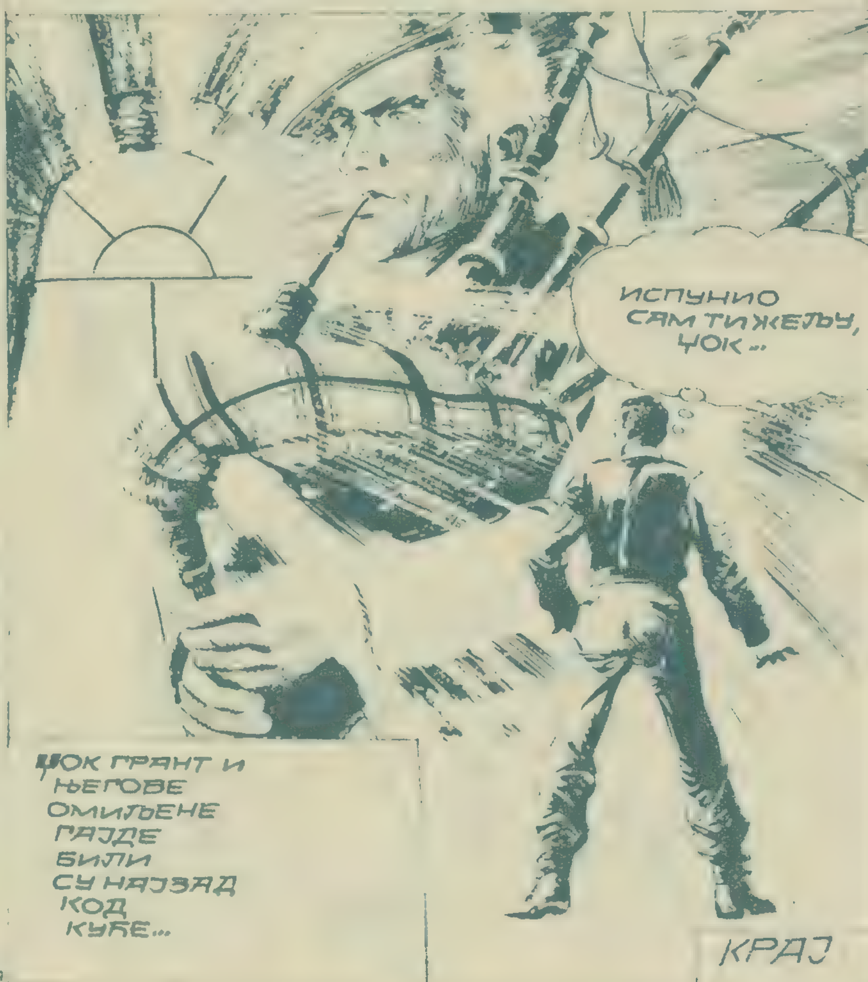

БИЛОВО РАЗМИШЉАЊЕ ПРЕКИНУО ЈЕ ДОЛАЗАК МАКСВЕЛА И ОСТАЛИХ...
ЈЕСИ ЛИ ЧИТАВ, БИЛЕ?
СВЕ ЈЕ У РЕДУ, КАПЕТАНЕ!
ХЕЈ, ВОДНИК СЕ СМЕШКА! ЗНАЧИ ДА ЈЕ КРАЈ РАТА БЛИЗУ!

НЕКОЛИКО НЕДЕЉА КАСНИЈЕ, У ЈЕДНОМ ЗАМКУ У ШКОТСКОЈ, ДОК СЕ РАТ У ЕВРОПИ ПРИБЛИЖАВАО КРАЈУ...

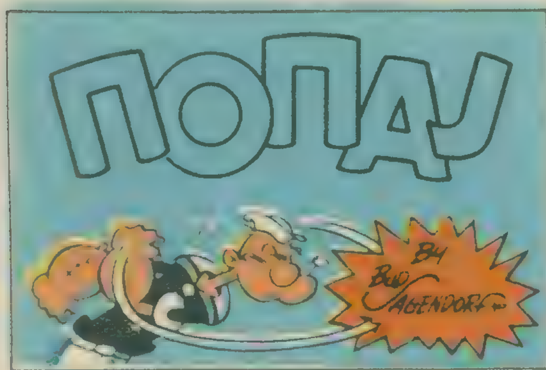
СПОЉА СУ ДОПИРАЛИ ТУЖНИ ЗВУЦИ ГАЈДИ ОБЈАВЉУЈУЋИ ПОВЕЧЕРЈЕ. ЈЕ ЛИ ТО БИЛОВА МАШТА СТВОРИЛА ОГРОМНУ ФИГУРУ У ПОСЛЕДЊИМ ЗРАЦИМА ЗАЛАЗЕЋЕГ СУНЦА...

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП

КАПЕТАН АВАНТУРИСТА

ПОПАЈ
BY BUD SAGENDORF

НЕ ПРИМЕЋУЈЕШ НИКАКВУ ПРОМЕНУ НА МЕНИ?
ЈОК ЈА! СЈАЈНО ИЗГЛЕДАШ!

НЕ МИСЛИМ НА ИЗГЛЕД! ГОВОРИМ О СВОМ **УНУТРАШЊЕМ** БИЋУ!
ДА ТЕ НЕ БОЛИ СТОМАК, ЈАДНА МОЈА ОЛИВА?
?

НАЈЗАД САМ СЛОБОДНА... ОСЛОБОЂЕНА КАО ЛИЧНОСТ!
БАШ ЛЕПО!

НИКО МЕ ВИШЕ НЕ СМЕ ПОДЦЕЊИВАТИ САМО ЗАТО ШТО САМ ЖЕНА!
ОДЛИЧНО!

НАЈЗАД И ЖЕНЕ МОГУ ЗАУЗЕТИ СВОЈЕ МЕСТО У ОВОМ СВЕТУ!
СЈАЈНО!

САД ЧАК И ЗАКОН КАЖЕ ДА **ЈА** МОГУ ДА РАДИМ СВЕ ШТО И ВИ МУШКАРЦИ!
!
МА ШТА МИ КАЖЕШ?
ЗАР БАШ ТАКО?

?
?
?
'АЈДЕ ОНДА ДА СЕ ПОБИЈЕМО!

УПОМОЋ!

'АЈДЕ, ОЛИВИЦЕ! ЧАСТИЋУ ТЕ РУЧКОМ!
ОХ... ЊЕГА НЕ ВРЕДИ УБЕЂИВАТИ!
ХА!

КРАЉЕВИЋ
МАРКО
И
ДРУЖИНА

ХЕЈ, КАКО ТО РАДИШ?
ЈЕДНОСТАВНО! УЗМЕМ КОМАД СУВЕ ДРЕНОВИНЕ И ОНДА ЈЕ УВРЋЕМ, УВРЋЕМ...

ДАЈ ДА И ЈА ПРОБАМ!
ДРЖ...

КАСНИЈЕ...

АУУ... АЛА СИ ТИ ИСЦЕДИО ВОДЕ ИЗ ТЕ СУВЕ ДРЕНОВИНЕ!

НИСАМ ЈА ЊУ ИСЦЕДИО... ВЕЋ ОНА МЕНЕ!

РЕВОЛВЕРАШ У СУКЊИ

Као два љута непријатеља, муж и жена су поделили мегдан. Кити Ле Рој је била брза као муња, али не и довољно брза.

Каубоји, коцкари, револвераши и одметници на Дивљем западу, бар у поређењу са неким женама чија је имена забележила историја, били су прилично питоми. Оне су искористиле прилику коју им је пружило насељавање западних пространстава САД и постале славне по добру или по злу, чешће по овом другом него по првом.

На Запад је међу првима чак из Вашингтона стигла Мери Мигер, и ускоро стекла огроман ранч у Оклахоми. Један новинар из града Чејен, који је с њом разговарао 1885. године, описао је као високу, крупну и достојанствену жену тридесетих година, чија је једина страст била — покер. Мери Мигер је, као прави мушкарац, чврстом руком водила свој ранч. Са десетак каубоја гонила је стоку стотинама километара до пијаца, пуцала боље од сваког револвераша, а у салону је могла да попије барем онолико вискија колико и њени каубоји.

На питање како је успевала да их држи „на узди„ одговорила је чејенском репортеру следећим речима:

— Никад их нисам мазила. Али да је тако поступао са њима неки мушкарац, већ одавно би био мртав!

ПО ОЦЕНИ »ПРАВИХ МУШКАРАЦА«

Многе од тих правих жена које су насељавале Дивљи запад већ при поласку су раскрстиле са моралом друштва у коме су живеле. Легендарна Кити Ле Рој започела је каријеру седамдесетих година прошлог века као играчица у Даласу, држава Тексас, иако је тек напунила 10 година! Ускоро је постала позната како по својим небројеним „мужевима“, тако и по одличном баратању револвером и картама. Као прворазредни коцкар ова девојка је, тражећи срећу, стигла у Дакоту и настанивши се у градићу Дедвуд својом изазовном појавом привукла пажњу целе покрајине. Неки усхићени новинар, вероватно један од обожавалаца, написао је после њене смрти: „Кити Ле Рој је, по оцени правих мушкараца, била божански лепа жена. Имала је густу и коврџаву смеђу косу, пет мужева, седам револвера и туце бовија ножева. Увек је ишла наоружана до зуба који су се блистали као бисери кад се осмехне.“

Овај новинар с краја прошлог века, а новинари са Дивљег запада били су веома склони претеривању, пише даље: „Кити је важила за страшног коцкара и ретко јој се догађало да устане од стола без великог добитка. У ушима је носила огромне дијаманте који су сијали као њене прелепе очи. Због ње је погинуло више мушкараца него због свих жена заједно у овој покрајини, питање је само ко их је више побио: да ли она сама или њени љубоморни мужеви.“

ЛОКАЛ НАЗВАН »ЛОВА«

„За првог мужа удала се само зато што је био најхладнокрвнији од свих њених обожавалаца: дозволио је да у дивљем трку пуца с коња на јабуку коју је држао на глави. Пошто је јабука била прострељена а не глава, Кити Ле Рој се удала за овога човека али он није дуго поживео, као уосталом ни њени каснији мужеви. Другом приликом, опет, преобукла се у мушкарца да би се борила у двобоју са неким човеком који је упорно одбијао да потегне револвер на жену. Кити је била бржа, а уз то и бољи стрелац, али је и поред свега у души остала жена. Па кад је човек пао у прашину смртно рањен, притрчала је плачући обећала му да ће се удати за њега. То је и учинила — таман на време да кроз неколико часова остане удовица, јер је, на жалост, имала сувише мирну руку и сигурно око — завршава новинар свој опис ове необичне жене.

У градићу Дедвуд Кити Ле Рој је држала коцкарницу с мангупским именом „Лова“. Пошто је била изванредно вешта у картама, људи су у локал улазили пуних а излазили празних џепова. Неком копачу злата, пореклом Немцу, који је пронашао златну жицу и веома се обогатио, за једну ноћ је однела 8000 долара, за оно време огромну своту. Када је, на крају игре, изјавио да је остао шворц, Кити му је великодушно поклонила боцу вискија и — избацила га из локала!

Имала је само 28 година када је умрла: најзад се нашао и од ње бржи у потезању револвера. После једне свађе са својим петим мужем, самоуверена Кити Ле Рој изазвала га је на двобој, али је овог пута изневерила срећа, која је често служила у картама. Као два љута непријатеља муж и жена су поделили мегдан. Кити Ле Рој је била брза као муња, али не и довољно брза.

Да ли је њена рука задрхтала од умора после непроспаване ноћи, или можда од љубави према човеку кога је час раније, због своје плаховитости, изазвала на двобој? Нико то не зна. У сваком случају, овог пута је бржи и прецизнији био мушкарац. Када је замро пуцањ и када су се грађани сакупили око тела Кити Ле Рој а лекар констатовао смрт, њен муж није могао да преживи победу у двобоју. Испалио је куршум себи у главу.

РОМЕО У СУКЊИ

На Дивљем западу мушкарци нису били у свему најбољи. Једна девојка из Калифорније по имену Поли Ли важила је за бољег јахача од свих мушкараца у Денверу. У исто време, седамдесетих година прошлог века, у Чејену је Берта Кеперник увек побеђивала каубоје на јахачким такмичењима.

Па ипак, најславније и најомиљеније жене на Дивљем западу биле су глумице. Копачи злата у Калифорнији плаћали су и по 100 долара за улазницу да би видели Лолу Монтез како изводи свој чувени „пауков плес„. Ова играчица и глумица зарадила је на Дивљем западу силно богатство, а њеним стопама кренуле су многе девојке жељне славе и новца. Оне су играле чак и мушке улоге у позоришним представама приређиваним за насељенике у пограничним крајевима САД.

Није био редак случај да се са подједнаким успехом појављују у улози Ромеа или у улози Ђулијете, а историја је забележила да је нека десетогодишња девојчица једне вечери играла Хамлета а следеће Ричарда III. Међутим, каубоји нису били превише избирљиви и радо су гледали Шекспирове комаде на импровизованим позорницама у салонима, под условима да после представе глумице изведу неку кабаретску тачку и уз то отпевају по коју не баш пристојну песмицу.

М.Р.

Градови и људи:
СТАРИ БЕОГРАД

ПРВИ

Тридесетих година прошлог века у Београду се сваки час збијао по неки занимљив догађај. Тако је стигао караћос, турско позориште лутака, на вашаре су долазили пеливани и мађионичари који су пред знатижељницима јели мараме, вуну, боли једни друге ножевима, тестерисали се преко струка, да би само неколико тренутака касније устајали живи и здрави.

Тако је у јесен 1828. године у Београд стигло и огромно „чудовиште“ са још једним репом тамо где су уста, две оштре кости за које се није знало да ли су зуби или рогови, млитавом и набраном кожом и стубастим ногама. Људи су били запањени изгледом те животиње, у ствари слона кога су тада први пут видели. Колико треба да је велика шума у којој живи ова неман, питали су се.

Власник те чудне животиње био је неки Македонац који је по цео дан објашњавао колико година има „елефант“, где је ухваћен, колико хлебова поједе и чаброва воде по-

ЦИРКУС!

ТРЧАО САМ НЕ ОКРЕЋУЋИ СЕ, УВЕРЕН ДА ОТАЦ ЈУРИ ЗА МНОМ И ДА МИ ЈЕ ЗА ПЕТАМА.

Тишину школског часа изненада је прекинуо снажан глас са улице: „Грађани Инђије, у вашем месту гостује са својим разноврсним програмом чувени циркус ..."

У учионици је настао жагор који је убрзо прекинуо строги глас наставника. Међутим, ми смо се и даље дошаптавали и слали цедуљице којима смо се договарали да одмах после часа идемо у циркус. Остатак часа изгледао нам је дуг, и никако да дочекамо звоно. А кад се и оно огласило, брзо смо покупили своје ствари и истрчали напоље. И без договора смо знали где да се нађемо. Циркус је у то време био велики догађај и могли смо све да пропустимо сем да видимо артисте и вратоломне бравуре на трапезу, дресиране животиње и, нарочито, кловнове чије су тачке за нас биле незабораван доживљај. После смо се данима играли „циркуса и кловнова", трудећи да бар звонким шамарима опонашамо „праве Глупе Августе".

У усхићењу због доласка циркуса, заборавили смо на веома важну ствар. Наиме, нико од нас није имао ни динара, а без новца нисмо могли ни видети све оно што се крило испод циркуске велике шатре. Али, најсналажљивији је био Бранко. Он се брзо договорио с „газдом" циркуса да, уместо новца, за улазницу донесемо сваки по пуну школску торбу кукуруза у зрну. Остало нам је, дакле, још само да „набавимо" кукуруз, а било га је у изобиљу свуда око нас.

Кад се већ смрачило, а на циркуској шатри засијао ђердан разнобојних сијалица, сакрили смо књиге у један грм и празних торби крадом пошли према шуми кукуруза. Појавио се и месец, сјајан и пун, и тада смо осетили први талас страха. Али, жеља да гледамо циркуску представу била је јача од свега. Зашли смо међу прве стабљике кукуруза и неодлучно почели да кидамо зреле клипове и да зрно крунимо у ђачке торбе. Иако су листови кукуруза шуштали под нашим рукама, убрзо смо се опустили и почели чак и да разговарамо. Пожуривали смо један другог, јер ће представа ускоро да почне а ми не смемо ништа да пропустимо. И тада се међу нама изненада створио нико други него — мој отац!

Узбуђен, берући кукуруз, био сам потпуно заборавио да је мој отац чувар поља и да је баш ово његов атар. Сад сам га чуо како нас грди, љутито и без предаха, али нисам разумео шта нам говори. Од страха ми је у ушима зујало, гледао сам немо у оца и другове како ћутке истресају окруњени кукуруз на гомилу. Тада ми је синуло кроз главу: Бежи! Потрчао сам између густих кукурузних стабљика осећајући како ме дугачко, оштро лишће шиба и сече по лицу.

Трчао сам не окрећући се, уверен да отац трчи за мном и да ми је за петама. Тако сам дојурио и до куће и ушуњао се у двориште. У кућу нисам смео, па сам се завукао у пласт сена и одатле гледао мајку која је, забринута, сваки час излазила на улицу очекујући да се појавим и запиткујући пролазнике за мене.

Ту, у сену, провео сам једну бесану ноћ, али и даље нисам смео у кућу. Међутим, ујутру су ме ипак пронашли. Отац је још спавао, и ја сам морао да чекам на заслужену казну. Али, кад се коначно пробудио, отац ми је мирно вратио торбу и, уз неколико обичних речи, дао ми новац за циркус. Био сам више него изненађен — уместо батина, добио сам новац!

Изгребаног лица, али весео што се све завршило тако срећно, отишао сам у школу. Часови су били дуги и досадни, али је зато циркуска представа после њих била право уживање. Враћао сам се кући расположен и задовољан. Међутим, на вратима ме је чекао тата са штапом у руци. Мирно сам ушао у кућу и добио заслужене батине које се заиста памте.

Слободан Мацакања,
Братства-јединства 19/I
72280 Нови Травник
(Хонорар: 200 дин)

ПОЗИВ ЧИТАОЦИМА!

У детињству сте вероватно некад добили батине од својих вршњака или неког старијег. Ако су то били необични па и смешни доживљаји, опишите их и пошаљите на адресу: „Политикин забавник", Македонска 29, 11000 Београд, за рубрику „Батине које се памте". Најбоље прилоге ћемо објавити хонорисати.

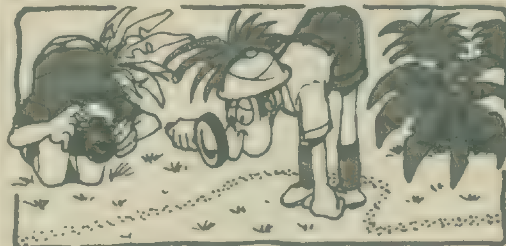
АЈКУЛИНИ НЕПРИЈАТЕЉИ

Одавно је већ примећено да ајкуле у Црвеном мору никад не нападају једну врсту рибе — лист, чак је и избегавају. Научници су недавно открили разлог: ова врста рибе непрекидно испушта једну супстанцу која тренутно и за дуже време паралише вилице „морског тигра". Научници су успели да изолују ову супстанцу и надају се да ће ускоро моћи да је ставе на располагање љубитељима подводног риболова у водама које су пуне ових немани...

ДОБРО ОРГАНИЗОВАНИ МРАВИ

Група ентомолога са универзитета америчке савезне државе Конектикат управо се вратила после вишемесечног боравка у екваторијалним шумама Јужне Америке. Циљ њиховог пута био је: проучавање понашања амазонских мрава који могу да живе само у свом завичају. Ови мрави, од којих највећи нису дужи од једног сантиметра, крећу се у огромној колони, дугачкој и до стотину метара, која има и до пола милиона јединки. Ентомолози кажу да свака оваква колона има својy извидницу која иде далеко испред свих. И кад на

свом путу открије осиње гнездо, леш угинуле животиње или колону других инсеката, извидница испитује терен и прави план напада. Затим се враћа назад у сусрет колони обележавајући пут скоро невидљивим капљицама јаког мириса.

СЛОН У ВАРОШИ

није.

Баш некако у то време почеле су да падају обилне кише. Људи се забринуше а онда се наљутише на слона! Јер, говорили су, он по сву ноћ „ушмркује својом њушком воду из Саве а после је као кишу по граду баца". И када је хлеб поскупео, сви су окривили — слона, то је због његове прождрљивости. Тада је и записано:

„И узрујала се беше светина због скупоће и тог слона, те је због тога наређено да мора отићи даље".

Шаца Убавић:

МАЧАК ЗОВЕ У ПОМОЋ

ОЛУЈНИ РТ

Према неписаном правилу поморaца бродоломницима се мора помоћи, макар и по цену сопственог живота. Капетан »Галеба« се двоумио: да ли да оде или да остане.

Велики талас бацио је Фатома на ограду брода. Морнари с једрењака су одахнули.

Борба с морем трајала је већ трећи дан. Једрењак „Галеб“ одржавао се на површини захваљујући само натчовечанским напорима и умешности посаде. Људи су чинили све што је било у њиховој моћи да та орахова љуска, на шта је сада личио њихов једрењак, преживи сударе са огромним таласима које је стварао олујни југозападни ветар. Још пре поласка на пут капетан Тусен је знао да га код рта Хорн очекују снажни ветрови. Међутим, никако није рачунао на олују.

Море је урлало као помамно. Изненада до морнара је допро са осматрачнице на јарболу продоран узвик старог Лебиана:

— Брод пред нама! Окреће се на води као плута!

Ветар је односио његове речи, али су га морнари ипак схватили. С напором су се довукли до ограде. Старина се није преварио: на педесетак метара од једрењака, таласи су се поигравали са неким бродом, а људи на палуби грчевито се држали за ограду.

ПОМОЋУ ХАРПУНСКОГ УЖЕТА

Одувек је капетан Тусен зазирао од рта Хорн јер су права реткост били дани када он није био у загрљају ветрова! Зато су га називали још и Олујни рт! И његов положај на самом југу америчког континента, на „крају света“, изазивао је код морнара нелагодност кад би се нашли у његовој близини.

Заповеднику једрењака било је јасно да је олуја тешко оштетила непознати брод и да људи на палуби неће дуго издржати, таласи ће их одвући у море...

По оваквом времену није им могао помоћи а да свој брод и људе не изложи опасности. Међутим, није могао да се оглуши о старо неписано правило свих поморaца да се бродоломницима мора помоћи, макар и по цену сопственог живота.

Тусен се двоумио: отићи или остати. Неколико тренутака посматрао је непознати брод, а онда је, штитећи десном руком лице од налета ветра и таласа, дошао до једног морнара.

— Извући ћемо оне тамо! Помоћу харпунског ужета! — викао је да би надјачао завијање ветра. — Испали харпун из топа!

Први покушај да се на оштећени брод добаци уже везано за харпун, није успео. Ни други, ни трећи... Ветар је односио уже на другу страну. Тек у деветом покушају харпунер је погодио палубу брода и харпун се закачио. Радост преморених морнара није била дугог века: нов налет ветра прекинуо је уже као да је од паучине!

ЧОВЕК У МОРУ

На једрењаку су сви веровали да се људима са брода „Нежно крило“, чије је име у међувремену могло да се прочита, не може помоћи. Тусен се тешко мирио с тим. Држећи се за главни јарбол, размишљао је шта да ради.

Повици морнара поред ограде скренули су му пажњу. Нешто се догађало на „Нежном крилу“. Капетан Тусен се дотетурао до ограде. Запрепашћено је зурио: на огради оштећеног брода стајао је човек с обавијеним ужетом око себе!

— Па, он хоће да скочи у море! — завапио је Тусен. Хтео је да каже још нешто, али је човек већ био у води. Таласи су га бацали у правцу „Галеба“. Један га је треснуо о бок једрењака и готово усмртио. Међутим, човек је био снажан и последњом снагом успео да прихвати крај мотке коју су му дотурили са једрењака.

Извукли су га из воде исцрпљеног и изубијаног и брзо однели у кабину и положили у кревет. Тусен је од њега сазнао да брод „Нежно крило“ енглески, да је кренуо у домовину и да је од педесет и седморо људи у бродолому нестало деветнаест! То је било све што је рекао пре него што је изгубио свест.

Око њега је још било омотано уже, тако да су два брода сада била повезана. Али, то разапето уже није значило ништа! До тог сазнања Тусен је дошао после покушаја тројице морнара да са оштећеног брода пређу на једрењак. Јер, они су то могли да учине једино уз помоћ својих мишица, држећи се рукама за уже и висећи изнад побеснелог мора. Али, онако изнурене, руке су их издале... Завршили су у узбурканом мору.

ФАТОМ ЈЕ УСПЕО

Најсигурнији начин да се бродоломници спасу био је да ногама и рукама „загрле“ уже! У том случају нужно је било разапети између два брода још једно уже, а затим крајеве та два ужета повезати, с тим што би морнари са једрењака вукли конопац преко обе ограде по систему котурова! Тако би бродоломнике приљубљене уз уже привлачили једрењаку, а при том их не би излагали напорима. То је могло да се оствари само ако неко отплива с једним крајем ужета са „Галеба“ на „Нежно крило“, односно учини исто оно што и енглески морнар. За Тусена тај „неко“ није постојао јер би то била права лудост. Онај морнар је успео захваљујући срећи. Зато му је понуда морнара Фатома да он отплива звучала нестварно. У први мах није поверовао, али је Фатомов озбиљан израз лица значио да је одлучио да стави живот на коцку.

Фатом је био крупан и снажан човек и жилаво се носио с таласима. Ваљали су га као сламку. Није се трудио да плива, већ само да се одржи на површини. Морнари са једрењака полагали су једину наду баш у таласе: ако га баце према „Нежном крилу“ Фатом ће успети, у противном нема му спаса.

Олуја није престајала ни за тренутак. Приликом сваког налета таласи су одвлачили у море и смрт по неколико људи са палубе „Нежног крила“. Када је један џиновски талас бацио Фатома право на ограду брода, морнари са једрењака су одахнули: Фатом је успео. На жалост, на палуби олупине „Нежног крила“ остала су још само два морнара!

У току ноћи олуја је престала и дан је освануо без дашка ветра.

К. М.

КАМЕНЕ ПЛОЧЕ У ВИТРИНИ

Сумеранско клинасто писмо и египатски хијероглифи, чији су најстарији очувани примерци настали око 2900. године пре н. е, први су комплетни системи писма за које знамо. Најстарији узорци кинеског писма потичу из 15. века пре н. е. **Хиљадама година вештина писања и читања била је привилегија малог броја људи, све док се нису појавиле књиге.**

Пре него што је пронађена хартија људи су, да би нешто записали или нацртали, користили камен, дрвене или глинене плоче, плочице премазане воском, животињску кожу (пергамент) и друго. Стари Египћани писали су своје прве књиге на свицима папируса који је израђиван у Александрији пресовањем сржи папирусове стабљике. (У Александрији се налазила и највећа библиотека старог света.) Од Египћана папирус су преузели стари Грци а од ових Римљани. Сви ови материјали за писање били су непрактични и људи ће још дуго трагати за погодним на којем ће моћи лакше и боље да записују своје мисли и сазнања.

Производња хартије почела је пре 19 векова. До 1798, када је Француз Никола Луј Роберт пронашао машину за производњу хартије, израђивана је руком што је било веома споро и скупо. Кинези су први почели да производе хартију и то од бамбусове трске, памучне сламе и старих памучних, ланених и свилених крпа. После 600 година њихову тајну успели су да открију Јапанци и Арапи, а од њих Европљани. Па ипак, књига је све до 1455. године била права реткост, јер су писари морали напорно да раде месецима да би сачинили један једини примерак. А онда долази један од највећих догађаја у историји западног света — пронађена је штампа!

Средином 15. века у Европи су постојали сви потребни саставни елементи за штампање покретним слогом али их је требало спојити и применити. Историчари се углавном слажу да је овај значајан корак учинио Јохан Гутенберг (око 1400—1468), из Мајнца у Немачкој. **Он је открио да се појединачна слова могу изливати у калупима и употребљавати у неограниченом броју комбинација.** Око 400 година пре Гутенберга кинески штампари начинили су оваква слова али их нису дуго користили, вероватно због тога што им је било тешко да израде и чувају огроман број симбола који се употребљавају у кинеском писму.

Прва књига штампана покретним слогом била је Гутенбергова „Библија у 42 реда", названа тако јер је свака страна књиге имала, углавном 42 реда. Било је то 1455. године у Мајнцу а 21 годину касније Будим, Лисабон, Лондон и неки други градови имају своје штампарије у којима се употребљава покретни слог. Већ тада свака штампарија могла је за један дан да произведе онолико текста колико би један преписивач једва могао да препише за целу годину! До краја 15. века све забележено знање и сва мудрост западног света били су садржани у неколико десетина хиљада рукописа. А за само четири и по деценије од Гутенберговог проналаска штампано је око 9 милиона књига!

У то време књиге су биле врло скупе јер су цењене као дела графичке уметности, а тек онда као израз човекових мисли. Италијански штампар Алдус Мануцијус (1450—1515) први је почео да штампа јевтина издања класичних аутора: на мањем формату штампао је књиге у већем броју примерака што је смањило производну цену. Алдус је први почео да штампа и џепне књиге. Било је то време великих верских заноса и зато највећи део књига чине верске. Већина првих штампара били су учени људи и штампајући текстове хеленских и латинских писаца и философа они ће дати значајан допринос ренесанси.

У средњем веку латински је био заједнички језик свих учених људи па је трећина одштампаних књига до 1500. године била на латинском. Од тог времена књиге, међу првима Библија, почињу да се штампају на другим живим језицима што је снажно подстакло развој писмености. Штампање школских књига на матерњем језику и специјализованих дела све више узима маха. Тако је у Енглеској 1585, за само 8 месеци, продато 10.000 примерака једног буквара! Енглески штампар Виљем Какстон први почиње да штампа дела средњовековних енглеских песника, издаје једну енциклопедију, историју света, књигу о шаху... Холанђани су главни европски штампари атласа и географских карата. У Шпанији (1490), Француској (1540) и Италији (1612) штампају се речници...

Издавачи и штампари организовали су се од самог почетка у снажне цехове да би штитили своје интересе, а писци су били у веома лошем положају. Издавачи им често нису ништа плаћали па су морали да траже финансијску помоћ богатих људи. Понекад су сами писци објављивали своја дела „на претплату": позивали су људе да им обећају да ће купити њихову књигу кад буде објављена. Право писца да сам располаже својом творевином први пут је законом признато у Енглеској 1709, а 1793. у Француској. Међутим, ти закони штитили су ауторско право писца само у његовој земљи. Тек појавом великих романсијера као што су Скот, Балзак, Дима, Дикенс, Достојевски, Тургењев, Толстој... писци су стекли своја пуна права и постали важнији од људи који су објављивали њихове књиге.

Непуне четири деценије после Гутенберговог изума јављају се и прве штампарије на територији Југославије: на Ободу, у Црној Гори, у првој српској штампарији, штампан је већ 1493—94. „Октоих", а у Сењу, првој хрватској штампарији, 1494. „Глагољски мисал".

РОД СТЈУАРТ
(ROD STEWART)

Род Стјуарт, један од највећих имена светске поп-музике, рођен је 10. јануара 1945. године, као треће дете у породици Дејвида Стјуарта, скромног продавца новина из лондонског предграђа Хајгетс. Шкотског порекла, од оца наслеђује велику љубав према фудбалу, и од малих ногу слободне часове проводи на игралишту локалног клуба Брентфорд. Када су сви очекивали да постане звезда фудбалског поља, Род се теже повредио и од тада почиње његово дружење са музиком. У 16. години одлази од куће у Лондон где свирајући на усној хармоници зарађује за живот. *Каријеру музичара почиње крајем 1963. године* у саставу »Jimmx Powell and Five Dimensions« као свирач на усној хармоници и пратећи певач.

Незадовољан местом „последњег у групи" Род напушта Џимија и упознаје се са Лонг Џон Болдријем и одмах почиње да наступа са групом »Hoochi Coochie Man« у којој је заменио свог идола Сирила Дејвиса. Род постаје други певач састава који је сматран за једну од бољих британских „ритам и блуз" грпа. И овај састав касније доживљава судбину претходног, а Род Стјуарт наставља да свира са Џули Дрискол у групи »Steam Packet«.

Године 1966. Род поново машта о фудбалу, али када је Американац Џеф Бек напустио Yardbirds и позвао Рода, изјавивши да је он најбољи енглески рок-ен-рол певач, овај без размишљања прихвата понуду. Била је то прекретница у његовој каријери, мада гру па никада није била добро примљена у Енглеској. Због тога се сели у Америку. Но, Род тамо није дуго издржао и, без обзира на већ

стечено име, у Енглеској почиње из почетка. Са Роном Вудом придружује се групи »Small Faces« која, после напуштања оргуљаша Стива Мериота, запада у кризу. Састав мења име у »Faces« и 1971. године бележи први успех. Род Стјуарт, промукли певач како су га критичари назвали, постаје прва звезда рок-музике, о чему на најбољи начин сведоче успеси седам ЛП плоча, колико је снимио. Последњи његов албум Atlantic Crossing (Путовање Атлантиком) налази се на готово свим топ--листама, а композиција Sailing постаје светски хит.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

SAILING (ЈЕДРЕЊЕ)

Текст и музика: Gavin Sutherland

Извођач: Rod Stewart

I am sailing, I am sailing
home again' cross the sea
I am sailing stormy waters
to be near you to be free.
I am flying, I am flying
like a bird 'cross the sky
I am flying passing high clouds
to be with you to be free.
Can you hear me, cen you hear me
Thro' the dark night far away
I am dying forever trying
to be with you who can say.
I am sailing, we are sailing
home again 'cross the sea.
We are sailing stormy waters
to be with you to be free
We are free, Oh lord to be near you
To be free, Oh lord to be free.

Кики и Љубиша

Љиљана Ракић и Љубомир Салић чине дует „Кики и Љубиша" који постаје све популарнији. Већина музичких приредби у Београду не пролази без њиховог наступа. Овај београдски дует чест је гост радиоемисија и њихове композиције подједнако добро прихвата и млађа и старија публика. Музику за песме које интерпретирају пише Љубиша, а текстове обрађују заједнички, мада понекад користе и песме познатих песника (Превер: Барбара и За тебе љубави моја).Радо се опредељују и за композиције везане за револуцију. Тако су настали хитови „Партизани" и „Партизанско сунце" одлично прихваћене од публике.

Највећа одлика овог дуета је то што никог не опонаша, већ има сопствени стил, што је данас поред толико музичара, веома тешко постићи. Кики и Љубиша су у томе успели и то је кључ њихове све веће популарности.

Иначе, Љиљана и Љубомир су се упознали 1973. године, када су и створили дует.

Љубиша је раније неколико година радио са електричарским групама. Међутим, тек са Кики и концертном гитаром, изводећи акустичарску музику, постиже прави успех.

* * *

СУНЦОКРЕТ

Домаћа поп-музика, која је последњих година изборила своје место под сунцем, све чешће се ослања на наше фолклорно богатство. Најочигледнији пример оваквих тенденција је и формирање, пре годину дана, састава СУНЦОКРЕТ. Музика коју негује овај састав по мелодији је модерно обрађена народна песма са свим неопходним примесама рока и акустичне музике, што уз успешно вокално интерпретирање. чини СУНЦОКРЕТ веома добром групом. Чланови састава су познати музичари које смо и раније имали прилику да слушамо у групама Заједно, С времена на време и У цвету младости. Предвођени Бором Ђорђевићем. талентованим музичарем и композитором, чланови групе су недавно

снимили своју прву сингл--плочу са композицијом „Кара Мустафа" (изворна народна песма) која је уједно и ударна песма на њиховом првенцу. Плочу је издала Продукција плоча Радио-телевизије Љубљана.

ЛИСТА ПОПУЛАРНОСТИ У 1975. ГОДИНИ

На крају сваке године у свету се праве разне листе најпопуларнијих музичара, певача, композитора и свих оних који су у току протеклих 365 дана били везани за музику. Једна од најцењенијих је она коју издаје енглески часопис „Мелоди Мејкер", а која је начињена на основу анкета спроведених широм света. Према редоследу који су начинили сарадници овог енглеског листа, највише успеха у прошлој години имала је група LED ZEPPELIN. За оне наше читаоце који су, можда, заборавили поменућемо да је групу LED ZEPPELIN основао 1968. године Jimmy Page, бивши члан групе Yard birds. Убрзо група постаје један од најпознатијих енглеских рок-састава. До сада су снимили седам албума и сви су постигли изванредне тираже. Увек су се налазили у самом врху топ-листе популарности. Никад нису снимили сингл плочу. Чланови састава су певач Robert Plant, гитариста Jimmy Page, бас-гитариста и оргуљаш John Paul Jones и бубњар John Bonham. После њих, на интернационалној листи најбољих, следе:

НАЈБОЉИ МУШКИ ВОКАЛ:
Robert Plant

ЖЕНСКИ ВОКАЛ:
John Mitchel
ГИТАРИСТА:
Jimmy Page
БАСИСТА
Chris Squire
БУБЊАР:
Carl Palmer
КИБОРДС:
Rick Wakwman
ИНСТРУМЕНТАЛИСТА:
Mike Oldfield
НАЈБОЉИ СИНГЛ:
I'm Not in Love (Нисам заљубљен) — група 10 ЦЦ
НАЈБОЉИ АЛБУМ:
Physical Graffiti — Led Zeppelin

НОВЕ ПЛОЧЕ НАШИХ ДИСКО-КУЋА

MIKE OLDFIELD — OMMADAWN

Мајк Олдфилд, један од најбољих светских инструменталиста, који нас је одушевио албумом **„Цеваста звона"**, посредством ове диско-куће опет је присутан међу нама. На плочи **„OMMADAWN"** Мајк свира сам на 17 инструмената. Плоча се готово истовремено појавила и код нас и у свету.

JIMI HENDRIX CRASH LANDING

Да ће албум **Џими Хедрикса »Crash Landing«** бити радо слушан то су вероватно очекивали сви, али не и да ће се тако добро продавати. Али, праве вредности увек остају, па тако и врсни гитариста **Џими Хендрикс** који је за многе дискофиле појам поп-музике и једног времена.

POL ANKA — LIVE

Звезда која не тамни поново је пред нама. На последњој ЛП плочи **Пол Енке** налазе се композиције снимљене на јавним концертима. Између осталих ту су и **Diana, Lonely Boy, You Are My Destiny** и многе друге.

КАКО ДА ИМ ПИШЕМ?

CANNED HEAT, c/o WEA Records, 69 New Oxford Street, England

ERIC BURDON, c/o Deutsche Grammophon, 2 Hamburg 13, Rothenbaumchaussee 5, Germany

АНКЕТА ПОП-ИНТЕГРАЛА

У прошлом броју видели сте како су познате светске новинске агенције и радио-станице оцениле протеклу музичку годину. Сличну анкуту спровели су и водитељи једине код нас специјализозане емисије за домаћу поп-музику ПОП-ИНТЕГРАЛ. За оне који нису

слушали овај програм да поменемо да га заједнички припремају радио-станице Београда, Загреба, Сарајева, Љубљане и Новог Сада. Самим тим и анкета спроведена међу уредницима и водитељима може да пружи праву слику стања у домаћој поп-музици. За најбољи албум начињен код нас проглашен је албум групе БУЛДОЖЕР под називом „Пљуни истини у очи", док је у конкуренцији малих плоча највише успеха имао Јосип Бочек са својим синглом првенцем „Динамит". Пошто смо у једном од претходних бројева писали о групи БУЛДОЖЕР, данас смо покушали да сазнамо нешто више о гитаристи Бочеку који се тренутно налази на одслужењу војног рока.

Јосип Бочек је са музиком почео да гитује још од најраније младости у свом родном Осијеку. У седмој години почиње да учи виолину, а касније завршава музичку школу. С појавом првих електричних састава његове амбиције се усмеравају ка нечему за нас тада још новом и непознатом. Са Дадом Топићем оснива групу „Еликсир" да би после годину дана заједно са Топићем прешао у „Динамите" који тада започињу пут ка врху југословенске поп-музике. Касније долази у Београд где се среће с Корнелијем Ковачом и као соло-гитариста постаје незамењљив члан ове свакако најбоље, југословенске поп-групе. Када су Корнијевци престали са радом, Бочек с друговима наставља да

снима као студијски музичар. Резултат тога је и једна страна двоструког албума рок-мајстора на којој се појављује као комплетна музичка личност-композитор, аранжер и извођач. Колико је у томе успео најречитије говори композиција „Динамит" која се нашла и на синглу. По оценама једног дела радио-критичара, то је најбољи сингл који је домаћа продукција у 1975. години понудила тржишту.

Домаћа листа

СИНГЛОВИ

1. Остала си увијек иста — Мишо Ковач
   Suzy
2. Ове ноћи једна жена мирно спава — Златко Пејановић
   ПГП РТБ
3. Заборави — Тереза Кесовија
   Југотон
4. Не гледај ме тако и не љуби више — Бијело дугме
   Југотон
5. Крокодилска љубав — Про арте
   Suzy
6. Шта ћу, нано, драги ми је љут — Бисера Велетанлић
   ПГП РТБ
7. Љутит ће се моја мајка — Љупка Димитровска
   Југотон
8. Звоне стара звона — Душко Лонин
   ПГП РТБ
9. Dixie Band — С времена на време
   РТВ Љубљана
10. Лептирица — Дарко Домијан
    Југотон

ЛИСТА СТРАНИХ КОМПОЗИЦИЈА У ДОМАЋОЈ ПРОДУКЦИЈИ — синглови

1. **Action — Sweet — Југотон**
2. **Hustle — Van Mc Coy — ПГП РТБ**
3. **Give a Little Love — Bay City Rollers — Југотон**
4. **Paloma Blanca — George Baker Selection — Suzy**
5. **Due — Drupi — Југотон**
6. **Mr Raffles — Steve Harley and Cocney Rebel — Југотон**
7. **Sailing — Rod Stewart — Југотон**
8. **S.O.S. ABBA — ПГП РТБ**
9. **Honey — Bobby Goldsboro — РТВ Љубљана**
10. **Lady Marmelade — La Belle — Suzy**

САД

1. **That's the Way — K. C. and Sunshine band**
2. **Fly, Robin, Fly — Silver Convention**
3. **Let's do it again — Staple Singers**
4. **Nights on Breodway — Bee Grees**
5. **Island Girle — Elton John**
6. **Saturday Night — Bay City Rollers**
7. **My little Town — Simon and Garfunkel**
8. **Sky Night — Jigsaw**
9. **The Way I Want — Captain and Tennille**
10. **Fox on the Run — Sweet**

СР НЕМАЧКА

1. Wenn du denkst, du denkst — Juliane Werding
2. Wart Auf mich — Michael Holm
3. Josie — Peter Mafay
4. Auf dem Karussell — Jurgen Marcus
5. Tu es — Gilla
6. Ein fremdes Madchen — Bernd Cluver
7. Ich bin wie du — Marianne Rosenberg
8. Hell wie ein Diamant — Michael Schanze
9. Mein Gott, Walther — Mike Kruger
10. ...Und ich warte auf ein Zeichen

ПОП ЗАНИМЉИВОСТИ

Прва домаћа рок-опера „Губец-бег" — дело Ивице Крајача, Карла Метикоша и Миљенка Прохаске — после доброг пријема у земљи ускоро ће се представити и у иностранству. Овог пролећа ова рок-опера биће изведена на Бродвеју.

Широм света и даље излазе нове плоче преминулог гитаристе Џими Хендрикса. Најновије издање је плоча са називом »Midnight Lighting« која, пре-

ма оценама критичара, не достиже вредност претходних, мада се у Енглеској. одлично продаје.

У штампи се недавно појавила збирка песама кантаутора Боба Дилана под насловом »Hurricane«. Стихови у Дилановој књизи посвећени су преминулом америчком боксеру Харикену Картеру.

После свог друга Кита Палмера и басиста познате групе »Emerson Lake and Palmer", Грег Лејк, одлучио је да изда своју солистичку плочу. Плоча је изишла крајем године и посвећена је новогодишњим празницима. Лејк очекује да ће се овом песмом пробити и да ће ускоро почети да снима свој први албум. Текстове за песме писао му је Питер Синфилд, бивши члан групе »King Crimson«.

КУТАК ЗА ДЕВОЈЧИЦЕ

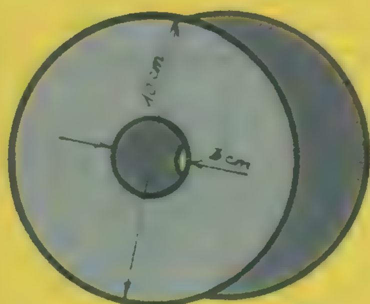
НАУШНИЦИ за ЗИМУ

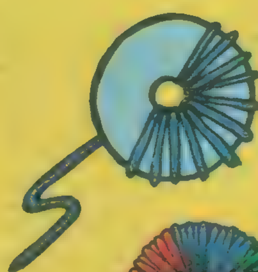

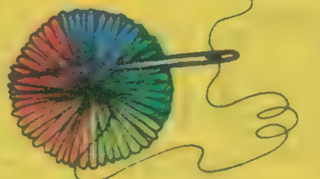
направите сами

Зими понекад уместо капе, кад не желите да кварите фризуру, можете носити и наушнике који ће вам заштитити уши, а и модерни су ове године.

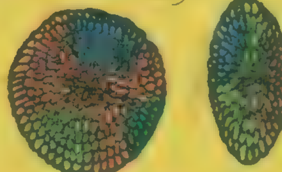
Ево како се праве наушници: најпре од тањег картона исеците два круга пречника од око 10 cм који на средини треба да имају округао отвор пречника од око 3 cм (црт. 1). Картоне спојите један уз други па кроз отвор провлачите вуницу и омотавајте је као што видите на цртежу 2. Пазите, за ову величину картона а пошто ћете радити дупло, то јест за свако уво по једну бомбицу, биће вам потребно доста вунице. Уколико немате вуницу исте боје, можете и разнобојне остатке. Шарена бомбица-штитник изгледа веома лепо. Вуницу провлачите све дотле док се отвор сасвим не попуни, а затим јачим концем прошијте више пута кроз средину наушника (црт. 3). Затим вуницу просеците тачно по ивици (црт. 4), па извадите картон. На крају уобличите бомбицу тако да с унутрашње стране буде елиптичног облика (црт. 5) да би лепо прилегала уз уши, а споља треба да је округла. Остало вам је само да стари рајф пресвучете сомотом или штофом као што вам показују цртежи 6, 7 и 8 и на његове крајеве ушијете бомбице. Готове наушнике видите на цртежу 9.

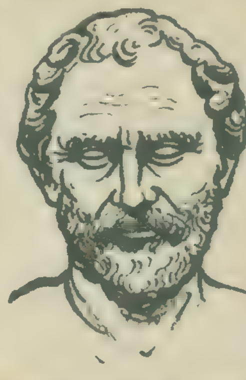

СТАРИ БЕСЕДНИЦИ

СЛУШАОЦИМА С ПОШТОВАЊЕМ

ДЕМОСТЕН

ПРОНАЛАЗИО ЈЕ НА МОРСКОЈ ОБАЛИ ПОГОДНА МЕСТА И, ДРЖЕЋИ КАМЕНЧИЋ ПОД ЈЕЗИКОМ, НАДВИКИВАО СЕ С ТАЛАСИМА — ДА БИ ИЗЛЕЧИО МУЦАВОСТ!

У Атини се нестрпљиво очекивао почетак судске расправе на којој ће се као логограф, како су у старој Грчкој називани адвокати, појавити чувени Калистрат. Овог великог беседника Атињани су увек радо и пажљиво слушали.

И дечак Демостен желео је да буде у судници тога дана. Пред зградом где се одржавало суђење била је неописива гужва и само захваљујући вратару Демостен је успео да уђе. Њега је једино занимао велики беседник — хтео је да га види и чује. Занесен, посматрао га је како разговара с достојанственим судијама и својим брањеником.

Тога дана, у тој судници, Демостен је схватио да мора бити логограф, мора бити беседник.

Престале су игре са децом. Демостенови доскорашњи другови, љути што он више није са њима, што се издваја, исмејавају га, измишљају му разне погрдне надимке. А он се сав предао учењу, без учитеља.

ВЕЖБЕ У ПОДРУМУ

Није имао ни двадесет година када је, 364. године пре нове ере, стекао право да покреће судске спорове. Први судски спор повео је против својих тутора и — добио га. После тога многи од њега траже помоћ и Демостен пише говоре за своје брањенике, како је тада у Атини био обичај, а понекад и сам говори.

Осим у судници, он говори и на местима где се расправља о значајним проблемима, где се доносе важне одлуке. Али, као говорник Демостен нема успеха. За време говора, слушаоци му добацују, захтевају да говори јасније, да не гута речи. Смеју му се што замуцкује, што трза раменом, што нема снаге да спремљен говор изговори до краја.

Кад је већ хтео да се окане беседништва, послушао је савет једног глумца — почиње више да ради и вежбом покушава да отклони све недостатке који му стоје на путу да постане славни беседник.

Уредио је једну просторију у својој кући која му је служила само за беседничке вежбе. Да не би пао у искушење да оде у град, ошишао је половину главе. Ипак, он излази из куће али на морску обалу. Ту тражи усамљена места где ће моћи неометано да вежба. Обично би стављао каменчић у уста и дуго трчао уз неку благу узбрдицу. Трчећи, говорио је и тако се постепено ослобађао замуцкивања и стицао снагу да говори.

ФИЛИПИКЕ

После дугих и упорних вежби, Демостен се поново појављује на разним скуповима, поново говори, али нема више добацивања, нема смеха. Сваком свом говору Демостен поклања пуну пажњу и данима га припрема. Сматрао је да сваки говорник који тако не чини не поштује оне којима говори.

У то доба Атини, као и другим грчким градовима прети опасност од македонског краља Филипа II. Демостен је спас видео само у јединству градова и заједничком отпору. Када је опасност запретила Атини, грађани су одлучили да преговарају са Филипом. Делегација од десет Атињана, међу којима је био и Демостен, споразумела се са Филипом да живе у миру. За време преговора, Филип је покушавао да понизи Демостена и касније се у Атини причало да је славни беседник био толико уплашен да му се и муцање повратило. Ове приче вероватно су потекле од оних чланова делегације које је Демостен по повратку оптужио да их је Филип поткупио.

Иако је постојао договор о миру, убрзо се видело да мира неће бити. Демостен држи говоре против Филипа и ти говори су названи филипике. (И данас, за неки говор у којем се неко оштро напада, каже се филипика).

Филип је ипак 338. године победио Атињане код Херонеје. Демостен је са осталима кренуо у бој, али је неславно побегао са ратишта. Атињани га због овога нису осуђивали. — Једино су њему дозволили да говори над погинулим Атињанима.

Убрзо је Филип убијен и наслеђује га његов син Александар. Демостен држи беседе против младог владара и назива га „дерлетом". Атињани су покушали да преговарају и са Александром и одређују да преговоре води Демостен. Међутим, изгледа да се Демостен уплашио овог сусрета и са пола пута вратио се у Атину.

ОТРОВ У ПЕРУ

Некако у то време стигао је у Атину неки Харпид који је био веома близак Александру, али је због злоупотреба морао да побегне плашећи се владаревог гнева. Демостен је захтевао да се овај човек протера и на његов захтев сазван је скуп да одлучи о томе. Очекивало се да ће Демостен бити говорник.

Али, Харпид, вешт и лукав, сазнао је за Демостенову љубав према новцу и дан уочи одлучивања успео је да златницима и једним златним пехаром поткупи првог говорника Атине. На скупу је одлучено да се Харпид не протера.

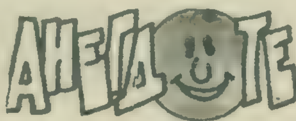
Атињани су сазнали за ово Демостеново непоштење па је бачен у затвор а Харпид протеран. Ипак, Демостен је успео да побегне и из затвора и из Атине. У изгнанству је био све док је Александар Велики био жив. Када је после његове смрти букнуо устанак против Македонаца, Демостен је одлучио да се врати у Атину. Готово сви грађани изишли су да дочекају свог највећег беседника.

Македонци су, међутим, 322. године пре н. е. заузели Атину и Демостен је морао да бежи. Склонио се на острво Калауријy, у Посејдонов храм. Када је потера стигла, Демостен је морао да се преда. Замолио је само војнике да му допусте да напише писмо својој породици. Када су му то дозволили, Демостен је узео прибор за писање и мирно сео држећи у устима крај пера. После неколико тренутака спустио је главу. Војници су притрчали, али је велики беседник већ издахнуо. Испио је отров који је ко зна кад ставио у шупљину свог пера за писање.

*

Доцније су му Атињани на градском тргу (агори) подигли бронзану статуу, дело вајара Полиеукта, по којој су израђене све данас познате копије.

В. К.

ВРЕМЕ ЈЕ

Једном је Волтер присуствовао неком концерту приређеном у добротворне сврхе. Неко време је стрпљиво слушао једног певача-аматера, а затим му је, не могавши више да издржи, гласно казао:

— Овај пева сасвим погрешно ...

— Није он крив — покуша да му објасни сусед. — Тај јадник је глув још од рођења.

— Онда је, можда, време да му кажемо да се арија већ завршила?

БРАВО!

Лекар наше Форену, француском сликару, који је тешко болестан:

— Пулс, бубрези и срце су вам здрави.

— Браво, докторе! Значи, ја умирем здрав.

ГДЕ ДА ИХ НАЂЕ?

Примајући на рад младу стенографкињу Анатол Франс је запита:

— Чуо сам да добро стенографишете?

— Да. Сто тридесет речи у минуту.

— Сто тридесет речи у минуту?! Али, побогу девојко, где да вам их толико нађем.

Александар Грејам Бел

ТЕЛЕФО

ЗБОГ ЧЕГА СЕ ОТАЦ ЉУТИ — Александер Грејам Бел рођен је 3. марта 1847. године у Единбургу, у Шкотској. Као дечак одликовао се живом интелигенцијом, несумњивим талентом за музику али и великом немарношћу кад је била у питању — школа. Једноставно, Грејам није волео да учи, што је његовог оца, иначе угледног професора, често доводило до беса. Дечак је радије сатима седео у неком скровитом углу собе и пажљиво слушао композиције које је његова мајка изводила на клавиру.

ДЕДА ПРЕВАСПИТАВА УНУКА — Када је 1861. Грејам напунио 14 година, отац је одлучио да га пошаље у Лондон код деде, надајући се да ће овај пробудити у дечаку љубав према школи. Међутим, преварио се. Грејам и овде најмање пажње посвећује школи јер жели да постане пијаниста. Па ипак, деда Бел није губио наду да ће успети да „преваспита" свог унука. Зато је почео да га одводи у школу у којој је на Шекспировим текстовима подучавао правилном изговору децу са разним говорним манама.

ПОВРАТАК У ЕДИНБУРГ — Ускоро се показало да је тактика деде Бела уродила плодом: Грејам све мање говори о музици а све више о механизму говора, о чему је нешто могао да научи само у школи. После годину дана Грејам се враћа у Единбург да настави школовање али и да помаже оцу који је, као и деда, радио у школи за децу са говорним манама. Завршивши универзитет у Единбургу, Грејам поново одлази у Лондон, али сада на специјализацију анатомије органа слуха и говора.

УЧИТЕЉ ГЛУВОНЕМИХ — Када је после неколико смртних случајева у породици и Грејам почео да поболева, његов отац је 1870. године одлучио да се преселе у Брантфорд, у Канади. Ту Грејам, оправивши се, неко време ради као учитељ глувонеме деце а онда се сели у Бостон где оснива школу за физиологију гласа и механизам говора. После часова бави се изучавањем бубне опне и начина на који она прима и преноси звучне таласе.

НИ СУ ЗАЋУТАЛИ

ГОВОР МОЖЕ ДА СЕ ПРЕНЕСЕ — Упорним проучавањем чула слуха и говора, једног дана долази на идеју да би говор, на истом принципу на који бубна опна прима звучне таласе, могао да се преноси на даљину, наравно уз помоћ неког апарата који би отпремао и примао тај звук. До проналаска телефона Грејама је делио само један корак. Са својим асистентом Томасом Вотсоном Бел је започео рад на конструисању таквог апарата.

ЈЕДНОСТАВАН АПАРАТ — Први апарат који је начинио уз Вотсонову помоћ био је врло једноставан: састојао се од кратке жице везане за металну купу у којој се налазио раствор сумпорне киселине и једна опна. Метална купа, жица и течност сачињавали су заједно с једном батеријом електрични ток повезан са калемом на апарату пријемника. Тим апаратом Бел је једне мартовске вечери 1876. године успео први пут да пренесе на даљину људски говор.

НА ФИЛАДЕЛФИЈСКОЈ ИЗЛОЖБИ — Иако је успео да пренесе говор на даљину од свега петнаестак метара, колико је делило две најудаљеније собе у његовом стану, Бел је био задовољан. Уз Вотсонову помоћ он је убрзо конструисао апарат који је уједно био и пријемник и отпремник а могао је људски говор да пренесе на много већу раздаљину. Свој изум Грејам Бел је први пут приказао на Филаделфијској изложби 1876. године приликом прославе Дана независности САД.

У ЗНАК ПРИЗНАЊА — Проналазак телефона донео је Белу не само светску славу већ и понуде угледних индустријалаца и банкара, да финансирају и друге његове експерименте... Када је 1922. године Грејам Бел умро, четрнаест и по милиона телефона у Америци ћутало је два минута у знак признања великом проналазачу. Била је то последња почаст човеку који је својим изумом задужио читаво човечанство.

ФАНТАС-
ТИЧНА
ПРИЧА

СКОЧИ С

Кад сам се нагнуо преко ограде и видео мутну воду реке, осетио сам жмарце низ кичму.

А. ДЊЕПРОВ

Ах, електроника! — одушевљавао се високи плавокоси човек ширећи руке. — Компјутери! Шта све они нису у стању да учине! Да оборе непријатељске авионе. Да нађу девојци идеалног мужа. Да...

— То је већ превазиђено, пријатељу, — прекинуо га је намрштени, ћелави човечуљак. — Нова генерација компјутера постиже много озбиљније ствари. Кажу да је компјутер звани Унивак пре неколико година изабрао гувернера државе Неваде.

— А тек компјутери који помажу полицији! — умешао се један тип разбарушене косе, с тамним наочарима. — У стању су да предвиде која ће банка бити нападнута и у које време, и сад замислите изненађење разбојника кад тамо наиђу на дочек о каквом нису ни сањали!

— Електроника је спас човечанства — поново је узео реч плавокоси. — Она ће на земљи обезбедити ред и благостање. Послови ће цветати...

Машине браће Крукс

— Ма шта кажете! — проговорио је мршави човек пегавог лица који се дотле држао по страни. — Послови ће цветати? Ви се, драги господине, разумете у електронику колико и ја у кинески.

— Охо! А ко сте ви, ако смем питати? — побунио се плавокоси. — Да нисте можда Норберт Винер лично?

— Нисам Винер, али електронике ми је довде — одговорио је пегави, показујући на грло. — Можда сте чули за мене: зовем се Роб Деј. Једном сам се појавио на телевизији.

— Никад нисам чуо за такво име — рекао је плавокоси — али могли бисте нам испричати зашто сте толико бесни на електронику.

— Причајте — придружио му се и онај с тамним наочарима.

— Па добро... Можда нисте знали да у нашој земљи постоји фирма која приватним лицима продаје електронске машине. Ако недељом погледате огласне стране у новинама, можда ћете наићи на овакав оглас: „Драги господине, ако сте сами и осећате потребу за друштвом, ако вам је потребан савет да унапредите своје послове, е, пишите нам. Браћа Крукс и њихово високо специјализовано особље нуде вам своје услуге. Изложите нам прецизно ваш захтев и ми ћемо вам припремити електронску машину која одговара вашем случају. Цене солидне, гаранција потпуна. Чекамо вашу поруџбину. С поштовањем Браћа Крукс и комп."

Оглас ме је заинтересовао и обратио сам се Браћи Куркс. Моји захтеви су били сасвим одређени: хоћу машину која се разуме у финансијске операције. Хоћу да постанем богат. То је све.

И шта мислите? Отприлике месец дана касније, зауставио се пред мојом кућом камион, из којег су истоварили неки велики сандук. „Донели смо вам машину за финансијске операције", рекли су. „Потпишите овде".

Када су сандук унели у кућу, питао сам их колико треба да платим. „Ништа за сада", одговорили су. „Платићете кад се уверите у добре стране машине".

После тога су распаковали машину и показали ми како се употребљава. Она је примала све радио-емисије у току 24 часа. Затим, требало је сваког јутра да у посебни прорез убацим бар три нова броја новина. Машина је све то читала и анализирала и, једном недељно, била је спремна да да своје мишљење где треба уложити новац. На предњој страни налазио се тастер са шест редова дугмади. Горњи ред се односио на стотине хиљада долара, онај испод њега на десетине хиљада, следећи на хиљаде итд. Кад решим коју ћу суму да уложим, требало је тај број да откуцам на тастеру и да ногом притиснем једну папучицу. Истог тренутка ће машина избацити папирну траку са саветом.

Срећни човек

После тога су Круксови људи отишли, а мене оставили насамо са машином „ЕС модел 1". ЕС, то је скраћеница за Економски саветник...

Дакле, нестрпљиво сам чекао да прође та прва недеља. Сваког јутра сам у машину убацивао свеже новине и задивљено слушао како шушти унутра док их је електронско чудовиште читало. Затим их је избацивало. Тако из дана у дан. Најзад, осмог дана, стао сам пред тастер и замислио се. Закључио сам да је глупо да већ први пут играм на велику суму, па сам притиснуо дугме у последњем реду на којем је писало: 1 долар. Зазујало је нешто у машини, и кад сам притиснуо папучицу указала се трака. Откинуо сам је и прочитао: „Вечерас у 7, на углу Деведесет пете и Тридесет прве улице, у бару Универзум, понуди пивом Џека Линдера!"

Нисам имао појма ко је Џек Линдер, али кад сам те вечери ушао у бар чули су се са свих страна узвици: „Џек је срећан човек! Џек има златно срце! Минут касније, било ми је јасно ово хваљење: Џек Линдер је био наследио неког богатог рођака из Аустралије. Стајао је крај шанка и љубазно се осмехивао свима. Пришао сам му и рекао: „Господине, дозволите ми да вас понудим пивом". И, не чекајући одговор, ставио сам пред њега кригլу од једног долара.

Линдерова реакција била је дирљива. Пољубио ме је у оба образа, тутнуо ми у џеп новчаницу од 50 долара и узвикнуо: „Најзад сам наишао, усред ове банде ласкаваца, на правог човека. Узми, пријатељу, ту ситницу као знак моје захвалности!"

Напустио сам бар узбуђен, дивећи се интелигенцији моје машине.

Лежећи на шинама

После ове прве операције, моје поверење у „ЕС модел 1" веома је порасло; па сам следеће недеље уложио 50 долара, не сањајући на какав ћу их драматичан начин увећати. Наиме, машина ми је саветовала да одем до Централне станице и да легнем на шине испред брзог воза који је за неколико минута требало да крене за Чикаго.

Морам признати да сам се дуго премишљао пре него што сам одлучио да послушам. Дакле, испружио сам се преко шина. Чуо сам сигнал за полазак, али се нисам ни померио. Трчећи, пришао ми је један полицајац и стао да виче: „Шта радиш ту? Устани!" Ја сам се правио да не чујем, мада ми је срце лупало од узбуђења. Пришла су још неколицина и стала да ме вуку, али ја сам се грчевито држао за шине.

Сишао је машиновођа и почео да ме убеђује да устанем, јер воз због мене већ касни пет минута. Ја сам лежао и читао. Најзад су се сви заједно бацили на мене, подигли ме и однели у управу станичне полиције. Тамо су

МОСТА!

ме саслушали и изрекли ми казну од 50 долара.

„Ето ти твој ЕС модел 1“, мислио сам док сам одлазио са станице. Одједном, опколила ме је маса света. „То је он!“ викали су, и секунд касније био сам им на рукама.

Кад се одушевљење мало стишало, објаснили су ми да би сада мало ко од њих био жив да мени није пало на памет да легнем на шине. Да воз из Чикага није кренуо са закашњењем, сударио би се са експресом који је, грешком, био пуштен у станицу.

Сви су хтели да ми стегну руку и сви су ми трпали новац у џепове. Код куће сам избројао колико има: тачно 400 долара. Нежно сам поташпао бокове машине и крпом избрисао прашину с ње.

Следећи пут притиснуо сам дугме са ознаком 100 долара. На траци је писало: „Обуци све ново, похитај до Бруклинског моста и скочи с њега, између петог и шестог стуба!“

После оног што се догодило на станици, нисам се више ничег плашио. Пошао сам до једне радње с конфекцијом, обукао се као за венчање и отишао до моста. Кад сам се нагнуо преко ограде и видео, дубоко доле, мутну воду реке Хадсон, осетио сам жмарце низ кичму. То је ипак било теже него лећи на шине. Зажмирио сам и скочио.

Тада се догодило нешто невероватно. Кроз спуштене капке осетио сам како ме преплављује нека јака светлост, као да се све упалило око мене. Затим сам пао на нешто меко и еластично и остао тако, у ваздуху. Отворио сам очи и видео да лежим у некој танкој мрежи разапетој између стубова. Снажни рефлектори постављени испод моста обасјавали су све и чуо сам узвик: „Браво! Сад га полако подигните!“

Извукли су ме на мост, где се око мене окупила групица људи, који су ми честитали. Један тип ми је, са широким осмехом, пружио свежањ новчаница и рекао: „Ово је твоје. За осам дана дођи да видиш филм“.

У свежњу је било 1500 долара. Касније, на премијери филма о самоубицама са Бруклинског моста, добио сам одушевљене аплаузе.

Убрзо после овог догађаја, посетили су ме представници фирме „Крукс“ и ја сам им са радошћу исплатио 200 долара, колико је стајала машина.

Злокобно ћутање

Не треба ни да вам кажем да после тога нисам предузимао ништа без савета машине. Купио сам напуштени ранч за 5.000 долара; недељу дана касније држава ми је дала за њега 15.000 долара, јер је то место требало да постане полигон за испробавање атомског оружја.

Да не набрајам све оне успешне операције које су следиле и које су ми доносиле све више новца. Најзад је дошао дан кад сам могао да притиснем дугме у првом реду, то јест да уложим округлих 100.000 долара. То вече никад нећу заборавити.

Не знам зашто, трака као да је оклевала да изиђе. Унутра је нешто шкрипало. Кад сам већ био изгубио сваку наду, трака се појавила. На њој је стајало: „Сав новац који имаш спали у камину!“

Дуго сам чешкао главу размишљајући да ли да послушам овај савет. Али, имао сам слепо поверење у машину и тако сам прикупио сав новац и бацио га у ватру. Седео сам и као опчињен посматрао како се новчанице претварају у пепео. Пријатно узбуђен, очекивао сам чудо.

На жалост, ништа се није догодило. Устао сам и почео дугим корацима да шетам кроз собу. Прошао је сат, затим два, а од чуда ни трага. Стао сам испред машине и викнуо: „Хеј, врати ми мој новац!“ Она је само злокобно ћутала. Тада сам, потпуно изгубивши главу, откуцао на тастеру суму коју ми је ватра однела, и кад сам притиснуо папучицу почела је да излази трака на којој су се налазиле све саме нуле. Дуга колона нула, без иједне речи.

Бесан, ударао сам песницама по машини, али трака је и даље излазила. Зграбио сам тешки жарач и стао из све снаге да ударам проклету направу. Трака је најзад стала, машина је заћутала. Но, ја сам ударао и даље, док свог економског саветника нисам претворио у безобличну гомилу искривљеног метала, разбијених лампи и испреплетаних жица.

Прави савет

После тога сам се бацио на диван и, стежући главу рукама, проклињао електронику и своју злу судбину. Док сам тако очајавао, поглед ми је пао на комадић траке покривен словима усред оног крша. Подигао сам га и неколико минута тупо гледао у њега. Једва сам схватио да је то у ствари био прави савет, који ми је машина прећутала. На траци је писало:

„Продај ме, свом новцу додај суму коју добијеш за мене и купи код фирме Крукс нову, усавршену машину „ЕС модел 2“.

Човек је заћутао, још једном преживљавајући те тешке тренутке. Ћутали су и остали, још под утиском онога што су чули. Најзад је проговорио плавокоси:

— Зашто кажете да вам је машина то прећутала? Можда се једноставно покварила.

— Не, не, прећутала је. Уместо тога, саветовала ми је да спалим новац, само да не бих купио другу.

— Чудно — рекао је тихо човек с тамним наочарима. — Рекло би се да није могла поднети да се одвоји од вас.

— Тако је. У последње време, док смо ређали успех за успехом, миловао сам је и тепао јој као да је живо биће, као да ми је вереница. Доносио сам јој цвеће. И ево резултата! Кад је требало да купим савршенији модел, та егоистична бедница ме је подло преварила.

— Да, — уздахнуо је ћелави. — Видите ли у каквом времену живимо? Не може се више веровати ни електроници!

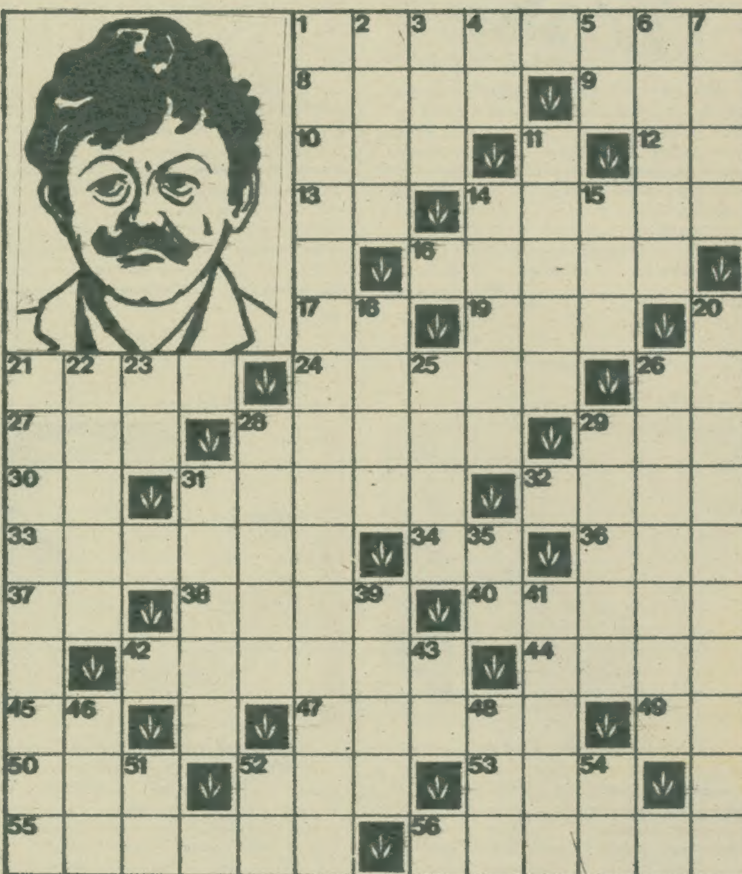
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Присталице марксизма, 8) хемијски елемент, 9) певачки збор, 10) врста зачина, 12) скраћеница за: фудбалски клуб, 13) слично (скр.), 14) река у Француској, 16) образина, 17) иницијали дубровачког комедиографа („Дундо Мароје“), 19) троцифрен број, 21) облик новинарског истраживања, 24) израштај у телу (мед.), 26) предлог, 27) црна креда, 28) острвска држава у Европи, 29) купон лутрије, 30) енглеска филмска глумица (Вивијен), 31) црноока девојка, 32) крвни суд, 33) део копна опкољен водом са свих страна, 34) лична заменица, 36) плочица у хокеју, 37) ознака на аутомобилима из Ваљева, 38) личност из романа „Како се калио челик“, 40) име књижевника и војводе Миљанова, 42) ПЕСМА КЊИЖЕВНИКА ПОД 20 УСПРАВНО, 44) једна планета, 45) ауто-ознака за Нови Сад, 47) обмана, трик, 49) иницијали сплитског композитора („Мала Флорами“), 50) статуа, 52) град у Италији, 53) Ужичанин, 55) аутор „Ex Ponta“, 56) наша филмска и ТВ глумица (Милена).

УСПРАВНО:

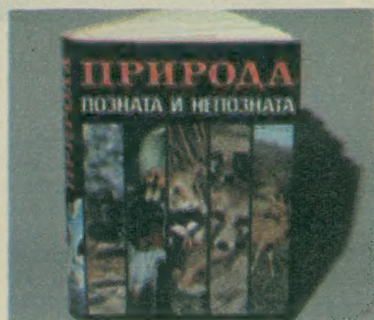
1) ИСТОРИЈСКА ДРАМА КЊИЖЕВНИКА ПОД 20 УСПРАВНО, 2) уточиште, 3) припадник једне народности у СФРЈ, 4) иницијали књижевника („Избирачица“), 5) узвик усхићења, 6) низак, округао сто (турц.), 7) такмичење у брзини, 11) пуно, довољно, 14) птица селица, 15) погодбени везник, 18) атлетска справа, 20 ИМЕ И ПРЕЗИМЕ НАШЕГ КЊИЖЕВНИКА РОМАНТИЧАРА (види слику!), 21) ПЕСМА РОМАНТИЧАРА ПОД 20 УСПРАВНО, 22) пропелер, 23) везник, 25) вештачка кожа, 26) главни град Гвинеје, 28) северни јелен, 29) заразна болест, губа, 31) оно што је нацртано, 35) део коњске опреме, 39) личност из Ћосићевих „Корена“, 41) горки лекови, 43) мера за површину, 46) мушки потомак, 48) ловачки пас, 51) ауто-ознака за Приједор, 52) јапанска мера за дужину, 54) ономатопеја лавежа.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) ЛАЗА ЛАЗАРЕВИЋ, 12) Авињон, 13) ВЕТАР, 14) самар, 15) Задар, 17) тра, 18) длан, 19) рима, 21) Ом, 23) Ват, 24) ВА, 25) Нона, 26) Олиб, 28) ар, 29) гну, 30) СК, 33) он, 34) трг, 36) ви, 38) аков, 40) астрономија, 46) БК, 47) удолина, 48) БР, 49) Ира, 51) акорд, 52) мат, 53) цекин, 54) рвање, 55) Ант, 56) анода, 57) чар.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Бчкоје Булатовић.
Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дин, полугодишња 110,00 дин, тромесечна 55,00 дин. Претплата за иностранство: годишња 440,000 дин, полугодишња 220,00 дин, тромесечна 110,00 дин. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страној валути: ДМ 64.—, Долар 25.—, Фф. 110.—, Шфр. 66.—, Шкр. 108.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

1. ПРИРОДА ПОЗНАТА И НЕПОЗНАТА — изванредно опремљена књига са 600 илустрација у боји, од којих су многе прави бисери уметничке фотографије, која би се могла назвати илустрованом енциклопедијом природе. Књига је штампана ћирилицом на 480 страна великог формата, богато технички опремљена, у тврдом повезу, с пластифицираним заштитним омотом.

Цијена књиге 400.— динара
За читаоце Политикиног Забавника 320.— динара

2. ХИЉАДУ ЗАШТО — ХИЉАДУ ЗАТО — богата ризница одговора на многобројна дечија питања. Ова дивна књига неопходна је сваком ученику јер пружа читав низ сазнања о свету који га окружује. То је поучан, забаван и информативни приручник. Књига је писана популарно, на 438 страна, ћирилицом, формата 28.5 x 20.5 цм. Луксузно је опремљена и богато илустрована, у тврдом повезу, с пластифицираним корицама.

Цена књиге 200.— динара
За читаоце Политикиног Забавника 160.— динара

7. ВЕЛИКИ ДИЗНИЈЕВ РЕЧНИК — велика књига речи за малу децу, за обданишта и прве часове страних језика. Штампана је на: српскохрватско, хрватско-српском, словеначком, руском и енглеском језику. Формат књиге 30 x 20 цм, 121 страна у боји, с пластифицираним корицама у боји.

Цена књиге 100.— динара
За читаоце Политикиног Забавника 80.— динара

9. ВЕЛИКА ПАРАДА — ова књига одвешће малишане у бескрајно царство маште где ће уживати у необичним доживљајима и чудноватим згодама својих омиљених јунака. Прикладан слог којим је штампан текст омогућава и најмлађима, који су тек савладали вештину читања, да самостално уживају у причама. Књига је штампана ћирилицом и латиницом у вишебојној техници. Формат 29x30.5 цм.

Цена књиге 70.— динара
За читаоце Политикиног Забавника 55.— динара

3. ДЕЧЈА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА LAROUSSE — драгоцен приручник сваком ученику. У књизи се могу наћи до сада непознати подаци о историји, природи, човеку, проналасцима, итд. Књига је технички богато опремљена, у тврдом повезу, с пластифицираним корицама и илустрацијама у четворобојној штампи.

Цена књиге 120.— динара
За читаоце Политикиног Забавника 100.— динара

4. ПРИЧЕ ИЗ НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКЕ БОРБЕ — антологијски преглед кратких прича наших савремених писаца о народноослободилачкој борби. Књига је намењена школској омладини. Ове приче говоре о једном херојском времену, о људима који су чиста срца и обузети светлим идеалима борбе за слободу створили темеље социјалистичког друштва.

Цена књиге 80.— динара
За читаоце Политикиног Забавника 65.— динара

8. СЛИКЕ И РЕЧИ — помозите малишанима да обогате свој речник док се забављају гледајући лепе илустрације. Јер, у безбрижном периоду када почињу да схватају свет око себе, деца од 4 до 6 година потврђују своју личност кроз разговор. Помозите им да нађу праве речи. Књига је штампана ћирилицом и латиницом, у вишебојној техници, великог формата, у тврдом повезу, с пластифицираним корицама.

Цена књиге 60.— динара
За читаоце Политикиног Забавника 50.— динара

5. ЛАФОНТЕНОВЕ БАСНЕ — књига коју читају све генерације и памте оно што је најлепше, најпоетичније и најхуманије. Изванредне илустрације у боји употпуњују слику о времену и друштву у којем је Лафонтен живео. Свака басна критикује и поучава. Књига је штампана ћирилицом, луксузно је опремљена, у првокласној вишебојној техници, с пластифицираним корицама.

Цена књиге 100.— динара
За читаоце Политикиног Забавника 80.— динара

6. ПРИЧЕ И ПЕСМЕ ДИЗНИЛЕНДА III КОЛО — серија од шест дивних књига. Свака књига садржи грамофонску плочу на којој причају и певају наши познати глумци и певачи. Комплет садржи следеће књиге: „Аладинова чаробна лампа", „Душко Дугоушко", „Алиса у земљи чуда", „Песме маме гуске", „Вини Пу и ветровит дан", „Синбад морепловац". Књиге се могу купити само у комплету.

Цена комплета 150.— динара
За читаоце Политикиног Забавника 120 — динара

СПЕЦИЈАЛНИ ПОПУСТ ПРЕКО ЗАБАВНИКА - САМО ЗА ГОТОВО

ЗА ГОТОВО — Свака књига или комплет књига има свој број. На наруџбеницу упишите бројеве књига које желите да купите. Попуњену наруџбеницу пошаљите на адресу: Издавачко предузеће „ВУК КАРАЏИЋ", 11000 Београд, Краљевића Марка 9. Књиге ћете платити поштару када их донесе.

НА ОТПЛАТУ — Упишите на наруџбеницу бројеве књига или комплета које желите да купите и пошаљите Издавачком предузећу „ВУК КАРАЏИЋ", Београд, Краљевића Марка 9. Примају се наруџбине од 60 динара и више. Најмања месечна рата може бити 60.– динара. Прву рату платићете када добијете књиге.

Издавачко предузеће „ВУК КАРАЏИЋ", 11000 Београд, Краљевића Марка 9

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем:
Овим неопозиво наручујем:
ЗА ГОТОВО — књиге под бројевима:
____

за укупну суму од ________ динара, коју ћу платити поштару када ми уручи књиге.

НА ОТПЛАТУ — књиге под бројевима:
____

за укупну суму од ________ динара, коју ћу платити у ________ месечних рата.
Прву рату платићу поштару када ми уручи књиге.
(Непотребно прецртати)

У случају спора признајем надлежност IV општинског суда у Београду.

Купац _______________________________________
(Презиме, име и очево име)

Место и поштански број ________________________

Улица и број ________________________________

Назив и адреса радне организације ______________
____
____

Оверa о запослењу за купце на отплату — Купац

________________________ ________________
(Жиг и потпис овлашћеног лица) (Својеручни потпис)
бр. л. карте ____________
издате од СУП-а ____________

Наруџбеница се оверава само при куповини књига на отплату. Пензионери уместо овере прилажу одрезак последњег чека од пензије. Купци из Београда књиге могу подићи у предузећу сваког радног дана до 15 часова.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавничe,

ЈЕЗИК ЗА СВЕ ЉУДЕ СВЕТА

Желела бих да знам какав је то језик есперанто.

Мерита Мујезиновић,
Тузла

Есперанто је вештачки међународни језик. **Његовим оснивачем сматра се варшавски лекар Лазарус Заменхоф** који је 1887. године објавио први уџбеник на новом језику. Назив **есперанто** потиче од самог Заменхофа који се на уџбенику потписао са др Есперанто, што значи **„онај који се нада"**. Претендујући да буде језик свих људи света, есперанто је у себи спојио корене речи из романских и германских језика, њихове префиксе и суфиксе, док је синтакса узета из словенских језика. Прво есперанто друштво, с намером да пропагира нови језик, основано је 1888. године у Нирнбергу а први број часописа на есперанту покренут је 1889. године — La Esperantisto. Толстојева драма „Први ракијаш" била је првенац књижевног дела преведеног на есперанто и у том преводу изведена је 1896. године на позорници у Смоленску. Отада есперанто крчи пут придобијајући све више присталица. Основана су многа друштва а одржавају се и редовни конгреси есперантиста. Пишу се и преводе дела на есперанто. Данас у свету излази преко 100 разних часописа есперанта.

СВЕСТРАНИ ЛОМОНОСОВ

Реци ми ко је био Ломоносов.

Ивана Лазић,
ученица, Приштина

Михаил Васиљевич Ломоносов (1711—1765) је велики руски научник, песник и писац. Открио је многе законитости у области физике и хемије. Дао је објашњење појма сагоревања и открио закон одржавања материја. Створио је научну теорију о светлости, посебно објаснивши порекло поларне светлости. Сматра се претечом многих проналазача 19. века. Бавио се и књижевношћу пишући оде, беседе и драмска дела („Танера", „Демофонт"...). Ударио је темеље научној терминологији руског језика и написао прву граматику руског језика. Данас Московски универзитет носи његово име.

ЈУНАК СВОГ ДОБА

Читао сам у једном стрипу о Херкулу па ме занима да ли је он постојао.

Александар Грек,
Београд

Херкул је личност из грчке митологије. По легенди, он је био син бога Јупитера и Алкмене, жене тебанског краља. Митологија прича да је био највећи јунак свога доба тако да је и данас симбол изузетне снаге. Још као дете у колевци удавио је две змије које је на њега послала завидна Хера. Списак његових подвига је прилично дугачак: убио је немејског лава, лернејску вишеглаву хидру, савладао критског бика, победио Хиполиту, краљицу амазонки, очистио Аугијине штале и др. Завршио је на необичан начин: изгорео је у ватри покушавајући да се спасе од отрова којим је љубоморна Дејанира намазала његово одело.

Будите детектив...

решење загонетке: **ПРЕПАД НА ДРУМУ**

Мада је инспектор Барет своја покварена кола оставио на километар, па чак и километар и по од његове куће, човек је и не питајући какве су марке кола тражио од човека из гараже одговарајуће гуме.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Желим да мијењам разгледнице за значке и марке. За једну значку или марку дајем 4—7 разгледница. **Давор Хрбачек, Иве Лоле Рибара, 72000 Зеница**

За цјелокупну серију „Команданта Марка" од броја 85 до 155 дајем комплете „ЗОВ-а" и „Зов стрипа" и уз то још око 150 поштанских марака. **Жељко Кркобабић, ул. Фрање Супила 8, 52000 Пула**

Купио бих или заменио за цртане романе од 1952. године до данас за Забавнике од броја 1 до броја 400. Имам много ЛП плоча па бих њих могао да понудим у замену. **Stanarcic Dragoljub, Västra Bangtan 195 00 Märsta 37b, Sverige**

Молим неког од читаоца Забавника да ми пошаље бројеве од 450 до 480 и од броја 610 до 650 јер ми ти бројеви недостају у комплету који желим укоричити. Био бих веома захвалан. **Мато Дујак, Колибе Доње 21, 74450 Босански Брод**

Нека ми се јаве сви они који желе да мењамо значке, амблеме и налепнице и поштанске разгледнице. **Воја Додевски, Д. Грабовица 6, 14000 Ваљево**

Желела бих да ми се јаве сви колекционари поштанских марака ради размене дупликата. За марке дајем и значке из наше земље и из СССР. Сви они који ми пошаљу сувенире и фотографије о „Црвеној звезди" даћу потребан број значки. **Љиљана Лазаревић, Поповићи, 36203 Адрани**

WALT DISNEY
МИКИ

МИКИ, 'АЈДЕ ОВДЕ ДА КАМПУЈЕМО!

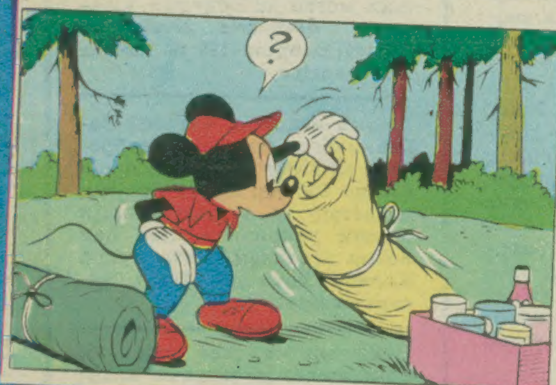

У БЛИЗИНИ ЈЕ КИОСК С ВИР-ШЛАМА...

...АКО НАМ СЕ СОП-СТВЕНА КУХИЊА НЕ БУДЕ СВИ-ЂАЛА!

ЧИМ СЕ ИСТОВА-РИМО, ТИ ПОТПАЛИ ВАТРУ!
АХА!

ЈА ЋУ ДА ПОСТАВИМ ШАТОР!

?

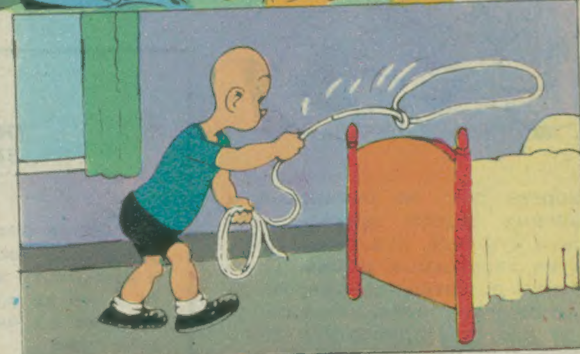

?

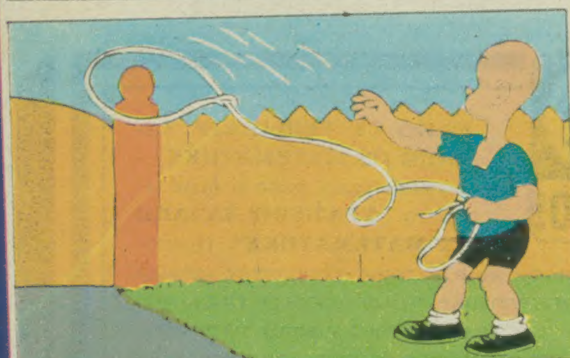

ШИЉО, ЈЕСИ Л' ГДЕ ВИДЕО ПОДУПИРАЧЕ ЗА ШАТОР?
ПОДУПИ-РАЧЕ?

АУУ! А ЈА МИСЛИО ДА СУ ТО ДРВЦА ЗА ПОТПАЛУ!

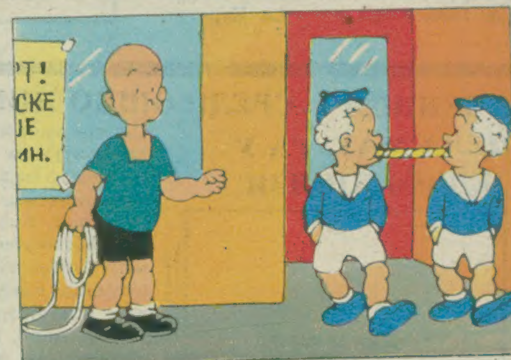

Мали
МИЋА

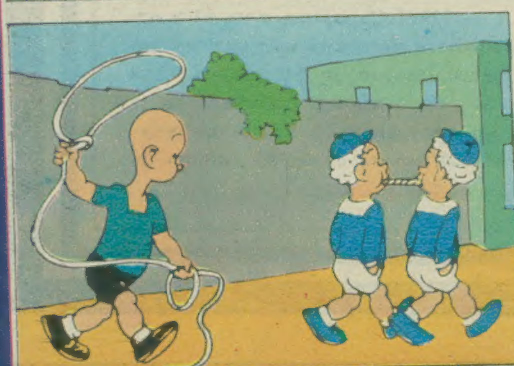

КАКО СЕ БАЦА ЛАСО

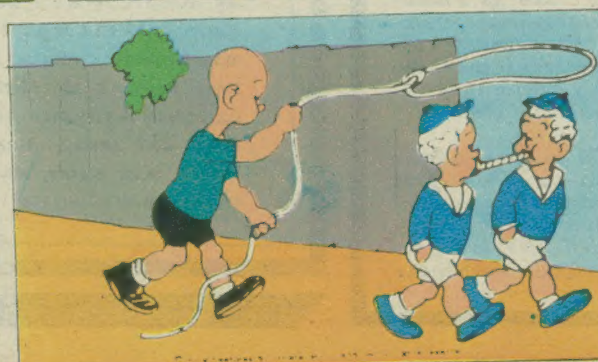

ПОПУСТ! ЏИНОВСКЕ ЛУШЕ 5,00 дин.
ПОСЛАСТИЧАР

1257/36
DON TRACHTE